

J

Nr 41

Politechnika Warszawska

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

gospodark.

1 9 3 0

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

*TOMASZOWSKA FABRYKA
SZTUCZNEGO JEDWABIU*

SPÓŁKA AKCYJNA

*ZAKŁADY FABRYCZNE
W TOMASZOWIE
MAZOWIECKIM*

ZARZĄD W WARSZAWIE

UL. WILCZA 9^A

TELEFONY: 33-61, 128-96, 75-49

*WYTWARZA PRZĘDZĘ SZTUCZNEGO JEDWABIU
SYSTEMEM KOLODJONOWYM I WISKOZOWYM*

*WIELKA NAGRODA PAŃSTWOWA
I WIELKI MEDAL ZŁOTY NA P. W. K. 1929*

Zakłady Solvay w Polsce T. z O. P.

ZARZĄD: Warszawa, Czackiego 14

Adres telegr.: SOLVAYKA, ————— Skrzynka pocztowa 282.

Telef.: 111-24, 108-89, 270-43, 270-07, 66-54.

Soda amonjakalna — Soda żrąca — Soda krystaliczna
Sól okruczowa i mielona — Portland-Cement
Węgiel

FABRYKI SODY: 1) w Mątwach pod Inowrocławiem, 2) w Podgórzu pod Krakowem.

KOPALNIA SOLI: Wapno (pow. Wągrowiecki).

SALINY: Solno, pod Inowrocławiem.

FABRYKA PORTLAND-CEMENTU „GRODZIEC”, w Grodźcu (koło Będzina).

KOPALNIA WĘGLA — Grodziec 1.

SKŁADY FABRYCZNE: BIAŁYSTOK — BIELSK — CZĘSTOCHOWA — KATOWICE
KRAKÓW — LUBLIN — LWÓW — ŁÓDŹ — WARSZAWA — WILNO — RADOM

Towarzystwo Zakładów Chemicznych

„STREM”

SP. AKC.

WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 7

TELEFONY: 314-30, 35-36

Adres telegraficzny: STREM-WARSZAWA

DZIAŁ TŁUSZCZOWY: tój kostny surowy i rafinowany, oleina, stearyna, gliceryna techniczna, gliceryna farmaceutyczna, gliceryna dynamitowa, gudron stearynowy.

DZIAŁ KLEJOWY: Klej kostny tabliczkowy pierwszej jakości w workach po 50 kg, galareta klejowa w beczkach o każdej żądanej koncentracji.

DZIAŁ NAWOZOWY: mąka kostna odklejona (1% N i 30% P₂O₅), mąka kostna nieodklejona bębnowa (4% N i 15% P₂O₅), mąka kostna parzona (4½% N i 22% P₂O₅), mąka rogowa (13 — 14% N), superfosfat mineralny, superfosfat kostny.

KLEJ SKÓRNY: własnego systemu fabrykacji, dającego gwarancję bezwzględnej czystości, wysokiej lepkości i bezkwasowości.

ODZNACZENIA:

DYPLOM HONOROWY MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU NA WYSTAWIE SANIT.-HYGIENICZNEJ W WARSZAWIE 1927 ROKU

WIELKI MEDAL ŻŁOTY na P.W.K. (POZNAŃ 1929 R.)

DYPLOM HONOROWY MIN. PRZEM. i HAND. 1929 R. (ODZNACZENIE PAŃSTWOWE)

POLONIA-ITALIA

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej

Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi, Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie, Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner, Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby, Inż. J. Dworzańczyk, Prezes oddziału w Katowicach, oraz Dr. W. Olaszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11, tel. 202-15. Prenumerata roczna

zł 40.

TOWARZYSTWO
STARACHOWICKICH
ZAKŁADÓW GÓRNICZYCH
SPÓŁKA AKCYJNA

HUTA ŻELAZNA:

SURÓWKA MARTENOWSKA I ODLEWNICZA
ŻELAZO HANDLOWE, BELKI DWUTEOWE
KORYTKA, STAL RESOROWA I OSIOWA

ODLEWNIA:

RADJATORY. KSZTAŁTKI DO RUR
WSZELKIE INNE ODLEWY ŻELAZNE

WARSZTATY MECHANICZNE

LASY I PRZEMYSŁ DRZEWNY:

M A T E R J A Ł Y T A R T E
KALAFONJA I TERPENTYNA

KOPALNIE:

RUDA ILASTA I BRUNATNA

ZARZĄD: WARSZAWA, ULICA WARECKA Nr. 15

DYREKCJA: STARACHOWICE, POCZTA WIERZBNIK

HOSSYB PILNIKI

DOBRY PILNIK
OSZCZĘDZA
PIENIĄDZE
i PRACĘ

GENERALNE
PRZEDSTAWICIELSTWO

KRZYSZTOF **BRUN i SYN**
WARSZAWA

Towarzystwo Akcyjne

„J. Franaszek—Warszawa”

istnieje od roku 1829

ul. Krakowskie Przedmieście Nr. 15

OBIĘCIA PAPIEROWE

(TAPETY)

Ostatnie nowości w bogatym wyborze

:: kolorytów i szerokiej skali cen ::

„TRI”

TOWARZYSTWO ROBÓT INŻYNIERSKICH

SPÓŁKA AKCYJNA

SIEDZIBA: POZNAŃ, UL. GROTTGERA 14

ADRES TELEGRAFICZNY: „TRI” POZNAŃ

TELEFONY: 6837 i 6838

KONTA BANKOWE: BANK POLSKI, BANK ZWIĄZKU SPÓLEK ZAROBKOWYCH, BANK MIASTA POZNAŃ, BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO ODDZIAŁ W POZNAŃ, P.K.O. KONTO CZEKOWE 201.796.

REPREZENTACJA W WARSZAWIE: WARSZAWA, UL. NOWY-ŚWIAT NR. 38. TELEF. 133-83 i 291-45.

BIURA BUDOWLANE: KATOWICE, UL. 3 MAJA 29, TELEF. 2088, ADRES TELEGRAFICZNY: „TRI” KATOWICE; GDAŃSK, KASSUBISCHER MARKT NR. 21, TELEFON 26677. GDYNIA TELEFON 1004.

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE: STRZELNO TARTAK I CEGIELNIA, TELEF. NR. 12; MIECHUCIN (POMORZE) KAMIENIOŁOMY, TELEFON MIECHUCIN NR. 2; BIAŁOBLOTA, FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH, TELEFON. BYDGOSZCZ NR. 488.

WYKONYWUJE I PROJEKTUJE WSZELKIE PRACE INŻYNIERSKO-BUDOWLANE: KOLEJE, DROGI BITE, MOSTY, ROBOTY WODNE, PORTY, ZAKŁADY FABRYCZNE, KANALIZACJE MIAST, WODOCIĄGI, KONSTRUKCJE ŻELAZOBETONOWE I WYROBY CEMENTOWE.

PROJEKTY — WYKONANIE — PORADY TECHNICZNE.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIĘJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
KULTURA NASZEGO HANDLU — <i>M. DOSKOCZ</i>	1179	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1206
O REWIZJĘ ZASAD POLITYKI POPIERANIA EKSPORTU — <i>K. SOKOŁOWSKI</i>	1182	POCZTA I TELEGRAF	1208
AKTUALNE ZAGADNIENIA MONOPOLU SOLNEGO — <i>ZDZIŚŁAW TARGOWSKI</i>	1184	PRAWO I SAD W ŻYCIU GOSPODARCZYM: ORZECZNICTWO SĄDOWE	1208
ŻYCIE GOSPODARCZE:		KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1209
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1209
GÓRNICTWO WĘGLOWE	1186	SPRAWY SAMORZĄDOWE	1209
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1187	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HUTNICTWO ŻELAZNE	1187	SPRAWY BUDŻETOWE	1210
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	1190	PODATKI I OPLATY	1213
W sprawie wywozu obuwia polskiego — <i>W. D.</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1213
ROLNICTWO	1192	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		ZNIŻKA CENY KREDYTU NA RYNKACH MIĘDZY- NARODOWYCH — <i>DR. WAŁERY ZBIJEWSKI</i>	1214
TRAKTATY I KONWENCJE	1195	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Nowa umowa handlowa polsko-rumuńska — <i>Dr. St. St.</i>		FRANCJA	1217
HANDEL ZAGRANICZNY	1197	STANY ZJEDNOCZONE AM.	1218
Bilans handlowy w maju 1930 r. — <i>W. St.</i>		AUSTRJA	1219
OKAZIE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	1199	CZECHOSŁOWACJA	1220
HANDEL WEWNĘTRZNY	1199	WĘGRY	1221
Ruch cen w kwietniu 1930 r.		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1221
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1202	BIBLIOGRAFJA	1224
RYNEK AKCYJNY	1204		
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1204		
Koleje a samochody. — <i>J.</i>			

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST SPIS RZECZY, DRUKOWANYCH W TYG. „POLSKA GOSPODARCZA”
W I PÓLROCU 1930 R.

KULTURA NASZEGO HANDLU

MIERNIKIEM stopnia kultury wewnętrznej organizacji każdego przedsiębiorstwa handlowego jest m. in. i to, czy właściciel prowadzi swój interes „z ołówkiem w rękę” — ściślej mówiąc — czy opiera się na jasnej i dobrze postawionej księgowości.

Dobra księgowość jest duszą przedsiębiorstwa, wiernym odbiciem jego stanu każdej chwili, pozwala na szybką orientację o złym lub dobrym kierunku interesu, służy dla porównań w ciągu lat — jednym słowem, jest dźwignią postępu na drodze racionali-

zacji prowadzonego przedsiębiorstwa. Niestety, u nas w Polsce niema należytego zrozumienia ważkości i doniosłego znaczenia księgowości w przedsiębiorstwie handlowym.

Jest to w pierwszym rzędzie następstwo — ogólnie biorąc — niezbyt wysokiego stanu oświaty naszego kupiectwa, a dalszym powodem to niezupełnie normalne stosunki w życiu gospodarczym (system podatkowy), które nie przyczyniają się do szybkiej poprawy istniejącego stanu rzeczy. Kupiectwo powoduje się

POLIT. WARSZAWSKIEJ

Warszawa

Pl. Jedności Robotniczej 1

M.41

względami fiskalnemi i od nich uzależnia w dużym stopniu potrzebę prowadzenia ksiąg handlowych w przedsiębiorstwie.

Stosunki te dosadnie scharakteryzował Dyrektor Związku Tow. Kupieckich w Poznaniu P. B. Sikorski w referacie swoim: „Sytuacja handlowa na tle obciążenia podatkowego i wynikające stąd postulaty” — na zjeździe kupiectwa polskiego w grudniu 1928 r., mówiąc: „Najkrótsze a najtragiczniejsze może określenie różnorodnej fizjonomji naszego handlu, to lapidarne stwierdzenie, że posiadamy kupca z księgowością w biurze i kupca z księgowością w notesie. Pierwszy — wskutek jawności obrotów — płaci, drugi — wskutek nieuchwytności obrotów, — nie płaci”¹⁾.

Te różnorodne przyczyny powodują, że pod tym względem znajdujemy się jeszcze w stadium dużego

zacołania i bardzo powoli kroczymy po drodze poprawy stosunków w tym kierunku.

Bogatego materiału liczbowego w tym zakresie dostarcza nam coroczna publikacja Min. Skarbu p. t. „Statystyka akcji wymiarowej i poborowej podatków bezpośrednich i opłat stemplowych”, gdzie w dziale podatku przemysłowego między innymi spotykamy się z liczbami odnośnie przedsiębiorstw, prowadzących książki handlowe, i przedsiębiorstw, którym podatek ten ustalono na podstawie ksiąg. Dla celów porównawczych weźmiemy na uwagę dane dla lat 1926—1928; najświeższa bowiem publikacja dotyczy 1928 r.

Przedsiębiorstwa handlowe stanowią prawie $\frac{3}{4}$ płatników podatku przemysłowego¹⁾ i na tle innych pozycji wymiarowych przedstawiają się następująco:

Tabl. I

Rodzaj przedsiębiorstw	1926	1927	1928	1926	1927	1928
	Liczby bezwzględne			Stosunki procentowe		
Przedsiębiorstwa handlowe	395.468	428.233	446.247	74,8	74,4	74,2
„ „ „ przemysłowe	114.457	127.513	134.392	21,6	22,1	22,3
Zajęcia przemysłowe	2.547	2.648	2.926	0,5	0,5	0,5
Samodzielne wolne zajęcia zawodowe	16.283	17.278	18.208	3,1	3,0	3,0
Razem:	528.755	575.672	601.773	100,0	100,0	100,0

Jak wynika ze stosunków procentowych, w miarę wzrostu liczby innych przedsiębiorstw i zać, przedsiębiorstwa handlowe wznoszą równomiernie i utrzymują się w ciągu tych lat na jednakowym poziomie liczebnym z minimalnym spadkiem 74,8 — 74,2%.

W jakim stosunku prowadzą wszystkie wyżej wyszczególnione pozycje wymiarowe księgi handlowe, mówi poniższe ogólne zestawienie:

Tabl. II

Rok	Ogólna liczba przedsiębiorstw	Prowadzące książki	
		Liczby bezwzgl.	%
1926	528.755	19.210	3,6
1927	575.672	23.431	4,1
1928	601.773	29.243	4,9

Zaledwie 3,6 — 4,9% przedsiębiorstw w omawianym okresie prowadzi książki. Jest to odsetek beznadziejnie niski, choć wykazujący powolną tendencję wzrostu.

W niniejszym artykule objęto głównie przedsiębiorstwa handlowe. Otóż ogólną sytuację wśród nich odzwierciedla następujące zestawienie:

Tabl. III

Rok	Ogółem	Prowadzące księgi		Wymiar pod. na podstawie ksiąg	
		Liczby bezwzgl.	%	Liczby bezwzgl.	%
1926	395.468	12.736	3,2	1.178	2,8
1927	428.233	15.806	3,7	13.263	3,1
1928	446.247	19.604	4,4	16.013	3,6

Przedewszystkiem obserwujemy stały wzrost ogólnej liczby przedsiębiorstw handlowych od 1927 r. W 1926 r.

bowiem zakończył się ostatecznie okres sanacji chaosu podewaluacyjnego w dziedzinie handlu wewnętrznego. O ile jednak w stosunku do 1926 r. wzrost liczby przedsiębiorstw w 1927 r. osiągnął 8%, a w 1928 r. — 13%, — to wzrost liczby przedsiębiorstw, prowadzących książki handlowe, w 1927 r. powiększył się o 24%, a w 1928 r. — o 54%.

Przedsiębiorstwa handlowe prowadzą w tym okresie książki w stosunku do ogólnej liczby w granicach 3,2 — 4,4%, przy tendencji wzrastającej.

Jeżeli wziąć na uwagę odsetek przedsiębiorstw, którym władza skarbową odrzuciła książki jako źle prowadzone i nie nadające się do wymiaru podatku, to waha się on w granicach 0,4 — 0,8%, dowodząc, że zwiększają się wymagania i rygor władz skarbowych.

Ciekawą teraz będzie rzeczą, jak sytuacja pod tym względem przedstawia się w poszczególnych grupach województw, które z gospodarczo punktu widzenia powszechnie uważane są za zasadniczo różniące się między sobą kompleksy gospodarcze.

(p. tablicę na następnej stronie pierwszą od góry)

Biorąc na uwagę daty 1928 r. jako najświeższe i przedstawiając w poszczególnych grupach województw w odsetkach liczbę przedsiębiorstw, prowadzących książki, otrzymamy ciekawy obraz. Przy przeciętnej dla Polski 4,4% prowadzących książki, woj. zachodnie mają 8,4%, centralne 3,2%, południowe 2,3%, a wreszcie na szarym końcu — jak zwykle — kroczą woj. wschodnie — 2,1%. Stan ten utrzymuje się również w poprzednich latach, w analogicznych granicach.

Ze wzrostem ogólnej liczby przedsiębiorstw nie idzie w parze wzrost liczby przedsiębiorstw handlowych, prowadzących książki.

¹⁾ „Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w sprawie reformy podatkowej” — wyd. Kady Nacz. Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego, str. 41.

¹⁾ W rozumieniu art. 5 Ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr 79/1925, poz. 550).

Tabl. IV

Rok	Polska	Woj. centralne	Woj. wschodnie	Woj. zachodnie	Woj. południowe
Ogólna liczba przedsiębiorstw handlowych					
1926	395.468	180.232	49.734	60.742	104.760
1927	428.233	193.367	54.895	66.230	113.741
1928	446.247	197.989	57.878	70.140	120.240
Przedsiębiorstwa handlowe, prowadzące książki					
1926	12.735	4.752	420	5.100	2.464
1927	15.806	5.620	696	5.023	4.467
1928	19.604	6.379	1.037	6.275	5.913
Przedsiębiorstwa, którym podatek ustalono na podstawie ksiąg					
1926	11.178	4.357	347	4.176	2.298
1927	13.263	4.758	592	4.101	3.812
1928	16.013	5.413	862	4.278	5.460

Biorąc za podstawę 1926 r., wzrost liczby przedsiębiorstw w 1928 r. w poszczególnych grupach województw był następujący (w % -ach):

	W o j e w ó d z t w a :				
	Polska	centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Ogł. liczba przedsiębiorstw . . .	12'8	9'9	16'4	15'5	14'7
Przedsięb. prowadzące książki . . .	54'1	34'3	147'0	23'0	140'0
Przedsięb., którym odrzuconoksiążki 12—18 . . .	8—15	15—17	18—32	8—15	

Najszybszy zatem wzrost liczby przedsiębiorstw mamy w woj. wschodnich, najślabszy — w centralnych.

Tabl. V

Grupy województw	I kat.			II kat.			III kat.			IV kat.		
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928
Ogólna liczba przedsiębiorstw												
Polska	1.017	1.016	1.076	29.236	30.549	35.569	191.396	203.051	219.032	173.819	193.617	190.570
Woj. centralne	498	529	565	13.246	14.081	15.216	87.268	89.712	94.139	79.220	89.045	88.069
„ wschodnie	45	44	31	3.257	3.532	4.08	27.658	31.195	33.397	18.774	20.124	20.366
„ zachodnie	295	274	276	7.197	7.237	9.583	34.699	36.157	38.664	18.551	22.562	21.617
„ południowe	179	169	204	5.536	5.699	6.686	41.771	45.987	52.832	57.274	61.886	60.518
Przedsiębiorstwa, prowadzące książki												
Polska	932	872	942	7.314	7.972	9.514	3.968	5.919	7.658	522	1.043	1.490
Woj. centralne	469	450	480	3.090	3.448	3.980	1.122	1.529	1.657	71	193	262
„ wschodnie	25	32	21	160	225	386	2'5	378	547	20	61	83
„ zachodnie	287	267	259	3.032	3.082	3.687	1.568	1.367	1.891	213	475	438
„ południowe	151	123	182	1.032	1.217	1.461	1.063	2.652	3.563	218	314	707
Przedsiębiorstwa, którym wymierzono podatek na podstawie ksiąg												
Polska	880	693	868	6.389	6.536	7.502	3.401	5.112	6.334	508	922	1.309
Woj. centralne	454	377	431	2.798	2.882	3.421	1.037	1.321	1.332	68	178	226
„ wschodnie	23	23	18	133	189	283	172	332	485	19	57	76
„ zachodnie	256	185	237	2.516	2.487	2.555	1.199	1.151	1.176	205	278	310
„ południowe	147	108	179	942	987	1.243	993	2.308	3.341	216	499	697

Najpierw w części pierwszej Tabl. 5 uderza objaw zmagającego się procesu degeneracji naszego handlu, gdzie przedsiębiorstwa III i IV kat. wzrastają w niepomiernie szybkim tempie w przeciwieństwie do przedsiębiorstw I i II kat. Handel zatem kramarski zaczyna zdobywać sobie prawo powszechnego obywatelstwa. O ile okres krystalizacji 1926 — 1927 r. stanowił przełom dla liczby przedsiębiorstw I, II i III kat., o tyle IV kat. wykazuje nieprzerwany wzrost, osiągając dopiero w 1928 r. nieznaczny spadek.

Porównując liczbę przedsiębiorstw, prowadzących książki, w poszczególnych kategoriach, dopiero tutaj osiąga się obraz istotnej kultury naszego handlu. Przeciętne w tym okresie (1926 — 1928), dla Polski: z I kat. prowadzi książki — około 88% ogółu przedsiębiorstw, z II kat. — 26%, III — 3%, IV — 0'6%.

Lecz największy rozmach w kierunku zaprowadzania księgowości przejawiają przedsiębiorstwa woj. wschodnich, potem południowych, najmniejszy w zachodnich, posiadających ustabilizowane stosunki. Charakterystyczne jednak, że odsetek przedsiębiorstw z odrzuconymi książkami największą rozpiętość osiąga w woj. zachodnich, dochodząc do 32% w 1928 r., podczas gdy np. we wschodnich dochodzi najwyżej do 17%.

Jeżeli omawiane zjawisko śledzić poprzez kategorie przedsiębiorstw (Tabl. 5), gdzie I i II kategoria reprezentuje przedsiębiorstwa handlu hurtowego, a III i IV — detalicznego, to znowu dochodzi się do ciekawych wniosków.

Te stosunki same wymownie mówią za siebie.

Co do sytuacji w grupach województw, to jest ona podobna do wniosku, wysnutego przy omawianiu Tabl. 4.

Odsetek przedsiębiorstw z odrzuconymi książkami najszerze zakreśla granice w przedsiębiorstwach II i III kat., najwęższe zaś w I i IV. Jest to objaw zrozumiały; przedsiębiorstwa bowiem handlu hurtowego I kat. i detalicznego IV kat., jeśli zdecydowały się prowadzić księgowość, to prowadzą ją zazwyczaj dobrze.

Rozważania powyższe potwierdzają opinię, wyrażoną na wstępie, że jakkolwiek stosunki kulturalne naszego handlu pod tym względem pozostawiają dużo do życzenia, to jednak zarysowuje się powolna lecz stała poprawa. Możliwie najszybsze tempo poprawy w tej

dziedzinie leży nietylko w interesie samego handlu, lecz i w interesie państwowych instytucyj naukowych — a tem samym Państwa. Przy odpowiedniej kulturze handlu istnieje większa łatwość przeprowa-

dzania wszelkich badań naukowych: statystycznych i konjunkturalnych. A w tem właśnie w chwili obecnej napotyka my na niesłychane trudności.

M. Doskocz

O REWIZJĘ ZASAD POLITYKI POPIERANIA EKSPORTU¹⁾

NOWE rozporządzenie Ministrów gospodarczych, podnoszące w sposób wydatny premje eksportowe dla przemysłu włókienniczego, jest krokiem tak daleko idącym, iż wymaga, aby opinja publiczna poświęciła mu więcej uwagi. Poświęcenie, nakładające na Skarb Państwa ciężar około $\text{Z} 7$ miljn. rocznie, posiada znaczenie nietylko dla zainteresowanych fabryk włókienniczych, lecz również dla całokształtu polityki gospodarczej w Polsce. Tu już nie chodzi o to, czy i w jakim stopniu zyska na podwyższeniu premij łódzki (względnie bielski czy białostocki) ośrodek produkcji, lecz o zagadnienia pierwszorzędnej wagi: o forsowanie eksportu kosztem rynku wewnętrznego, finansowanie konsumpcji zagranicznej na rachunek konsumpcji krajowej, przesunięcie dochodu społecznego z jednej grupy do drugiej oraz protekcjonizm państwowy o wyraźnym kolorycie i wyraźnych tendencjach, które tylko częściowo położyć można na karb polityki gospodarczej naszych bliższych i dalszych sąsiadów.

Istnieją — jeśli chodzi o Polskę — trzy sposoby popierania eksportu: zwroty cła, taryfy ulgowe kolejowe i kredyty. Są to metody — że się tak wyrażę — czynne, w odróżnieniu od metody biernej, jaką jest zawieszanie, kasowanie lub zmniejszanie podatku od obrotu przy eksporcie. W zależności od rodzaju towaru, jego przeznaczenia, wartości w bilansie handlowym, ilości produkowanych i konsumowanych w kraju, a także od kosztów produkcji, w szczególności od stopnia usprawnienia aparatu eksportowego, od warunków handlowych i komunikacyjnych — stosuje się bądź jedną, bądź drugą metodę, bądź też kombinacje wszystkich trzech wymienionych metod. Trudno przytem oprzeć się wrażeniu, iż stosowanie takiej czy innej metody odbywa się niejednokrotnie po omacku, bez uwzględnienia skutków działania jednego środka zanim się zaaplikuje następny. Wyjątkową taryfę kolejową, zwolnienie od podatku obrotowego i zwrot cła jednocześnie mają co prawda tylko żyto i owies, jednakże nie jest dla nikogo obce, iż ceny tych zbóż utrzymują się na niesłychanie niskim poziomie, a wszelkie możliwe sposoby, dopomagające eksportowi, są już wyczerpane. W obecnym stanie rzeczy zniżkowa taryfa czy zwolnienie od podatku nie grają absolutnie żadnej roli w kierunku wzmoczenia wywozu, a tem samem podniesienia cen i poprawy sytuacji rolnika, niemniej obciążają Skarb Państwa, który czyni ofiary — napróżno. Odwrotnie biorąc, czyż nie był dostatecznym argumentem fakt, że skutki zawieszenia podatku i obniżki taryf są żadne lub prawie żadne, więc i wprowadzenie systemu zwrotu cła należało potraktować sceptycznie.

Jeżeli karb Państwa decyduje się ponieść pewne ofiary, aby tylko dopomóc wywozowi, to niewątpliwie

kieruje się poważnemi motywami¹⁾. Są towary, których wywóz pionierski napotyka na przeszkody w postaci mniejszej lub większej ochrony celnej lub też konkurencji państw trzecich na naszym rynku eksportowym. Inne znów towary, już usadowione na rynkach zagranicznych, spotykają się z walką dumpingową konkurentów i zmuszone są do odwrotu. Znajdujemy następnie towary, których produkcja w kraju uzależniona jest od surowców, półfabrykatów i środków pomocniczych, wytwarzanych zagranicą, znajduje się przeto w gorszych warunkach konkurencyjnych już w samej naturze rzeczy (nie należy atoli zapominać, że przeciwwagę wyższych z tej racji kosztów produkcji w Polsce stanowi niższa płaca robocza).

Bez względu jednak na taki czy inny motyw szczególnie (przyczem nie jest tylko retorycznem pytanie: dlaczego koszt walki konkurencyjnej musi ponosić głównie, o ile nie wyłącznie, Skarb Państwa) nad zagadnieniem powinien dominować motyw zasadniczy: czy i w jakim stopniu eksport danego artykułu jest dla gospodarstwa narodowego konieczny, a co za tem idzie — czy i w jakim stopniu niezbędne są ofiary ze strony czynnika publicznego dla rozpoczęcia, podtrzymania lub wzmoczenia eksportu.

Nie ulega dla mnie najmniejszej wątpliwości, iż te wszystkie czynniki nie były dostatecznie brane na uwagę ani wtedy, gdy zniżano taryfy kolejowe, ani wówczas, gdy ustanawiano zwroty cła. Jak bowiem w rzeczywistości wygląda eksport w porównaniu z produkcją i spożyciem wewnątrz, t. zn. w jakim stopniu eksport jest warunkiem sine qua non masowej i taniej produkcji na potrzeby rynku krajowego, który niewątpliwie powinien być jedynym probierzem celowości i opłacalności produkcji danego towaru (o ile nie chcemy być zaliczeni do rzędu państw surowcowych). Jeżeli Polska dzięki korzystnemu układowi warunków naturalnych wytwarza np. wosk ziemny, którego spożycie w kraju równa się chwilowo zeru, nie widać przeszkód w eksportowaniu go do państw, które zrobią z niego właściwy użytek. Nie powinno być jednak mowy o tem, aby wywóz wosku ziemnego był w ten czy inny sposób popierany (a że się tak dzieje, tego dowodzi zniżona taryfa kolejowa i zwolnienie od podatku obrotowego), gdyż jest to nielogiczne i zbędne. Takich artykułów, jak wosk ziemny, jest jednak niewiele²⁾, zasadniczo zaś wywozi się tylko

¹⁾ Czyż za poważne motywy uchodzić może argumentacja sfer rolniczych, domagających się jednym tchem ustanowienia zwrotu cła zarówno na trzodę chlewną, której wysoka cena krajowa hamuje eksport, jak i na chmiel, który kosztuje w Polsce dwa razy mniej, aniżeli zagranicą?

²⁾ Wywóz rudy cynkowej i ołowianej (korzystających z taryfy ulgowej) stanowi przeszło $\frac{2}{3}$ produkcji. — wyrobów hutnictwa cynkowego — przeszło $\frac{1}{5}$, oraz — żelazocjanek (taryfa ulgowa i zwrot cła) również zgórą $\frac{1}{5}$.

¹⁾ Artykuł dyskusyjny.

nieznaczny odsetek (około 17%) produkcji¹⁾. Rozpatrzmy je po kolei.

W górnictwie wywozimy $\frac{1}{3}$ produkcji węgla oraz $\frac{2}{5}$ produkcji ropy naftowej, natomiast wywóz koks, soli potasowych, soli kamiennych i warzonki nie przekracza 10%, a mimo to korzysta z ulgowej taryfy kolejowej (sól, koks i sole potasowe, co prawda skoncentrowane) i zwolnienia od podatku obrotowego (sól kamienna i warzona). Hutnictwo żelazne wywozi około 20%, walcownie rur około 60% produkcji, przyczem rury nie korzystają z pomocy państwowej, wyroby zaś żelazne (żelazo i stal taśmowe, okrągłe, płaskie, etc., blacha, drut i szyny) mają premję, przeważnie w formie zwrotu cła, a także ulgowej taryfy kolejowej.

Przechodzimy do przemysłu przetwórczego. Eksport cementu (zniżki taryfowe), maszyn i narzędzi rolniczych (zniżki taryfowe i zwrot cła), jedwabiu sztucznego (zwrot cła), wyrobów bawełnianych i przędzy bawełnianej (zwrot cła), wyrobów wełnianych i przędzy wełnianej (zwrot cła), niektórych wyrobów z juty (zwrot cła), kapełuszy i stożków (zwrot cła) — stanowi najwyżej 10% produkcji, nie gra więc wybitnej roli ani w bilansie handlowym, ani w rozwoju odnośnych gałęzi przemysłu. Nieco większe znaczenie posiada dla produkcji eksport naczyń blaszanych emaljowanych (podtrzymywany przez zwrot cła), maszyn włókienniczych (ditto), karbidu (brak premji), litoponu (od niedawna zwrot cła), przędzy chesankowej (brak premji), drzewa obrobionego (to samo), mebli giętych (taryfa ulgowa i zwrot cła), dykt (brak premji), cukru (taryfa ulgowa) oraz przetworów ziemniaczanych (taryfa ulgowa i zwrot cła).

Z artykułów rolniczych występują — jako popierane przez państwo w eksporcie — grzyby, miód, chmiel, owoce i jagody, kapusta, cebula, kasza, spirytus, sery, ryby, mleko etc., których eksport stanowi nader nikły odsetek produkcji i konsumpcji krajowej, a nawet — importu.

Tyle o wyrobach gotowych i półfabrykatak. A surowce? Odsetek produkcji, idącej na eksport, jest tu raczej obojętny, gdyż trudno mówić o regulacji produkcji ziemiopłodów. Co innego węgiel, koks, sól, wosk ziemny, ropa naftowa, cynk, drzewo, kamienie nieobrobione, których produkcję można regulować dowolnie, t. zn. trzymać w granicach spożycia krajowego. Rozumowanie takie byłoby jednak czysto teoretyczne, trudno bowiem żądać od Polski, aby zaprzestała eksportu stałego nadmiaru surowców, nabywanych chętnie przez kraje, które ich nie posiadają i posiadać nie mogą. Czyż jednak eksport wymienionych artykułów musi być forsowany kosztem dopłat i to bardzo poważnych? Czy można przejść do porządku dziennego nad faktem, iż do eksportu węgla koleje dokładają rocznie około zł 60 miljn., konsument zaś krajowy dokłada co najmniej drugie tyle, gdyż cena wewnętrzna znacznie przewyższa koszty wydobycia, nie mówiąc o cenie eksportowej? A dopłaty do eksportu drzewa obrobionego i — co gorsza nieobrobionego, wynoszące dla P. K. P. około zł 8 miljn. rocznie? Zbyt wielkie znaczenie dla bilansu handlowego posiadają wspomniane surowce i zbyt silnie koncepcja ratowania tego bilansu za

wszelką cenę ciąży nad opinią publiczną, aby można tak łatwo i prędko cenę tę zmniejszyć lub usunąć. Zgodzi się jednak Czytelnik ze mną, iż właściwsze są inne metody: hamowanie eksportu surowca drogą odmawiania mu ulg i dopłat przy jednoczesnym popieraniu produkcji i ewentualnie eksportu półfabrykatów i wyrobów gotowych. Tem więcej usunąć należy takie dziwolagi, jak zniżkowa taryfa wywóz kamieni w stanie nieobrobionym, oraz stopniowo dążyć do skasowania ulg przewozowych dla eksportu ropy naftowej, której wydobycie z każdym rokiem maleje, cena zaś wewnętrzna rośnie i jest nader dotkliwa dla konsumpcji krajowej.

Jakie są skutki stosowania premij eksportowych i to skutki nie tylko dla danej gałęzi produkcji, lecz i dla całokształtu gospodarstwa narodowego? Czy stosowanie aż trzech systemów premjowania eksportu żyta i owsa odbiło się dodatnio na ich cenach — w to można wątpić zupełnie poważnie, zwłaszcza, gdy się weźmie na uwagę ceny, płacone producentowi, nie zaś ceny, otrzymywane przez eksportera, nierzadko spekulanta, inkasującego premję wyłącznie do własnej kieszeni. Nie jest również wykluczony ujemny wpływ forsowania eksportu zboża, ziemniaków i t. d., wyróżniający się również w formie spadku ceny innych polskich artykułów rolniczych, jak np. masła lub trzody, które napotykają obecnie na wzmożoną dzięki taniej polskiej paszy konkurencję masła lub trzody rynków importujących lub współzawodniczych. Można również podać w wątpliwość skuteczność premij dla wyrobów włókienniczych, których eksport jest bardzo słaby, a jednocześnie ceny krajowe są zbyt wysokie (pomimo potaniania surowca, zwłaszcza bawełny), aby udało się podnieść spożycie wewnętrzne. Wpływ kryzysu rolnego na konsumpcję wyrobów włókienniczych zdaje się nie ulegać najmniejszej wątpliwości, czy jednak owe zł 7 miljn., które w r. b. ma zapłacić Skarb Państwa fabrykom bielskim, białostockim i łódzkim, aby obywatel bułgarski, perski lub turecki otrzymali tańsze materiały, nie wywarłyby lepszego efektu, gdyby je zużyto na potanianie materiałów, nabywanych przez obywateli polskich? Są to wszystko rzeczy do dyskusji, a przeto nie można twierdzić zgóry, iż premja wywozowa jest koniecznym warunkiem egzystencji danego warsztatu pracy, punktem honoru naszego stanowiska w gospodarce światowej i regulatorem produkcji, konsumpcji i ceny.

Są artykuły, na których wywóz wpływ premij wywozowych równa się niemal zeru. Wystarczy rzucić okiem na statystykę handlu zagranicznego za dwa ostatnie lata, aby się przekonać, iż premjowanie przy pomocy zwrotu cła nie dało w stosunku do pewnej grupy towarów dosłownie żadnych rezultatów. Wchodzi tutaj w grę: szkło tafłowe, chloran potasu i chloran sodu, błękit pruski i paryski, ultramaryna, dynamit, proch bezdymny i inne środki wybuchowe, gwoździe żelazne i stalowe, haczki, łopaty, rydło, motyki, grabie etc., parowozy, tendry, części parowozowe, wagony kolejowe i ich części, siatki druciane, tkaniny z jedwabiu sztucznego i półjedwabne kolorowe, wyroby dziane oraz cerata.

Wywóz pozostałych artykułów, podlegających premjowaniu w postaci zwrotu cła, kształtował się następująco (w tys. zł):

	1928	1929
Ryż	61	2.312
Bekony i szynki	2.777	52.821
Słód	224	34

¹⁾ B. Winowierówna „Znaczenie wywozu dla przemysłu polskiego” (Warszawa 1930, nakładem Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen).

Mebłe gięte	11.492	15.161
Wyroby ze szkła	1.399	1.252
Żelazocjanki	2.057	1.688
Biel cynkowa	2.034	3.678
Żelazo i stal płaskie	7.307	19.175
" " kwadr. i okrągłe	855	2.635
" " drobnowymiarowe	1.644	4.902
" " taśmowe	227	2.113
Szyny kolejowe	7.808	4.259
Blacha żelazna i cynkowa	4.303	1.777
Drut żelazny i stalowy	1.005	693
Wyroby kotlarskie	2.034	301
Nity, śruby, łańcuchy i t. p.	596	396
Odlewy żelazne	3.986	3.104
Naczynia emaljowane	3.113	7.274
Maszyny i narzędzia rol.	1.403	2.282
" włókiennicze	1.358	3.441
Silniki spalinowe	330	454
Obrabiarki do drzewa i metali	190	432
Przędza wełniana barwiona	34.507	67.624
" bawełniana	8.775	8.075
" z jedwabiu sztucznego	805	10.194
Tkaniny bawełniane	33.530	32.321
" wełniane i półwełniane	18.953	44.021
Kapelusze i stożki	1.923	3.568

Ekspert wymienionych artykułów przyniósł w 1928 r. zł 155 miljn., a w 1929 r. zł 296 miljn., t. zn. o zł 141 miljn. więcej, podczas gdy zwroty ceł z zł 8 miljn. wzrosły do zł 17 miljn. (bez zboża), t. zn. o zł 9 miljn. Zwrócić należy jednak uwagę, że jedynie dla szynek i bekonów, żelaza i stali płaskich, naczyń emaljowanych, przędzy wełnianej barwionej, przędzy jedwabiu sztucznego, tkanin wełnianych i półwełnianych oraz kapeluszy i stożków wprowadzenie bądź podwyższenie zwrotu cła odegrało dodatnią rolę. Przy pozostałych artykułach spotykamy się bądź z minimalnym wzrostem, bądź nawet ze spadkiem eksportu i to pomimo forsownego (i to nie tylko przy pomocy zwrotu cła) popierania z funduszy skarbowych. Możliwe wszakże zaryzykować przypuszczenie, iż bez tych premij eksport uległby redukcji do zera (co jest mało prawdopodobne, skoro naogół polski eksport, nawet niepremijowany, trzyma się od lat kilku na jednym i tym samym niemal poziomie), ale też z drugiej strony trudno oprzeć się wrażeniu, iż właśnie zbyt usilne podtrzymywanie przez Rząd eksportu oddziaływało demoralizująco na producentów i eksporterów, którzy w zwrocie cła lub niżkowej taryfie skłonni są upatrywać jedyne walory ich towarów.

Popieranie przez Skarb Państwa eksportu, który najczęściej ani nie stoi na wysokości zadania, ani nie jest nieodzownie życiu gospodarczemu potrzebny, kosztuje ¹⁾ około zł 75 miljn. rocznie. Jedna tylko premja — zwrot ceł stanowiła w 1928 r. 6%, a w 1929 r. około 8% wartości wywozu wszystkich premijowanych artykułów i tyleż mniej więcej wpływów z cła przywozowego. Są to zatem kwoty, obciążające poważnie budżet państwowy (czego się nb. w budżecie nie uwidacznia), a stanowiące również pewien ciężar i dla życia gospodarczego, gdyż kwota zł 75 miljn. opodatkowana jest

konsumpcja wewnętrzna. Nie jest to dużo, ale też nie jest zbyt mało, aby można z lekkim sercem przejść do porządku nad zwrotem ceł, ulgowymi taryfami kolejowymi i skasowaniem podatku obrotowego. Konsumpcja krajowa rozwinięta jest jeszcze niedostatecznie, przyczem między poszczególnymi dzielnicami lub województwami zachodzą poważne różnice, które uwidacznia rozpiętość natężenia przewozów kolejowych i cen.

W interesie zatem konsumpcji krajowej leży poddanie rewizji dotychczasowych, zbyt liberalistycznie i jednostronnie pojętych zasad nie tyle premjowania, ile forsowania eksportu. Rewizja powinna być przeprowadzona z uwzględnieniem poruszonych w niniejszym artykule motywów, a więc: czy dany artykuł znajduje się na rynku wewnętrznym w nadmiarze, jakie są jego koszty produkcji, czy nie mogą być obniżone, czy tylko wzmożenie eksportu warunkuje opłacalność i potaniecie produkcji, czy ze wzmożenia eksportu korzysta spożywcza krajowa, otrzymując towar lepszy i tańszy, aniżeli bez premjowania wywozu (przy produkcji masowej koszty jej na jednostkę towaru powinny być niższe), czy surowiec może być przerobiony w kraju, potem zaś bądź wywieziony, bądź spożyty na miejscu w formie półfabrykatu lub wyrobu gotowego i t. p. Wysunie się następnie pytanie, czy zamiast subwencji, zasiłków i ofiar, które Skarb Państwa szafuje przy eksporcie, nie byłyby bardziej wskazane kredyty i ubezpieczenia eksportowe. Nie od rzeczy również będzie rozstrzygnięcie kwestji, czy nie jest lepszym od premij środkiem wychowawczym kształcenie na koszt publiczny eksporterów, rozbudowa placówek handlowych zagranicą, służby informacyjnej etc. I nie bez znaczenia pozostanie nakoniec presumpcja, że zamiast zwrotu cła, dajmy na to na trzode, właściwsze dla całości życia gospodarczego będzie wybudowanie kilku fabryk przemysłu mięsnego, chłodni portowej i wagonów-chłodni, ewent. udzielenie specjalnych premij dla istniejących przetwórci mięsnych celem umożliwienia im zwalczania konkurencji zagranicznej; albo zamiast niżki taryfy np. na węgiel — wybudowanie linii węglowej. Te i tym podobne problemy świadczą, że dotychczasową akcją popierania eksportu cechowała jej jednostronność, szkodliwa dla spożycia krajowego i dotkliwa dla Skarbu Państwa, że zatem można i należy zastosować większy umiar i ostrożność w poczynaniach, zmierzających do premjowania eksportu. Dawanie życiu gospodarczemu podarunków nie podnosi, lecz poniża i demoralizuje. Zanim się nie wyczerpie zasadniczych metod pomocy — pomocy celowej, zdrowej i niejednostronnej — nie należy sięgać do metody premij, które są rezultatem pójścia po linii najmniejszego oporu, kosztują dużo, a dają rezultat niewielki i ciasny.

K. Sokołowski

AKTUALNE ZAGADNIENIA MONOPOLU SOLNEGO

NIEKORZYSTNA konjunktura gospodarcza wpływa m. in. na zmniejszenie spożycia soli i stawia wskutek tego pod znakiem zapytania możliwość wykonania przewidzianego ustawą skarbową planu finansowego monopolu solnego.

Celem urealnienia ustalonych ram budżetu Biura Sprzedaży Soli w kołach miarodajnych są rozważane niektóre koncepcje, które jednak muszą uwzględniać dwa zasadnicze momenty: 1) sól jest najpowszechniejszym artykułem pierwszej potrzeby; 2) rozwój produkcji solin państwowych nie może ulec ograniczeniu.

¹⁾ P. artykuł P. F. Szymańskiego w tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 14/1930, str. 619.

W zależności od geologicznych warunków saliny i charakteru jej technicznego urządzenia z jednej strony, a od obciążeń, obowiązujących Skarb (provizji) z drugiej strony, koszty własne produkcji soli są bardzo różne. Produkcja tonny soli kamiennej kosztuje w Wieliczce zł 41'69, w Bochni zł 65'66, produkcja zaś warzonki w Wieliczce zł 51'67, w Inowrocławiu zł 51'09, w Drohobyczu, Dolinie i Bolechowie od zł 73'94 do zł 77'64, a w Łączynie, Łacku i Kosowie waha się od zł 79'48 do zł 97'75. Przy porównaniu tych liczb, osiągniętych w 1929/30 r., dają się zauważyć ogromne różnice w poszczególnych kopalniach i warzelniach, co jeszcze więcej potęguje się w zestawieniu z kosztem wyprodukowanej tonny soli kamiennej przez Towarzystwo Solvay w prywatnej kopalni „Wapno”, który wynosi tylko zł 28'4. Prawda, w ostatnim czasie Towarzystwo Solvay wystąpiło do Ministerstwa Skarbu z żądaniem podwyższenia ceny zakupu przez Biuro Sprzedaży Soli wydobywanej w „Wapnie” soli, motywując to tem, że ceny, płacone Towarzystwu, nie pokrywają od pewnego czasu jego kosztów własnych, co, zresztą, zostało potwierdzone przez badania, przeprowadzone przez Ministerstwo Skarbu.

Tego rodzaju jednak rozpięcie kosztów produkcji nasuwa uzasadnione wątpliwości co do utrzymania najdrożej produkujących warzeł na dotychczasowym poziomie wydajności. Są nawet zwolennicy całkowitego ich unieruchomienia, gdyż w ten radykalny sposób możnaby znacznie obniżyć kosztą produkcji jednej tonny soli zarówno kamiennej, jak i warzonej. Wynikająca stąd oszczędność dałaby, niewątpliwie, możność obniżenia ceny zakupu soli, a prawdopodobnie i przeznaczenia większych kwot na zmodernizowanie urządzeń innych salin, co z jednej strony umożliwiłoby dalsze obniżenie kosztów produkcji, z drugiej zaś — podniesienie zdolności konkurencyjnej naszej soli na rynkach zagranicznych.

Przeciwko temu jednak występuje stanowczo Ministerstwo Przemysłu i Handlu, wysuwając skądinąd bardzo ważne argumenty. Najdrożej produkujące saliny wschodnie znajdują się w okolicach, zamieszkałych przez ubogą ludność. Pozbawienie więc pracy około 800 osób (w salinach wschodnich ok. 300, — w Bochni ok. 500 osób) byłoby ciosem, który wywołałaby bezwątpienia silne rozgoryczenie tej ludności i ułatwiłby elementom wywrotowym ich działalność przeciwpaństwową. Dalej, saliny wschodnie są ośrodkami polskości wśród zwartej etnograficznie ludności rusińskiej. To też zwiniecie ich byłoby, niewątpliwie, połączone z ujmą dla polskości tamtych okolic. Wreszcie wchodzi tu w grę b. poważne względy strategiczne, gdyż nie jest wskazane posiadać wszystkie saliny, skupione w pobliżu jednej granicy państwa.

Koncepcja więc zlikwidowania produkcji soli w Bochni, Łacku, Kosowie i Łączynie i powiększenia wydajności Wieliczki i Inowrocławia do tych rozmiarów, by utrzymać obecną ogólną produkcję soli w Polsce, wy-

noszącą około 410.000 tonn, musi upaść, choć na samej robociznie zaoszczędziłoby się nawet rocznie sumę ok. zł 2 miljn.

Wysuwana natomiast myśl wykupu kopalni prywatnej „Wapno” i zwiększenia jej wydajności kosztem Wieliczki i innych choćby w dwójnasób — nie da oczekiwanym przez projektodawców wyników, jeżeli się zważy, że sam wykup saliny i przeprowadzenie w niej niezbędnych inwestycji (kopalni grozi zalew wodą podziemną) wymaga nakładu kapitału około zł 15 miljn. Do kosztów rocznych tej sumy trzeba będzie doliczyć koszty niedoboru w Wieliczce i dodatkowo rozchody na oprocentowanie kapitału w „Wapnie” w łącznej sumie zł 1,335.421. W odniesieniu do całkowitej zwiększonej produkcji „Wapna” (160.974 t.) obciążenie produkcji jednej tonny wyrazi się sumą zł 8'30. Jeślibyśmy przyjęli dzisiejszą cenę, płaconą przez Biuro Sprzedaży Soli, na koszt własny wydobywanej tonny soli w „Wapnie”, to do zł 28'40 należałoby dodać kwotę zł 8'30 oraz koszt zmielenia zł 2'80, co dałoby łącznie względny własny koszt wydobycia tonny soli w „Wapnie” w wysokości zł 39'50, a w porównaniu z obecnym kosztem Wieliczki, wynoszącym dla soli jadalnej mielonej zł 41'43, daje zaledwie różnicę na korzyść „Wapna” zł 1'93. Właściwie nie daje prawie żadnej różnicy, gdyż obecnie nie można już brać za podstawę obliczeniowego kosztu wydobywanej w „Wapnie” tonny soli za zł 28'40, lecz inny — wyższy, o czym mówi memoriał Solvay'u i co zostało potwierdzone przez badania, przeprowadzone przez Ministerstwo Skarbu.

Pozostaje jeszcze inna możliwość, a mianowicie zmniejszenie ceny, płaconej przez Biuro Sprzedaży Soli kopalniom i warzelniom, ale w tym wypadku powstałyby deficyt salin państwowych nie mógłby być pokryty z żadnego własnego źródła. Wszak dotychczasowa kalkulacja kosztów produkcji salin państwowych z monopolowej sprzedaży soli nie przewidywała żadnych dochodów z rachunku czystych zysków.

Biorąc na uwagę wszystkie powyższe momenty, czynniki miarodajne szukają najodpowiedniejszej formy wyjścia z sytuacji, aby z jednej strony uchronić ludność od nadmiernych ciężarów, a z drugiej realizować przewidziany przez ustawę skarbową plan finansowy monopolu solnego.

Jeżeli bowiem ze względów natury społeczno-socjalnej i politycznej niedopuszczalne jest zwiniecie czterech słabo rentujących się salin, to mimowoli nasuwa się możliwość przyznania salinom nieznacznej wyżki cen soli jadalnej, przeznaczonej do użytku wewnętrznego, w rozmiarach zł 6 za tonnę soli kamiennej, kruchowej i warzonki. Przy tego rodzaju podwyżce wpływy Biura Sprzedaży Soli w ciągu 10 miesięcy zwiększą się o ok. zł 1 miljn., co dałoby możność pokrycia w bieżącym okresie budżetowym wydatków eksploatacyjnych, najniezbędniejszych wydatków inwestycyjnych i umorzenia niewielkiej części deficytu poprzedniego okresu budżetowego.

Zdzisław Targowski

ŻYCIE GOSPODARCZE

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W MAJU 1930 R.¹⁾ — Konjunktura dla polskiego przemysłu węglowego w maju w porównaniu z kwietniem uległa nieznacznej poprawie. Wydobyte węgla w maju przy tej samej ilości dni roboczych, co w kwietniu (25), zwiększyło się o ok. 1%.

Ogólny zbył węgla kamiennego zwiększył się głównie wskutek wzrostu eksportu, natomiast zbył krajowy wykazał tylko nieznaczne zwiększenie się w porównaniu z miesiącem poprzednim.

W związku z pewną poprawą w przemyśle węglowym liczba „świętówek”, t. j. dni przymusowego wstrzymania wydobycia, zmniejszyła się w porównaniu z kwietniem o 4%, wynosząc 21% w stosunku do wszystkich dniówek odrobionych.

Zapasy węgla na zwałach kopalnianych zwiększyły się.

Stan przemysłu koksarskiego w miesiącu sprawozdawczym nie wykazał większych zmian, produkcja koksu nieznacznie się zmniejszyła, natomiast zbył ogólny zwiększył się.

W przemyśle brykietarskim miał miejsce zarówno spadek produkcji, jak również i ogólnego zbytu.

Stan przemysłu węglowego w maju — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. ton):

Rejony węglowe:	Wydobycie	Zbył w kraju	Eksport	Zapasy na zwałach ²⁾
Śląski	2.086	998	811	1.556
Dąbrowski	454	270	125	543
Krakowski	131	114	1	54
Razem:	2.671	1.372	937	2.153
Kwiecień 1930 r. ³⁾	2.643	1.368	876	2.105
Wzrost w stosunku do kwietnia	+ 28	+ 4	+ 61	+ 48

Z danych zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w maju wynosiło 2.671 tys. t. Przeciętne dzienne wydobycie (przy 25 dniach roboczych) zwiększyło się o ok. 1 tys. t, wynosząc ok. 107 tys. t.

Ogólny zbył węgla kamiennego w maju wynosił 2.309 tys. t, co stanowi wzrost o 65 tys. t, przyczem na zbył krajowy przypada 1.372 tys. t, t. j. o 4 tys. t więcej, na eksport 937 tys. t, a zatem o 61 tys. t więcej niż w miesiącu poprzednim.

Zapasy węgla kamiennego na zwałach kopalnianych zwiększyły się o 48 tys. t, wynosząc 2.153 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca w kopalniach węgla kamiennego całego Państwa, wynosiła 114.518 osób, a zatem zmniejszyła się o 3.492 osób w stosunku do kwietnia.

Liczbę robotników w poszczególnych rejonach węglowych w maju w porównaniu z kwietniem ilustruje następujące zestawienie:

Rejony:	Kwiecień	Maj	Spadek w stos. do kwietnia
Śląski	83.477	80.133	3.344
Dąbrowski	26.249	26.203	46
Krakowski	8.284	8.182	102
Razem:	118.010	114.518	3.492

Liczba zarejestrowanych beroboczych w całym górnictwie wynosiła na dz. 31 maja 10.209 osób.

Wydatność pracy, a więc przeciętne wydobycie węgla na 1 robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego całego Państwa, w maju wynosiła 1.261 kg, a zatem zwiększyła się o 71 kg.

Przeciętne wydobycie na 1 robotniko-dniówkę całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych w maju w porównaniu z kwietniem ilustrują następujące dane (w kg):

Rejony:	Kwiecień	Maj ¹⁾
Śląski	1.280	1.389
Dąbrowski	948	950
Krakowski	1.005	942

Płace robotnicze w miesiącu sprawozdawczym nie zmieniły się.

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach — według danych za kwiecień w porównaniu z dwoma poprzednimi miesiącami — ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony:	Luty	Marzec	Kwiecień
Śląski	10'24	10'44	10'44
Dąbrowski	9'08	9'14	9'13
Krakowski	8'12	8'11	8'13

Dane powyższe wskazują, że zarobki w kwietniu we wszystkich rejonach węglowych utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca.

Ceny węgla w kraju loco kopalnia pozostały bez zmian również nie uległy zmianie ceny węgla do krajów konwencyjnych. Ceny węgla f. o. b. Gdańsk-Gdynia uległy dalszej niższe pod wpływem ogólnego kryzysu na światowym rynku węglowym, oraz silniejszej konkurencji węgla reńsko-westfalskiego i angielskiego, wynosząc dla grubych gatunków węgla górnośląskiego do sh 12, a dla węgla dąbrowskiego do sh 11/3.

Węglowe taryfy kolejowe pozostały bez zmian.

Frachty morskie nie wykazały poważniejszych zmian w stosunku do poprzedniego miesiąca.

Produkcja koksu w maju w porównaniu z kwietniem zmniejszyła się o 3 tys. t, wynosząc 124 tys. t, natomiast zbył ogólny koksu zwiększył się o 7 tys. t. W maju zatrudnionych było w koksowniach 2.430 robotników.

Produkcja brykietów w maju wynosiła ok. 5 tys. t, t. j. o 8 tys. t mniej niż w kwietniu, również i zbył ogólny brykietów zmniejszył się, wynosząc 7 tys. t. W miesiącu sprawozdawczym zatrudnionych było w brykietowniach 240 robotników.

Węgla brunatnego w maju wydobyto ok. 4 tys. t, t. j. tyle co w kwietniu, również ogólny zbył węgla brunatnego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca. Załoga robotnicza w kopalniach węgla brunatnego wynosiła 239 robotników.

¹⁾ Dane tymczasowe.

¹⁾ Dane tymczasowe za kwiecień 1930 r. — p. zes. 22/1930, str. 976.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalni, na deputaty robotnicze, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

³⁾ Liczby poprawione.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

NOWE DOWIERCENIA W CZERWCU 1930 R. — W Strachocinie w otworze Nr. II na głęb. 796 m dowiercono się około 70 m³ gazów na minutę.

W otworze „Standard IV” w Mrażnicy po nawierczeniu na głębokości 1.514 m piaskowca boryslawskiego i dalszym pogłębieniu na 2 m na trzeci dzień za tłokiem dzienna produkcja ropy zwiększyła się do 260 t przy 5 m³/min. gazów.

W otworze „Sosnkowski III”, również w piaskowcu boryslawskim, po ukończeniu odbijania rur z głęb. 1.417 m uzyskano produkcję w wysokości 250 t dziennie i 25 m³/min. gazów

HUTNICTWO ŻELAZNE

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W KWIECIU 1930 R.¹⁾

Bardzo słabe położenie przemysłu wielkopiecowego, a. co gorsza, brak widoków na prędką poprawę, wpływa niezmiernie doprymująco na stan kopalń rud, które w dalszym ciągu ograniczały swój ruch, zmniejszając wydobycie lub nawet zupełnie zawieszając pracę. W kwietniu zostało wstrzymane zupełnie wydobycie na jednej z kopalń okręgu częstochowskiego druga zaś z tego okręgu robiła przygotowania dla zawieszenia ruchu w najbliższym czasie.

Pomoc ze strony wywozu jest bardzo nieznaczna, a w kwietniu nawet się obniżyła, gdyż wywóz zmniejszył się dosyć znacznie. Przyczyną tego była dosyć długa niepewność ze strony kopalń co do otrzymania ulgowej taryfy kolejowej, która stanowiła o możliwości tego eksportu; kopalnie, nie mając pewności, że wywóz ten będzie się opłacał, zwlekały z zawieraniem dłuższych umów z zagranicznymi odbiorcami, tak że w kwietniu było to właściwie dokańczanie dawnych zobowiązań. Wobec jednak wprowadzenia od kwietnia ulgowej taryfy otwiera się dla kopalń możliwość zbytu zagranicę.

Ruch na kopalniach wykazywał dalsze osłabienie. Nastąpiło dosyć znaczne zmniejszenie wydobycia, które częściowo można przypisać mniejszej ilości dni pracy w kwietniu, niż w marcu z powodu okresu świąt wielkanocnych, głównie jednak złożyły się na to przyczyny gospodarcze. Ruchu poszukiwawczego nie było prawie zupełnie.

Liczbowo wydobycie w całej Polsce i w poszczególnych okręgach przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

Okręgi górnicze:

	częstochow.	radomski	zagł. dąbrowskie	krakowski	tarnogórski	Ogółem w Polsce
1929 — przec. mies.	43.342	8.536	1.008	1.035	957	54.878
IV kw. 1929 —						
przec. mies.	43.945	8.620	537	573	882	54.557
I kw. 1930 —przec.						
mies.	41.847	5.601	801	64	1.014	49.327
Marzec 1930	36.146	5.959	960	—	1.013	44.078
Kwiecień „	32.272	4.600	935	—	663	38.470
Styczeń—kwiec. „	157.812	21.402	3.339	191	3.704	186.448
„ „ 1929	169.224	31.182	6.532	3.938	4.415	215.291

Ogólne wydobycie rudy w porównaniu z marcem zmniejszyło się o 5.608 t, czyli o 12,7%, jeżeli jednak uwzględnić, że marzec miał o dwa dni pracy więcej niż kwiecień, to się okazuje, że wydobycie dzienne zmniejszyło się faktycznie mniej, gdyż o 5,4%.

Wydobycie dzienne wynosiło w kwietniu 1.603 t wobec 1.695 t w marcu i 2.039 t w lutym; przeciętne wydobycie dzienne wynosiło w 1929 r. 2.195 t. Zmniejszenie wydobycia nastąpiło we wszystkich okręgach zarówno miesięczne, jak i dzienne, z wyjątkiem zagłębia dąbrowskiego, gdzie wydobycie dzienne cokolwiek wzrosło. Największe liczbowo zmniejszenie wydobycia nastąpiło, oczywiście, w okr. częstochowskim, koncentrującym

gros kopalń, gdyż wyniosło 3.874 t, procentowo jednak największy spadek wykazał okrąg tarnogórski, a następnie radomski. Ogółem b. Kongresówka wykazała spadek wydobycia o 5.258 t. Okrąg krakowski już trzeci miesiąc wydobycia nie dał. Porównanie wydobycia w ciągu 4 pierwszych miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje w r. b. spadek na wszystkich okręgach.

Poniższe zestawienie przedstawia procentowe zmiany wydobycia kwietniowego w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wydobycia kwietniowego w stosunku do:			Zmiana wydobycia za 4 mies. r. b. w stos. do r. ub.	
	marca 1930: mies. dzien.	kwietnia 1929	przec. mies. 1913	za 4 mies. r. b.	w stos. do r. ub.
Ogółem w Polsce	-12,7	-5,4	-30,0	-0,35	-13,4
B. Kongresówka	-12,2	-4,9	-29,0	+45,7	-11,8
Małopolska . . .	0	0	0	0	-95,2
Górny Śląsk . . .	-34,5	-29,1	-9,1	-87,0	-16,1

Udział poszczególnych okręgów w procentach ogólnego wydobycia przedstawiał się w sposób następujący: okr. częstochowski 84,0% (w marcu 82,0%), okr. radomski 12,0% (13,5%) zagł. dąbrowskie 2,4% (2,2%), okr. tarnogórski 1,6% (2,3%). B. Kongresówka dała w kwietniu 98,4% (w marcu 97,7%) ogólnego wydobycia.

Liczba uruchomionych kopalń wynosiła 22, wydobycie dało jednak tylko 20 kopalń, przyczem jedna z nich przygotowywana jest do zamknięcia. Roboty poszukiwawcze nie były prowadzone.

Liczba robotników, zatrudnionych w kopalniach, wynosiła w kwietniu 4.117, co wobec liczby 4.528 w marcu stanowi zmniejszenie o 411 ludzi, czyli o 9,1%. Najwięcej zwolnionych było w okr. częstochowskim, gdyż 378, co stanowi 10%; w okręgach dąbrowskim i tarnogórskim liczba ich zmniejszyła się o 9 wzgl. 27 ludzi, t. j. o 9% wzgl. o 41,6%. Jedynie w okr. radomskim liczba robotników wzrosła o 5, czyli o 0,8%. Ogólna liczba robotników w kwietniu 1929 r. wynosiła 6.042, w r. b. była więc mniejsza o 1.925 ludzi, t. j. o 32%.

Wydaźność pracy robotnika (w tonnach miesięcznie i dziennie) przedstawiona jest w poniższym zestawieniu; przy obliczaniu tej wydaźności uwzględnieni zostali robotnicy, pracujący tylko w kopalniach, dających wydobycie:

	Liczba kopalń:	Liczba robotn.:		Wydobycie na 1 robotnika:		
		czynnych	z wydobyc.	ogółem	w kop. z wyd.	miesięcznie
Styczeń 1930	23	22	4.942	4.831	11,38	0,455
Luty „	22	21	4.811	4.707	10,40	0,434
Marzec „	22	21	4.528	4.395	10,00	0,385
Kwiecień „	22	20	4.117	3.974	9,95	0,402

Jak widać więc, wydaźność dzienna poprawiła się nieznacznie, choć jest jeszcze dosyć daleka od styczniowej, która również nie była najlepsza. Należy jednak przypuszczać, iż jest to raczej poprawa chwilowa, gdyż redukcja wydobycia, które jest obecnie stałym objawem, nie wpływa bynajmniej na zachęcanie robotników do pracy.

Przywóz rudy żelaznej z zagranicy ponownie obniżył się w kwietniu, natomiast wzrósł w dosyć znacznym stopniu przywóz innych tworzyw, zawierających żelazo.

Wywóz rudy obniżył się dosyć znacznie. Liczbowo (w tonnach) obrót rudy z zagranicą przedstawiony jest w poniższym zestawieniu:

¹⁾ Dane za marzec — p. zesz. 23/1930, str. 1023.

	Przywóz z zagran. rudy żelaznej	Wywóz rudy żelaznej	Wóz rudy żelaznej	Przywóz rudy manganowej	Wywóz rudy manganowej
1929 — przec. mies.	44 441	9.713	8.255	4.667	
I kwart. 1930 — przec. mies.	30 654	4.186	10.999	1.946	
Marzec 1930	21.406	3.933	8.912	2.270	
Kwiecień "	17.194	5.599	6.889	917	
Styczeń-kwiec. "	109.156	18.158	39.886	6.757	
" " 1929	171.878	26.815	31.706	18.785	

Przywóz rudy żelaznej zmniejszył się w kwietniu o 4.212 t, t. j. o 19,7%, przyczem przywóz rudy niskoprocentowej zanotowany nie był; zwiększył się za to przywóz innych tworzyw zawierających żelazo, o 1.666 t, t. j. o 42,4%. Wywóz rudy zmniejszył się o 2.023 t, t. j. o 22,7%. W ciągu pierwszych 4 miesięcy r. b. w porównaniu z tymże okresem czasu r. ub. przywieziono rudy mniej o 62.722 t, t. j. o 36,5%, i tworzyw zawierających żelazo, również mniej o 8.657 t, t. j. o 32,2%. Wywóz rudy żelaznej był większy w r. b. o 8.180 t, t. j. o 25,8%. Przywóz rudy manganowej obniżył się w kwietniu o 1.353 t, t. j. o 59,5%, w ciągu zaś 4 miesięcy był w r. b. mniejszy o 12.028 t, t. j. o 64,3%.

Stosunek żelaza, zawartego w rudzie przywiezionej i wydobytej, zużytych w kraju (obliczony według metody, wskazanej w zesz. 7/1930) przedstawiał się w ciągu ostatnich miesięcy, jak następuje (w tonnach):

	Żelazo w rudzie wydobytej	Żelazo w rudzie przywiezionej	Stosunek żelaza w rudzie przywiez. do żel. w rudzie wydobytej
1929 — przeciet. mies.	13.465	25.776	1'91
Styczeń 1930	11.342	22.264	1'97
Luty "	10.472	18.657	1'78
Marzec "	9.832	12.415	1'26
Kwiecień "	8.564	10.144	1'13

Mały przywóz rudy w kwietniu spowodował więc dalsze obniżenie się stosunku spożycia rudy zagranicznej i krajowej.

Ceny rudy żelaznej krajowej pozostawały bez zmiany (p. zesz. 23/1930). Przeciętna cena wywozowa według danych Główn. Urzędu Stat., wynosiła w kwietniu loco granica zł 22'50 za 1 tonnę.

HUTNICTWO ŻELAZNE W KWIECNIU 1930 R. — Lekkie ożywienie w napływie obstalunków, jakie zauważyć można było w końcu marca, zarysowało się wyraźniej w kwietniu, chociaż nie w tym stopniu, w jakim można było tego oczekiwać; szczególnie w handlu hurtowym widoczne było znaczne wzmożenie się obrotów. Ze strony przemysłu tego ożywienia nie było widać zupełnie, i zamówienia nawet się trochę zmniejszyły. Przemysł budowlany nie ruszał się i z tej strony żadnych poważniejszych zamówień zanotowanych nie było. Duży skok w zamówieniach był ze strony kolei, które dały poważny obstalunek dwudziestu kilku tysięcy tonn szyn i akcesoryj.

Naogół jednak wzięwszy, powyższa poprawa w obstalunkach w kwietniu swego wyrazu w wytwórczości nie znalazła, gdyż zmniejszyła się ona we wszystkich działach. Na poprawę sytuacji nie wskazuje również i zbyt krajowy, który cofnął się znów o kilkanaście procent do wysokości lutego; coprawda na zmniejszenie zbytu krajowego mógł wpłynąć okres świąt wielkanocnych, kiedy transakcje handlowe w tym dziale zwykle są powolniejsze. Również zmniejszył się nieco i wywóz zagranicę, choć pozostał ciągle na wysokim poziomie, nie notowanym w roku ubiegłym, dzięki wysyłce do Sowiec; procent jednak tej wysyłki od paru miesięcy zmniejsza się stale. Na ogólną ilość wywiezionych wytworów walcowniczych łącznie z rurami, bez rachowania obrotu uszlachetniającego, 31.262 t,

do Sowiec poszło w kwietniu 17.956 t, co stanowi 57,5%, podczas gdy w marcu odsetek ten sięgał 68%, w lutym zaś aż 91%.

Skutkiem zmniejszenia się wytwórczości zapasy surówki i wytworów walcowniczych uległy niewielkiej zniżce, poza tawały jednak ciągle w bardzo wysokiej ilości, hamującej w silnym stopniu wytwórczość. W poniższym zestawieniu wykazane są zmiany wytwórczości w ciągu ostatnich czterech miesięcy w stosunku procentowym do przeciętnej miesięcznej z 1913 r.:

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień
Wielkie piece .	59'0	49'4	51'0	43'9
Stalownie . . .	76'4	73'3	76'3	66'0
Walcownie . . .	73'1	72'7	77'3	66'7

Jak widać więc, wytwórczość kwietniowa spadła we wszystkich działach, co było wynikiem nie tylko mniejszej ilości dni pracy w kwietniu, lecz w niemniejszym stopniu i stosunków gospodarczych.

Położenie finansowe w handlu żelazem uległo w kwietniu pewnemu pogorszeniu; wyrazem tego jest m. in. to, że suma weksli protestowanych w tym miesiącu w stosunku do ogólnej ilości wpływów wekslowych wyniosła ok. 4%, podczas gdy w marcu suma ta wynosiła ok. 3%. Świadczy to jednak, że sytuacja finansowa na naszym rynku pieniężnym pozostawia jeszcze ciągle wiele do życzenia.

W liczbach absolutnych (w tonnach) wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się według dzielnic w następujący sposób:

a) w województwie kieleckim

	Surowka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe i stal.	Rury żel. i stal.	Liczba robotn.
1929 — przeciet. mies.	19.045	38.845	27.527	4.176	19.612
IV kwart. 1929 — przec. mies.	17.565	31.638	25.273	4.296	17.670
I kwart. 1930 — przec. mies.	17.106	26.561	21.620	4.008	15.363
Marzec 1930	15.651	26.716	20.973	3.435	14.907
Kwiecień "	12.150	24.069	18.723	2.888	14.507
Styczeń-kwiecień 1930	63.469	103.751	83.582	14.911	—
" " 1929	72.277	174.818	117.564	16.599	—

b) w województwie krakowskim

1929 — przeciet. mies.	—	987	906	—	199
IV kwart. 1929 — przec. mies.	—	1.158	911	—	196
I kwart. 1930 — przec. mies.	—	1.175	691	—	196
Marzec 1930	—	1.179	539	—	197
Kwiecień "	—	612	311	—	190
Styczeń-kwiecień 1930	—	4.138	2.386	—	—
" " 1929	—	2.491	3.316	—	—

c) w województwie śląskim

1929 — przeciet. mies.	39.658	74.894	51.760	6.149	32.140
IV kwart. 1929 — przec. mies.	37.038	66.955	47.237	5.705	31.781
I kwart. 1930 — przec. mies.	28.579	76.610	55.350	4.546	30.992
Marzec 1930	28.239	77.776	59.205	3.958	30.477
Kwiecień "	25.563	66.610	50.633	4.627	30.093
Styczeń-kwiecień 1930	111.301	296.441	216.682	18.264	—
" " 1929	158.741	334.853	220.769	27.157	—

d) ogółem w Polsce

1929 — przeciet. mies.	58.703	114.726	80.193	10.325	51.964
IV kwart. 1929 — przec. mies.	54.603	99.751	73.421	10.001	49.649
I kwart. 1930 — przec. mies.	45.685	101.346	77.651	8.554	46.551
Marzec 1930	43.890	105.671	80.717	7.393	45.531
Kwiecień "	37.713	91.291	69.667	7.515	45.190
Styczeń-kwiecień 1930	174.770	404.330	302.650	33.175	—
" " 1929	231.018	512.262	341.652	43.756	—

Jak wykazują powyższe liczby, w kwietniu nastąpiła dosyć znaczna zniżka wytwórczości we wszystkich działach za wyjątkiem rur, które wykazują nieznaczny wzrost wytwórczości miesięcznej, ale dosyć dużą—wytwórczości dziennej. Porównanie wytwórczości w ciągu 4 pierwszych miesięcy wykazuje w tym roku duże, gdyż do 20%, zmniejszenie produkcji, nie wyłączając nawet rurkowni.

W dziale surówki wytwórczość miesięczna zmniejszyła się w kwietniu o 6 177 t, z czego 3.501 t przypadło na b. Kongresówkę i 2.676 t na Górny Śląsk. Wytwórczość dzienna spadła w obu dzielnicach, procentowo znacznie więcej w b. Kongresówce niż na Śląsku. Za to wytwórczość w ciągu 4 miesięcy więcej się zmniejszyła na Śląsku, niż w Kongresówce.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany wytwórczości surówki w kwietniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. kwietniowej w stos. do:				Zmiana wytwór. za 4 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	marca 1930: mies.	kwietnia 1929: dzień.	przec. mies. 1913	przec. mies. 1913	
Ogółem w Polsce	— 14·1	— 11·2	— 38·1	— 56·1	— 24·3
B. Kongresówka	— 22·4	— 19·8	— 41·5	— 65·1	— 12·2
Górny Śląsk	— 9·5	— 6·5	— 36·5	— 50·0	— 29·8

Ogólna liczba wielkich pieców zmniejszyła się o 1, gdyż został zatrzymany piec ostrowiecki, który będzie poddany gruntownemu remontowi; liczba więc pieców, znajdujących się w ruchu, w końcu miesiąca wynosiła 10, z których 4 pracowały w b. Kongresówce i 6 na Śląsku. Ogólna liczba przepracowanych pieco-dni wynosiła w kwietniu 204 wobec 378 w marcu, na 1 więc pieco-dniówkę wypadło w kwietniu 124 t surówki, w marcu zaś 116·1 t. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnej wytwórczości surówki przedstawiał się, jak następuje: b. Kongresówka 32·2% (w marcu 35·6%) i Górny Śląsk 67·8% (64·4%). Zbyt surówki pogorszył się w porównaniu z marcem, gdyż obniżył się zarówno zbyt krajowy, jak i wywóz: wewnątrz kraju sprzedano mianowicie 11.489 t wobec 15.140 t w marcu, eksport zaś wyniósł 195 t wobec 230 t w marcu. Zapasy surówki wynosiły w końcu kwietnia 80.960 t, co wobec 82.182 t w końcu marca stanowi zmniejszenie zaledwie o 1·5%. Wobec wysokości zapasów, sięgających wielkości dwumiesięcznej produkcji, tak nieznaczne ich zmniejszenie nie odgrywa żadnej roli w przemyśle wielkopieczowym.

Zmniejszenie wytwórczości stali wyniosło 14.380 t, z czego 2.647 t wypadło na b. Kongresówkę, 567 t na Małopolskę i 11.166 t na Górny Śląsk, przyczem produkcja dzienna zmniejszyła się również we wszystkich dzielnicach. Wytwórczość w ciągu czterech miesięcy r. b. była w ogólnej sumie mniejsza niż w r. ub., w poszczególnych zaś dzielnicach zmniejszyła się w b. Kongresówce i na Śląsku, a w Małopolsce wzrosła.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany wytwórczości stali w kwietniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. kwietniowej w stos. do:				Zmiana wytwór. za 4 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	marca 1930: mies.	kwietnia 1929: dzień.	przec. mies. 1913	przec. mies. 1913	
Ogółem w Polsce	— 13·6	— 6·4	— 26·7	— 34·0	— 21·3
B. Kongresówka	— 9·9	— 2·4	— 47·0	— 53·0	— 40·7
Małopolska	— 48·2	— 43·8	— 26·0	— 37·0	+ 66·2
Górny Śląsk	— 14·4	— 7·2	— 14·9	— 22·6	— 11·5

Ogólna liczba pieców martenowskich, jakie pracowały w ciągu miesiąca, zwiększyła się z 34 do 37, jednakże część z nich pracowała tylko krótkotrwale, gdyż ogólna liczba pieco-dni zmniejszyła się do 698 z 796 w marcu; na 1 więc przepracowaną pieco-dniówkę wypadło w kwietniu 130·8 t, wobec 132·8 t

w marcu. Z powyższej liczby pieców 12 pracowało w b. Kongresówce, 24 na Śląsku i 1 w Małopolsce. Piece elektryczne pracowały prawie bez zmiany, gdyż w liczbie 8, dając w sumie 72 pieco-dni, wobec 76 w marcu. Z pieców tych 2 pracowały w b. Kongresówce i 6 na Śląsku. Poza tem pracowały jeszcze 2 gruszki dla celów odlewniczych. Udział poszczególnych dzielnic wynosił: b. Kongresówka 26·3% (w marcu 25·3%), Małopolska 0·7% (1·1%) i Górny Śląsk 73·0% (73·6%). Spożycie wewnętrzne stali zmniejszyło się, ale większym jeszcze stopniu spadła wytwórczość, tak że zapasy wykazały zmniejszenie z 40.733 t w marcu do 36.627 t, t. j. o 10%.

Podobnie jak i inne działy, wytwórczość walcowni zmniejszyła się o 11.050 t, z czego 2.250 t przypadło na b. Kongresówkę, 228 t na Małopolskę i 8.572 t na Górny Śląsk; wytwórczość dzienna obniżyła się we wszystkich dzielnicach. Czteromiesięczna wytwórczość r. b. w porównaniu z r. ub. wykazała zmniejszenie we wszystkich dzielnicach.

Poniższe zestawienie podaje dla walcowni procentowe zmiany wytwórczości w kwietniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. kwietniowej w stos. do:				Zmiana wytwór. za 4 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	marca 1930: mies.	kwietnia 1929: dzień.	przec. mies. 1913	przec. mies. 1913	
Ogółem w Polsce	— 13·8	— 6·5	— 21·0	— 33·3	— 11·4
B. Kongresówka	— 10·8	— 3·3	— 40·6	— 49·5	— 29·0
Małopolska	— 42·4	— 37·5	— 58·5	— 49·5	— 28·0
Górny Śląsk	— 14·5	— 7·5	— 9·4	— 24·0	+ 1·8

Zbyt wewnętrzny wytworów walcownianych obniżył się ponownie z 45.626 t. w marcu do 34.890 t. Również obniżył się i wywóz, gdyż wyniósł (wraz z obrotem uszlachetniającym) 28.112 t. wobec 31.126 t. w marcu, co stanowi spadek 9·7%. Wywóz ten skutkiem obustalunków sowieckich jest ciągle anomalnie duży i wyniósł w kwietniu 40·5% wytwórczości, podczas gdy normalnie wahał się od 15 do 20%; w stosunku do spożycia wewnętrznego wywóz wyniósł 81%. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnej wytwórczości walcowni wynosił: b. Kongresówka 27·0% (w marcu 26·0%), Małopolska 0·4% (0·7%) i Górny Śląsk 72·6% (73·3%).

Jedynie dział rur wykazał w ogólnej ilości wzrost produkcji o 122 t. t. j. o 1·7%, przyczem wytwórczość dzienna wzrosła o 10·2%. Wzrost ten nastąpił tylko na Śląsku, gdzie wyniósł 669 ton, t. j. 16·8%, natomiast b. Kongresówka dała mniej o 547 t., t. j. o 15·9%. W porównaniu z r. ub. wytwórczość 4 miesięcy była mniejsza o 10.571 t, t. j. o 24·2% w czem o 10·2% w b. Kongresówce i o 32·6% na Górnym Śląsku. Udział poszczególnych dzielnic w całej wytwórczości wyniósł: b. Kongresówka 38·4% (w marcu 46·5%) i G. Śląsk 61·6% (51·6%). Zbyt rur w kraju pozostał na poprzednim poziomie, gdyż wyniósł 2.951 t wobec 2.860 t w marcu i 3.335 t w lutym. Wywóz zagranicę wzrósł trochę do 5.218 t wobec 4.215 w marcu i 4.199 t w lutym. Wobec bardzo nieznacznej tylko powiększenia wytwórczości — zapasy obniżyły się dosyć znacznie, gdyż spadły z 7.315 t do 5.998 t, t. j. o 18%.

Liczba robotników w b. Kongresówce zmniejszyła się o 341, t. j. o 0·75%, w tej liczbie w Małopolsce ubyło 7 ludzi, t. j. 3·5%, i na Śląsku 334, t. j. 1·1%, w b. Kongresówce zaś liczba robotników się nie zmieniła. Poszczególne dzielnice zatrudniały: b. Kongresówka 33·0% (w marcu 32·8%), Małopolska 0·4% (0·3%) i Górny Śląsk 66·6% (66·9%).

Liczba zamówień, otrzymanych w kwietniu, wzrosła bardzo silnie dzięki dużym zamówieniom, udzielonym w tym miesiącu przez kolej. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, nie obejmujących surówki, rur i zamówień zagranicznych, ilość obustalunków wynosiła (w tonnach):

	Luty	Marzec	Kwiecień
Rządowe	7.436	2.816	30.810
Prywatne	20.019	24.086	27.547
Razem:	27.455	26.902	58.357

W prywatnych było:

zamówień handlu . .	14.730	17.742	21.387
„ przemysłu .	5.289	6.344	6.160

Jak widać, zamówienia rządowe wzrosły o 27.994 t, w czym ok. 24.000 t było szyn i akcesoryj. Prywatne zamówienia wzrosły o 3 461 t, t. j. o 14,3%; wzrost ten stanowiły wyłącznie zamówienia handlu, gdyż zamówienia przemysłu nawet obniżyły się nieznacznie. Co się tyczy gatunków, to główne zwiększenie nastąpiło w dziale szyn oraz akcesoryj; poza tem zwiększyły się cokolwiek obstalunki na kształtowniki, na drut i na żelazo uniwersalne, natomiast obniżyły się cokolwiek na żelazo sztabowe i na blachę. Zwiększyły się również zamówienia na zestawy kołowe.

Zaopatrzenie hut w tworzywa odbywało się normalnie. Dowóz do hut rudy prażonej i surowej wyniósł w kwietniu 31.156 t, w czym rudy zagranicznej były 12.669 t, żużli i innych tworzyw, zawierających żelazo, przywieziono 9.203 t, w czym 5.349 t p. zyszło z zagranicy, żelastwa dostarczono 50.549 t w czym 23.886 t zagranicznego. Spożycie powyższych tworzyw przedstawiało się, jak następuje: rudy żelaznej do wielkich pieców zużyto 51.030 t, innych tworzyw z żelazem 19.643 t; zużycie koksu wyniosło 41.501 t, w czym zagranicznego było 1.150 t; węgla dla wszelkich potrzeb hutnictwa (wyłączając koksownie) zużyto 115.786 t, wreszcie żelastwa dla pieców martenowskich i wielkich pieców spotrzebowano 70.302 t, w czym żelastwa własnego było 24.694 t.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego podany jest w poniższym zestawieniu w tonnach i tysiącach zł, przyczem liczby te obejmują i obrót uszlachetniający. Liczby wywozu zestawione są na zasadzie danych Depart. Górniczo-Hutniczego, liczby zaś przywozu i wartość na zasadzie danych Gł. Urz. Stat.

	1 9 3 0		1 9 2 9	
	Marzec		Kwiecień	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Surówka wszel.	wyw.	220 112	195 111	280 159
	przyw.	277 165	242 241	770 340
Żel. i stal walc. (oprócz niżej wymienionych)	wyw.	18.894 5.850	18.265 5.890	5.923 2.420
	przyw.	3.553 1.052	3.350 304	2.519 1.014
Szyny wszelkie	wyw.	3.471 1.085	4.123 1.425	1.973 580
	przyw.	400 163	143 60	130 37
Blacha żel. i stal.	wyw.	8.757 3.410	5.824 2.565	1.021 1.865
	przyw.	1.187 781	1.182 822	993 834
Rury żel. i stal.	wyw.	4.215 3.350	5.218 4.020	7.479 5.020
	przyw.	130 318	232 411	207 453
Razem:	wyw.	35.567 13.807	33.625 14.011	16.676 10.044
	przyw.	5.547 2.479	5.149 2.438	4.619 2.678

Poza wymienionymi w zestawieniu wytworami, huty wywoziły również wytwory dalej posuniętej obróbki: osie i obręcze kolejowe, wyroby, walcowane na zimno, wyroby kute, wyroby z blachy i t. d. w ogólnej ilości 1.033 t wobec 1.420 t w marcu i 305 t w kwietniu r. ub.

Jak widać z powyższych liczb wywóz kwietniowy zmniejszył się o 1.942 t, t. j. o 6,5%, natomiast wzrósł pod względem wartości o zł 204 tys., t. j. o 1,5%. Porównanie wywozu w ciągu 4 miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje, że wywóz w tym roku był większy niż w zeszłym o 84.066 t, t. j. o 133%, wartość wywozu wzrosła jednak tylko o zł 23.454 tys., czyli o 68,2%.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

W SPRAWIE WYWOZU OBUWIA POLSKIEGO. — Od pół roku zwraca się w Polsce na „kwestję obuwianą” nieco więcej uwagi. Przyczyny zainteresowania są dostatecznie znane. Zainteresowanie to jest jednak dotąd wybitnie jednostronne. Ogranicza się ono wyłącznie tylko do stwierdzenia

złego stanu rzeczy i do wysuwania różnorodnych, w chwili obecnej naogół teoretycznych postulatów.

Istotnie — zakres realnie możliwego działania uzdrowieńczego jest nader wąski. Pragnę w artykule tym zwrócić uwagę na czynnik wywozu, jako jeden pod tym względem z najważniejszych. Jest on zależny od naszej woli i dlatego stanowi wyjątkowo dogodną formę wywierania wpływu, ale jest on także dziedziną wywierania wpływu rzadko wielostronnej.

Przez wywóz oddziaływać można na kryzys obuwiany od strony gospodarczej, produkcyjnej i społecznej. Wywóz obuwia równocześnie jednak stanowi bardzo ciekawe zagadnienie organizacyjne, które należy rozwiązać. Znaczenia wywozu obuwia dla bilansu handlowego tu nie poruszam.

Najbardziej zmienną cechą dla obecnego kryzysu obuwianego jest fakt, że produkcja odbywa się pod przymusem sytuacji finansowej przedsiębiorców, niezależnie od stopnia nasycenia rynku polskiego. Przedsiębiorcy są w wielkim stopniu zadłużeni u swoich dostawców, a równocześnie posiadają wielkie wierzytelności u odbiorców, którzy z trudem wielkim wywiązują się z zobowiązań. Dla pokrycia należności w terminach zobowiązań nie wystarczają wpływy ze sprzedanego towaru dawnego. Konieczne jest zdobycie środków przez sprzedaż nowych towarów za gotówkę lub na weksle, mogące pójść do dyskonta. Pod takim przymusem znajdują się nie tylko liczne drobne przedsiębiorstwa o wątpliwej aktywności bilansu, ale również przedsiębiorstwa, nie nasuwające pod tym względem żadnych wątpliwości. Przemysł obuwiany przechodzi bowiem okres, w którym terminy płatności za surowce uległy znacznemu skróceniu, podczas gdy w handlu analogiczny proces nie został przeprowadzony.

Na tem tle wytworzył się węzeł gordyjski. Podaż, nie licząca się z zapotrzebowaniem rynku, wywołuje wzajemną konkurencję nie tylko z dziedzinie cen, ale również w dziedzinie terminów płatności.

Rozpiętość terminów płatności przy kupnie surowców i sprzedaży produkcji nie pozwala zaprzestać nadmiernej podaży, bez prolongaty zadłużenia, powstałego z zakupów surowca. A znow nadmierna podaż nie pozwala usunąć szkodliwej rozpiętości terminów płatności przy kupnie i sprzedaży.

W warunkach niemożności konwersji zadłużenia na nieco dłużej-terminowe — przerwa w pracy dla licznych przedsiębiorstw staje się katastrofalną.

Konieczność sprzedaży na długie terminy wobec nadmiaru podaży sprzeczna jest z koniecznością racjonalizacji zarówno zbytu, jak i produkcji dla dotrzymania pola konkurencji zagranicznej. Racjonalizacja taka jest często wręcz niemożliwa, jak długo istnieje stan przymusowej nadmiernej podaży, naskutek nieprzerwanej produkcji. Spłot tak licznych wzajemnie się uzasadniających przyczyn i wykluczających potrzeb trudno da się inaczej rozwiązać, jak przez liczne upadłości, albo przez bardzo przewlekłe przesilenie, albo przez wypchnięcie co najmniej części towaru, którego produkcji nie możemy przerwać ani na chwilę, na inne rynki. Wywóz w ten sposób stanowi jeden z głównych punktów wyjściowych dla wszelkich na szerszą skalę zakrojonych poczynań uzdrowienia położenia gospodarczego produkcji obuwia.

Polski rynek obuwiany obsługiwany jest przez rzemieślników, chałupnictwo i w drobnej tylko części przez

mechaniczną produkcję. Praca ręczna w dużym stopniu konkuruje z pracą mechaniczną tem, że niezmiernie łatwo, chętnie i często zmienia modele, fasony i t. d. swojej produkcji. Wywiera to fatalny wpływ na sposób sprzedaży obuwia w Polsce. Sprzedaż odbywa się małymi partjami niezmiernie różnorodnego towaru i stosunkowo bardzo trudno wypuścić na rynek serię towaru jednakowego. Koszty produkcji przy takich wiecznych skokach są wyższe, aniżeli by to mogło być przy pewnej, chociażby nieco tylko większej, ciągłości. Ceny zakupu surowców, nabywanych małymi partjami, są wyższe, przyczem często korzysta się z pośrednictwa hurtowników skórzanych między garbarniami i wytwórcami obuwia. Równocześnie nieznaczna tylko część zdolności warsztatów jest wykorzystana, co powoduje znaczne dodatkowe obciążenie kosztów własnych — zarówno w zakresie robocizny, jak i kosztów, t. zw. ogólnych.

Wywóz z konieczności będzie musiał prowadzić do pewnej specjalizacji, większej aniżeli przy dostawach na rynek polski. Wyniknie to chociażby z faktu, że wywóz nie będzie mógł się odbywać na podstawie zamówień z dnia na dzień, jak to ma miejsce co do połowy tranzakcyj, dokonywanych w Polsce na rynku obuwianym. W kraju polska produkcja jest niezastąpiona właśnie tylko z punktu widzenia zdolności zaspokojenia potrzeb handlu z dnia na dzień. Wywóz będzie pozwalał na zwiększanie stopnia zatrudnienia warsztatów bez obawy jeszcze gorszego przesylenia rynku, jak to ma w Polsce dziś miejsce.

Wywóz prowadzi do potania kosztów produkcji, do początku jej racjonalizacji w sensie zwiększenia produkcji jednolitej.

Strona społeczna jest bodaj najważniejszą stroną wywozu. Nasze zacofanie w dziedzinie produkcji obuwia jest tak wielkie, że nabiera wartości dla amatorów; 90% polskiej produkcji obuwia odbywa się ręcznie, a tego duży odsetek nie hurtowo, ale trybem rzemieślniczym. Stanowimy pod tym względem pewnego rodzaju rezerwat starych metod produkcji, jakich niema już zbyt wiele na świecie. Najbogatsze kraje świata nie znają już prawie tych metod produkcji indywidualnej. Najbogatsze kraje świata jednak równocześnie uczyniły z obuwia artykuł luksusowy, podlegający ciągłym zmianom mody. Kraje te odrodziły u siebie zapotrzebowanie na obuwie, posiadające cechy indywidualne, przeczące wszelkiej standaryzacji.

Polska jest za uboga na noszenie obuwia luksusowego. Rzemięto szewskie w Polsce proletaryzuje się w kierunku chałupnictwa i obniża raz po raz jakość swoich wyrobów zgodnie z potrzebami rynku polskiego. Od czasu nastania w Polsce zagranicznych sklepów własnych obuwia, formy sprzedaży obuwia będą się zmieniały w sensie koncentracji zbytu, co jest równoznaczne z dążeniem do standaryzacji, jest równoznaczne ze zmierzchem zapotrzebowania na wielką część wyrobów ręcznych.

Produkcja ręczna traci w Polsce na wartości, bo Polska jest uboga, ale zyskuje ona na wartości zagranicą — w krajach bogatych, które równocześnie produkcji tej prawie już nie posiadają.

Naskutek rozpowszechnienia się ostatnio w Polsce zapotrzebowania na obuwie najtańsze, którego wyrób wymaga mniej pracy niż wyrób obuwia, sprzedawanego jeszcze masowo przed rokiem w miastach polskich, liczyć się musimy z tem, że z około 30.000 pracujących na potrzeby obuwiane rynku miejskiego

około $\frac{1}{3}$ straci zajęcie. Ludzie ci naskutek tego stanowią źródło bezkonkurencyjnej pod względem taniości siły roboczej, wykwalifikowanej niekiedy zupełnie pierwszorzędnie. Jest to kapitał, na który poza granicami Polski odradza się popyt. Wywóz umożliwi zatrudnienie części tych bezrobotnych i zachowanie części kapitału narodowego, zawartego w kwalifikacjach fachowych tych ludzi.

Równocześnie wywóz oddziałac może społecznie dodatnio również w innej dziedzinie, mianowicie przez lepsze wykorzystanie warsztatów produkcyjnych zapewni on rzeszom pracowniczym większą ciągłość zarobkową od obecnej i większe zarobki efektywne. Oczywiście, w miarę rozwoju wywozu i zwiększenia się regularności zatrudnienia zmniejszają się również obawy mas robotniczych przed wysoką wydajnością pracy, jako że praca ta nie będzie już obsługiwała zamkniętego rynku o ograniczonej pojemności.

W ten sposób wywóz stanowi podstawę akcji, zmierzającej do uzdrowienia produkcji obuwianej w Polsce.

Wywóz ten napotyka po dziś dzień na bardzo poważne trudności. Surowce do wyrobu obuwia obłożone są wysokim cłem, które przy wywozie nie jest dotąd zwracane. Obrót uszlachetniający właśnie w tej dziedzinie produkcji jest bodaj najtrudniejszy do zastosowania, gdyż produkcja opiera się na różnych surowcach, dość licznie reprezentowanych w każdej sztuce wyrobu, przyczem składnik skórzany jest absolutnie niejednorodny ze względów przyrodzonych, co utrudnia kontrolę.

Inne kraje eksportujące, jak Austria, Czechosłowacja i t. d., oddawna już stosują system zwrotu cła i podatku obrotowego. Konkurencja polskiego towaru w tych warunkach jest zupełnie wykluczona. Towar polski znajduje się jeszcze i z innych względów w gorszym położeniu od towaru obuwianego innych krajów. Nie posiadamy gotowego aparatu eksportowego dla obuwia i nie mamy, jak kraje zachodnie, licznych wielkich fabryk, dość silnych, by na własną rękę prowadzić eksport. Polska posiada nieprzeliczone rzesze drobnych przedsiębiorstw nakładczych, tyleż rzemieślników i dużo drobnitkich fabryczek mechanicznych. Wszystko to nie jest zdolne na własną rękę eksportować. Niezbędne tu jest pośrednictwo handlu, a zatem dochodzi nieodzowny koszt dodatkowy.

Pośrednictwo handlowe będzie miało do zgryzienia dwojakie trudności: będzie ono musiało zorganizować skup w Polsce i będzie musiało zorganizować odbiór na rynku eksportowym. Obuwie bowiem stanowi dość niebezpieczny artykuł eksportowy. Surowiec skórzany nigdy z natury rzeczy nie jest zupełnie jednorodny, lecz różni się zarówno w poszczególnych sztukach, jak i w częściach jednej sztuki. Dlatego towar, dostarczony na zamówienie, nigdy nie jest w 100% identyczny ze wzorem, na którego podstawie zamówienia dokonano.

Dlatego niezmiernie łatwo znaleźć sobie powód do zakwestjonowania zgodności dostawy z zamówieniem i do szykanowania dostawcy. Dostarczając towar na odległości niedalekie, ponosi dostawca już dość duże ryzyko. Bądź co bądź wszelkie wątpliwości ujawniają się na tyle szybko, że w najgorszym razie można towar przedysponować. Przy dostawach na dalekie dystanse sprawa znacznie się utrudnia i nie wystarczy zdobyć zamówienie, ale trzeba się orjentować w tem, czy zamawiający ma skłonności do szykanowania i t. d.

Często trzeba sobie zawczasu przygotować zapasowe możliwości zbytu na danym rynku.

Rzeczy te posiadają tem większe znaczenie, że obuwie jest towarem wybitnie sezonowym i każda strata czasu oznacza nie tylko dodatkowy koszt z tytułu związanego kapitału, ale konkretną stratę wartości obiektu.

Eksport obuwia wymagać będzie zatem udziału bardzo wytrawnego handlu, a ten się tym eksportem zainteresuje dopiero, gdy eksport ten będzie miał szanse dość znacznej rentowności.

Zagadnienie eksportu czynniki miarodajne powinny traktować jako teren doświadczalny, na którym doświadczenia się rozpoczyna od szerokiego otwarcia drzwi dla tego eksportu, a niedogodności, jakie stąd wyniknąć mogą, usuwa się dopiero w dalszym toku doświadczenia.

Wywóz jest jedną z nielicznych realnych możliwości wpływania na uzdrowienie polskiej produkcji obuwianej. Należy z możliwości tej jak najrychlej i jak najszerszej korzystać.

W. D.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

KONFERENCJA HODOWLANA.—W dn. 20 i 21 czerwca r. b. odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa konferencja, w której wzięli udział przedstawiciele organizacji rolniczych, Syndykatu Polskich Eksporterów Trzody i Bydła oraz Związku Eksporterów Wędlin. Wspomniana konferencja poświęcona została całkowicie sprawom wywozu artykułów hodowlanych oraz zagadnieniom polskiego przemysłu tłuszczowego. Konferencja obradowała w dwóch komisjach, z których pierwsza pod przewodnictwem Dyr. Dep. Dr. A. Rogoego zajmowała się sprawami wywozu zwierząt, produktów zwierzęcych i pochodnych oraz zorganizowania w kraju przemysłu tłuszczowego; druga zaś poświęcona była sprawom wywozu jaj i masła — pod przewodnictwem Nacz. Wydziału W. Hoyera.

Konferencja powzięła następujące uchwały:

Wywóz zwierząt oraz produktów zwierzęcych

1. — Podkreślając konieczność natychmiastowego podjęcia programowej akcji w celu zapewnienia należytego pod względem ilościowym i jakościowym surowca dla przemysłu mięsnego, konferencja wyraża w stosunku do polityki eksportowej, którą należy stosować w zakresie produktów hodowlanych, przede wszystkim opinię, że polski eksport hodowlany winien dokonywać się pod wszelkimi postaciami, t. j.: przetworów mięsnych, mięsa, żywca oraz produktów pobocznych, gdyż tylko w ten sposób można rozkładać i zmniejszać ryzyko, związane z wahaniami konjunkturalnymi. Zgodnie z powyższą naczelną zasadą konferencja nie zmierza do utrzymywania ceny żywca na poziomie, niezgodnym z istniejącymi naturalnymi międzynarodowymi konjunkturami i mogącym skutkiem tego zahamować eksport przetworów mięsnych, a zwłaszcza bekonów. Konferencja stwierdza niemniej, że nowa polityka niemiecka, zmierzająca do wypierania za pomocą szczególnie wysokich premii wywozowych polskiej nierogacizny z rynków czeskosłowackich i austriackich, stanowi czynnik, sztucznie obniżający poziom cen żywca w Polsce, i wymaga energicznych zarządzeń odwetowych; z tego powodu wypowiada się konferencja za bezwzględnym ustanowieniem czasowych premii wywozowych na nierogaciznę, mogących zrównoważyć ujemny następstwa dumpingu niemieckiego i wykazać chwiejność podstaw tego rodzaju polityki, przyczem wysokość tych premii stać winna w racjonalnym stosunku do premii, wypłacanych przy wywozie produktów mięsnych, a zwłaszcza bekonów.

2. — Konferencja uważa, że przepisy weterynaryjne poszczególnych państw w żadnym razie nie powinny być nadużywane dla reglamentacji gospodarczej, i solidaryzuje się ze stanowiskiem Rządu, który postanowił nie ratyfikować konwencji genewskiej t. zw. „antyreglamentacyjnej”, w części z tego powodu, że konwencja ta nie zabezpiecza rolniczych państw eksportowych od nadużywania przez państwa importerskie przepisów weterynaryjnych dla celów gospodarczych. W myśl powyższego założenia konferencja wypowiada się za dalszą programową rozbudową zawartych już przez Polskę dwustronnych umów weterynaryjnych z państwami, mogącymi importować polskie produkty hodowlane.

3. — Konferencja podkreśla konieczność specjalnego, zwłaszcza finansowego, popierania transakcji pionierskich dla zdobycia nowych rynków zbytu dla polskich produktów hodowlanych.

4. — Stwierdzając dodatnie wyniki dotychczasowej działalności Syndykatu Eksporterów Trzody i uznając, że racjonalna organizacja eksportu zwierząt i produktów zwierzęcych wymaga istnienia jednej organizacji, obejmującej wszystkie zainteresowane czynniki i zdanej do ustalania wszechstronnego programu polityki eksportowej i realizacji tego programu — konferencja wypowiada opinię, że należy dążyć już dzisiaj do przygotowania odpowiednich podstaw prawnych dla powstania podobnej centralnej instytucji, opartej na regionalnych zrzeszeniach zawodowych, złożonych z eksporterów, producentów i przetwórców, zapewniając należyty wpływ na jej przyszłą działalność organizacjom rolniczym i spółdzielczo-rolniczym.

Pozatem konferencja uważa za wskazane dążyć do centralizacji uboju w miejscach produkcji oraz uwzględnić przy organizowaniu tego uboju przede wszystkim inicjatywę organizacji rolniczych, a nadto podkreśla konieczność wzmocnienia w poszczególnych województwach działalności towarzystw i spółdzielni rolniczych w zakresie organizacji i handlu produktami hodowlanymi.

5. — Ponieważ brak danych statystycznych utrudnia w wysokim stopniu politykę gospodarczą, głównie w dziedzinie racjonalizacji eksportu produktów hodowlanych, — konferencja zwraca się do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o rozpatrzenie przy udziale Głównego Urzędu Statystycznego i zainteresowanych organizacji rolniczych zagadnienia częstszego przeprowadzania dostatecznie szczegółowych spisów zwierząt domowych.

6. — Konferencja zaleca, ażeby przy komisjach notowań, poływanych przez giełdy mięsne z zarządzenia władz, byli reprezentowani przedstawiciele producentów i przemysłu bekonowego oraz ażeby władze wojewódzkie w zarządzeniach swych, mających na celu uregulowanie obrotu zwierzętami rzeźniami i notowań cen na targowiskach i rzeźniach, dopuszczały producentów do bezpośredniej sprzedaży materiału rzeźnego odbiorcy.

7. — Konferencja podkreśla konieczność trwałego zniesienia podatku obrotowego przy transakcjach, dotyczących wywozu koni, bydła, nierogacizny oraz innych zwierząt gospodarczych i drobiu, jak również mięsa, nie wyłączając przetworów mięsnych oraz produktów pochodnych. Konferencja zwraca również uwagę na konieczność zmniejszenia podatku obrotowego przy transakcjach, dokonywanych powyższymi artykułami wewnątrz kraju.

8. — Dla rozwinięcia eksportu drobiu, który posiada bardzo znaczne możliwości rozwojowe, należy oprócz eksportu tych artykułów przede wszystkim na spółdzielczych organizacjach zbytu zapewniając im fundusze na zaliczkowanie towaru i na wytworzenie kapitału obrotowego, a nadto utworzyć w okręgach hodowlanych tuczarnie drobiu, regionalne zamrażalnie i rzeźnie oraz zapewnić dostateczną ilość wagonów chłodniczych i t. zw. „gęsiarek” w okresie eksportu drobiu. Konferencja podkreśla wreszcie konieczność wyszkolenia odpowiedniej ilości kwalifikowanych drobiarzy oraz t. zw. „dreserów”.

9. — W celu poparcia wywozu koni należy, niezależnie od wyżej wspomnianych ogólnych środków, popierać eksport zwierząt żywych, obniżyć cenę przewozu owsa, dopuścić przy przewozach drobnicowych dozorcę do wagonów, w których doko-

nywa się transport koni, za biletami trzeciej klasy, zezwolić na ładowanie większej ilości koni niż obecnie, lecz nie więcej niż 16 koni w jednym wagonie, objąć ulgami zarówno konie zarodkowe, jak sportowe i wybrakowane. Nadto należy dążyć do programowej propagandy polskich koni zagranicą i dążyć do centralizacji eksportu koni.

10. — Konferencja zwraca szczególną uwagę na konieczność podjęcia energicznej walki z pomorem i wagrzyca oraz innymi chorobami zwierzęcymi, pomniejszającymi możliwości wywozowe naszej produkcji hodowlanej. Pożądane jest nadto przeprowadzenie rewizji wysokości opłat, pobieranych za czynności weterynaryjne, a specjalnie opłat za szczepienie i surowiec, i zważanie na to, aby przy zamykaniu powiatów na wywóz zagranicę, transporty, zaskoczone zakazem, mogły wyjść zagranicę. Wre zcie należy przy skonstatowaniu wygaśnięcia zarazy w zamkniętym powiecie, zawiadomić o tem Rząd austriacki celem natychmiastowego podjęcia eksportu z danego powiatu.

W celu ułatwienia wywozu koni wypowiada się konferencja za stosowaniem przy badaniu zdrowotności wywożonych koni systemu t. zw. „malleinizacji”.

11. — Ze względu na to, że towar, konkurujący z towarem polskim, korzysta z poważnych ulg taryfowych, konferencja uważa za konieczne, by polskie koleje traktowały eksport zwierząt i produktów hodowlanych protekcyjnie i udzielały od transportów, przeznaczonych na eksport, 40% -owe refakcje kolejowe organizacjom eksportowym.

Przy wywozie mięsa do krajów dalej położonych (Francja, Belgja, Włochy) poleca się transportowanie wagonów-chłodni pociągami osobowymi bez specjalnych dopłat.

Konferencja zaznacza w szczególności, że taryfy, stosowane przy przewozie koni, nie wyłączając wybrakowych, są co najmniej dwukrotnie za wysokie.

Obliczanie frachtu przy transportach mięsa powinno ulec zmianie, gdyż oblicza się należytość od 5.000 do 10.000 kg, ponieważ zaś normalne załadowanie wynosi około 6.000 — 7.000 kg, przeto obecnie opłaca się darmo fracht za 3.000 — 4.000 kg.

Konferencja wypowiada się za wprowadzeniem przy przewozach zwierząt do ośrodków handlowych (zbiorniczych), a stamtąd na eksport — łącznego liczenia odległości przewozu.

12. — Konferencja zwraca uwagę na konieczność:

a) uruchomienia specjalnych pociągów dla przewozu inwentarza żywego i mięsa w określone dni tygodnia z przyspieszaniem biegu tych pociągów,

b) wprowadzenia ulgowego przewozu żywca do przetwórnictwa wywozowych,

c) stosowania w jak najszerszej mierze t. zw. „taryfy zawozowej” przy eksporcie wszystkich gatunków zwierząt domowych i ptactwa.

13. — Konferencja wypowiada się za zorganizowaniem stałej komunikacji towarowej morskiej z krajami zachodnio-europejskimi, będącymi odbiorcami produktów zwierzęcych z Polski, za pomocą statków, posiadających urządzenia chłodnicze, oraz za usprawnieniem i rozszerzeniem szlaków towarowych, już istniejących. W szczególności konferencja uważa za pożądane, aby linje przewozowe morskie, przedewszystkiem państwowa linja Polbryt powiększyła ilość statków z komorami chłodniczymi i aby statki te kursowały od portów polskich do portów angielskich co najmniej 2 razy tygodniowo.

14. — Konferencja zwraca uwagę na konieczność podjęcia programowej akcji inwestycyjnej, zmierzającej do ułatwienia wywozu produktów hodowlanych; w szczególności wypowiada się za stworzeniem większej ilości chłodni, zwłaszcza chłodni wywozowych, za powiększeniem ilości wagonów chłodni, rozbudową sieci racjonalnie urządzonej rzeźni i t. p. Rozbudowa powyższa winna się odbywać według jednolitego planu, opracowanego przez czynniki rządowe w porozumieniu z zainteresowanymi organizacjami społecznymi i gospodarczymi.

15. — Konferencja wypowiada się za bezwzględnie podwyższeniem ochrony celnej na tłuszcze wieprzowe do poziomu, chroniącego produkcję krajową przed dumpingiem względnie niższymi kosztami produkcji tłuszczów zagranicznych. Polityka celna winna zmierzać do zapewnienia producentom rolnym poziomu cen, opłacającego koszty produkcji towaru słoninowego, a jeżeliby poziom ten utrudniał wywóz przetworów mięsnych, to straty, w ten sposób poniesione przez przemysł przetwórczy, winny być wyrównane za pomocą innych środków polityki gospodarczej, stojących do dyspozycji Rządu.

16. — Wypowiadając się zasadniczo przeciwko stosowaniu ulg celnych przy przywozie tłuszczów z zagranicy, a w szczególności przeciwko projektowi, polegającemu na subwencjonowaniu rafinerji tłuszczu drogą ulg celnych na sprowadzany przez nie smalec nierafinowany, konferencja podkreśla ko-

nieczność jak najszerszego popierania za pomocą odpowiedniej polityki kredytowej, podatkowej i taryfowej zarówno produkcji trzody tłuszczowej, jak i powstających placówek racjonalnego przetworu tłuszczów.

17. — Wychodząc z założenia, że najważniejszym zadaniem przemysłu bekonowego na najbliższą przyszłość jest podniesienie ceny na rynkach zbytu, co może być osiągnięte drogą odpowiedniej standaryzacji, konferencja z uznaniem podnosi akcję, podjętą w tym zakresie przez Związek Przemysłu Bekonowego. W razie, gdyby jednak usiłowania Związku nie dały w przyszłości zadowalających wyników, konferencja wypowiada się za koniecznością zastoso- wania standaryzacji przymusowej na podstawie zarządzeń kompetentnych czynników rządowych.

18. — Władze administracyjne powinny zaniechać oddziaływania drogą rozporządzeń na ustalanie cen artykułów spożywczych.

19. — Magistraty miast nie powinny utrudniać dowozu mięsa z rzeźni prowincjonalnych w szczególności przez nakładanie opłat, nie stojących w żadnym stosunku do świadczeń samorządu z tego tytułu, natomiast powinny ułatwiać handel mięsem przez urządzenie hal z chłodniami. Badanie mięsa i produktów zwierzęcych powinno się odbywać bądź w miejscach uboju, bądź w miejscach sprzedaży — bez przymusu dostarczania ich do specjalnych punktów kontroli, jeżeli poprzednio zostało już przez urzędowych lekarzy weterynaryjnych zbadane.

Magistraty miast nie powinny pobierać żadnych opłat z tytułu kontroli sanitarnej.

20. — Konferencja uważa za wskazane poprzeć rozwój przetwórstwa i zbytu odpadków ubojowych, w szczególności organizującego się jelicjarstwa, przez:

a) natychmiastowe wprowadzenie weterynaryjnej kontroli przez specjalistów weterynarzy,

b) podniesienie i zróżniczkowanie stawek celnych w opracowywanej obecnie nowej ustawie celnej,

c) uregulowanie importu przez poważne firmy krajowe, opłacające patent wyższej kategorii,

d) niedopuszczenie importu jelit z państw, uchylających się od zawarcia konwencji weterynaryjnej.

Podniesienie wywozu masła i jaj

1. — Konferencja wyraża opinię, że należy popierać w jak najwydatniejszy sposób mechanizację mleczarni spółdzielczych w Polsce. W związku z tem należy:

a) uruchomić na ten cel w Państwowym Banku Rolnym odpowiednie kredyty inwestycyjne na jak najdogodniejszych dla mleczarstwa spółdzielczego warunkach, zwłaszcza na możliwie najdłuższy termin, oraz

b) należy uprzywilejować w taryfie kolejowej w obrocie miejscowym przewóz mleka pełnego i śmietanki do mechanicznych mleczarni i serowarni spółdzielczych oraz mleka od-tłuszczonego i maślanki zpowrotem do stacji nadania.

2. — Stojąc na stanowisku mechanizacji mleczarni spółdzielczych, konferencja wypowiada się za uwzględnieniem przy budowie nowej taryfy celnej konieczności wybitnego ograniczenia przywozu do Polski ręcznych wirówek o przerobie do 200 l na godzinę i ułatwienia przywozu wirówek i instalacji mleczarskich o napędzie mechanicznym.

3. — Konferencja wyraża pogląd, że należy zapewnić spółdzielczym związkom mleczarskim możność swobodnego korzystania z ulgowej taryfy przewozowej C 5. W związku z tem należy przyspieszyć załatwianie w poszczególnych dyrekcjach reklamacyj tychże związków, zalegających od dłuższego czasu. Materiały orientacyjne w tej sprawie zostaną nadesłane przez związki mleczarskie Ministerstwu Rolnictwa.

4. — Przy przywozie masła, odpowiadającego pod względem jakości oraz opakowania warunkom, które zostaną w tym zakresie ustalone w porozumieniu z zainteresowanymi sferami gospodarczymi, należy, zdaniem konferencji, stosować jak najdalej idące ulgi, np. taryfowo-kolejowe, podatkowe, kredytowe i t. p.

5. — Konferencja stwierdza niedostateczną ilość w kraju wagonów-chłodni. W związku z tem konferencja wyraża opinię, iż należy dążyć do:

a) zwiększenia już istniejącego taboru ze szczególnym uwzględnieniem wagonów-chłodni, które służyłyby wyłącznie do przewożenia masła, oraz

b) dysponowania i tniejącym taborom w zakresie przewozu masła stosownie do zapotrzebowania, które powinno być zgłaszane w Ministerstwie Komunikacji przez wszystkie związki mleczarskie zgóry na poszczególne dyrekcje, podobnie jak to się odbywa w zakresie zapotrzebowania wagonów na przewóz buraków cukrowych.

6. — Konferencja stwierdza, że dla prawidłowego uregulowania obrotu masłem należy na większych stacjach, zwłaszcza zaś w punktach granicznych, wybudować sieć szop-chłodni, przeznaczonych do przechowywania transportów masła, specjalnie zaś do ułatwienia dokonywania odprawy celnej. Jednocześnie konferencja wypowiada się za pozostawieniem budowy tych chłodni inicjatywie zainteresowanych zrzeszeń gospodarczych.

7. — Konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na nieostrożne obchodzenie się w wielu razach personelu kolejowego z transportami masła, przeznaczonego na wywóz, przez co poszczególne beczki z masłem eksportowym doznają w wielu razach uszkodzeń, względnie dochodzą do rąk odbiorcy zagranicznego w stanie mocno zabrudzonym, na czym cierpi marka towaru polskiego zagranicą. Konferencja prosi o uregulowanie powyższych spraw zgodnie z interesami krajowego przemysłu mleczarskiego.

8. — Mając na względzie rozszerzenie pojemności rynku wewnętrznego na masło, konferencja wypowiada się za jak najdalej idącym utrudnieniem przywozu do Polski: margaryny, sztucznych tłuszczów jadalnych, olejów roślinnych, przywożonych w stanie rafinowanym, oraz tychże olejów, importowanych w stanie surowym.

9. — Wychodząc z tego samego założenia, konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na konieczność pokrywania zapotrzebowania na tłuszcze i nabiał wojska, szpitali i więzień, przede wszystkim produktami pochodzenia krajowego.

10. — Mając na względzie konieczność uregulowania handlu wewnętrznego tłuszczami jadalnymi i nabiałem, konferencja wypowiada się za wzmocnieniem kontroli nad obrotem wewnętrznym temi artykułami i za podniesieniem odpowiedzialności handlujących za sprzedaż produktów zafałszowanych.

11. — Stojąc na stanowisku stopniowego i planowego wprowadzania w życie standaryzacji wywozu z Polski masła oraz konieczności utrzymania w najbliższej przyszłości premij wywozowych przy eksporcie z Polski tego artykułu, konferencja wypowiada się za stosowaniem, począwszy od dn. 1 września 1930 r. premij wywozowej w formie zwrotu cła przy wywozie masła jedynie w odniesieniu do takich transportów masła, które będą odpowiadały określonym warunkom co do stanu, wagi, opakowania, pochodzenia i znakowania. Warunki te zostaną ustalone w porozumieniu z zainteresowanymi sferami gospodarczymi.

12. — Konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na szkodliwość dla eksportu z Polski masła obowiązującego obecnie w Niemczech za stosunku do Polski cła przywozowego od masła w wysokości RM 50 od 100 kg. Cło to w poważnym stopniu obniża wywóz masła z Polski do Niemiec.

13. — Konferencja wypowiada się za takim wykonywaniem nadzoru nad wywozem jaj, aby obowiązujące obecnie przepisy standaryzacyjne były ściśle przestrzegane.

14. — Konferencja wyraża opinię, że kontrolę wywozu jaj należy przesunąć z kompetencji Ministerstwa Przemysłu i Handlu do kompetencji Ministerstwa Rolnictwa.

15. — Konferencja wypowiada się za wykluczeniem w przyszłości wywozu jaj brudnych. Narazie w okresie obecnym, przejściowym, należy zakazać zaopatrywania jaj brudnych w nazwę kraju pochodzenia.

16. — Konferencja zwraca uwagę miarodajnych czynników na konieczność rozpoczęcia studiów nad większym niż dotychczas przystosowaniem polskich standardów do standardów, przyjętych na głównych rynkach odbiorczych.

KONFERENCJA W SPRAWIE HODOWLI DROBIU. — W celu zapewnienia należytego rozwoju pracy nad podniesieniem hodowli zwierząt gospodarskich i drobiu, okazało się konieczne opracowanie szczegółowych planów pracy i ustalenie metod, jakimi należy posługiwać się w pracy.

W ciągu 1929 r. i częściowo 1930 r. opracowane zostały i przyjęte przez organizacje rolnicze plany i metody pracy w zakresie: owczarstwa, kontroli mleczności i pokazowego żywienia, trzody chlewnej i wreszcie w zakresie hodowli drobiu. Program pracy nad podniesieniem hodowli drobiu został rozpatrzony na konferencji, odbytej w Ministerstwie Rolnictwa w dn. 30/IV r. b., na której uchwalono następujące wnioski:

Kierunki hodowli

1) zasadniczy kierunek hodowli kur w Polsce winien uwzględnić przede wszystkim wyzyskanie produkcji niesnej kur, w drubim rzedzie produkcji miesnej;

2) do wzmożenia tej gałęzi produkcji dążyć należy: drogą, poprawienia jakości pogłowia i polepszenia warunków bytowania w celu zwiększenia indywidualnej wydajności i poprawienia jakości produkcji.

Metody pracy

1) w celu ustalenia dla poszczególnych terenów ras oraz w celu wyrównania produkcji wprowadzić należy rejonizację ras kur, uznając zielononóżki kuropatwiane za najodpowiedniejsze dla Małopolski, wojew. wschodnich i centralnych (z wyjątkiem pow. zachodnich na terenie woj. centralnych); w Wielkopolsce, na Pomorzu i Śląsku oraz w poszczególnych powiatach woj. centr. wprowadzić należy rasę ogólnoużytkową Rhode Islandy;

2) wśród prowadzących hodowlę kur rozróżnić należy 2 zasadnicze grupy: producentów i hodowców;

3) pracę wśród producentów prowadzić należy drogą: a) dostarczania materiału o wysokiej wartości użytkowej i przeprowadzania selekcji, b) nauczania racjonalnego wychowu, żywienia i utrzymania drobiu; jako najważniejsze metody nauczania uznać należy: a) organizowanie między producentami drobiu konkursu wychowu kur, b) konkursów producentów drobiu, c) propagandowych pokazów drobiu, na których nagradzane będą kury rasowe, przedstawiające wartość użytkową, należące do rasy, uznanej dla danego terenu, d) kursów krótkoterminowych żywienia, wychowu i utrzymania e) organizowanie związków producentów drobiu, f) przenośne kurniki wzorowe; prócz tego, należy: a) przeprowadzić szereg doświadczeń z zakresu żywienia, pielęgnacji i budownictwa, opracowanie planów tych powierzyć Polskiemu Towarzystwu Zootechnicznemu w porozumieniu z Centralnym Komitetem Hodowli Drobiu w terminie do dn. 1/VII r. b., b) wydać szereg broszur popularnych i plakatów dla użytku producentów;

4) w kierunku podniesienia hodowli indywidualnej, prowadzonej przez właściwych hodowców, rozróżnić należy pracę nad zorganizowaniem hodowli I rzędu, produkujących elitę (których ewidencję winien prowadzić Centralny Komitet Hodowli Drobiu), i hodowli II rzędu, zajmujących się rozmnażaniem materiału hodowlanego. Celem pracy gospodarstw II rzędu jest zaopatrzenie producentów w materiał hodowlany, wskutek czego gospodarstwa II winny być odpowiednio rozmieszczone w celu najłatwiejszego zaopatrzenia producentów w materiał hodowlany.

Stosunek organizacji rolniczych (upoważnionych przez Ministerstwo Rolnictwa) do stacji I rzędu będzie polegał na kontroli ich pracy oraz w razie potrzeby na udzielaniu pomocy fachowej, stacje zaś II rzędu będą prowadzone pod kierunkiem organizacji.

W celu pobudzenia hodowców do postępu w pracy, urządzić należy konkursy gospodarstw hodowlanych. Materiał ze stacji I i II rzędu musi być poddany kontroli na zorganizowanych stałych konkursach niesności. Na konkursy niesności przyjmowane być mogą tylko kury ras uznanych, a więc zielononóżki kuropatwiane, Rhode Islandy i na odpowiednich terenach Leghorns. Cz. s trwania konkursu ustalić narazie na przeciąg 12 miesięcy. Zorganizować należy natychmiast jeden stały punkt, w którym odbywałyby się konkursy niesności. W przyszłości należy zorganizować kilka takich punktów, uzależniając ich ilość i rozmieszczenie od warunków klimatycznych poszczególnych terenów.

Na wystawach nagradzać rasy kur uznanych, pochodzące z gospodarstw, które podporządkowały się programowi rejonizacji.

Należy zrzeszać hodowców w związki przy wojewódzkich organizacjach rolniczych.

Organizacja pracy

1) ogólny program w zakresie hodowli drobiu uzgadnia Ministerstwo Rolnictwa lub upoważniona organizacja;

2) Ministerstwo Rolnictwa przekazuje do wykonania pracę na poszczególnych terenach jednej z istniejących organizacji rolniczych;

3) pożądane jest, by organizacje otrzymały etaty: inspektora w centrali i po jednym inspektorze na terenie każdego województwa, w których w miarę potrzeby przewidzieć należy siły pomocnicze instruktorskie na terenie powiatów; oprócz tego organizacje powinnyby otrzymać etaty dla kierowników istniejących i powstających ferm hodowli kur oraz kierowników personelu szkół drobiowych;

4) szkoły, fermy i gospodarstwa hodowli I rzędu (elita) uzależnione są od centralnych organizacji rolniczych; nadzór nad gospodarstwami II rzędu oraz pracę wśród producentów według ogólnych wytycznych centralnych organizacji prowadzić powinny organizacje wojewódzkie.

Nauczanie hodowli kur

1) w szkołach rolniczych wyższych, średnich i niższych, zarówno żeńskich, jak i męskich, należy chów drobiu wprowadzić jako przedmiot obowiązujący;

2) wobec braku sił fachowych kształcić należy narazie w miarę możliwości młodzież ze szkół rolniczych wyższych w szkołach drobiowych zagranicą;

3) dla młodzieży ze szkół rolniczych niższych zorganizować w kraju specjalne szkoły drobiowe na terenie Małopolski, Wielkopolski i Kresów;

4) w szkołach weterynaryjnych wprowadzić należy hodowlę drobiu jako przedmiot obowiązujący, a naukę o chorobach drobiu znacznie rozszerzyć.

Obecnie organizacje rolnicze zajęte są opracowaniem dalszych szczegółowych planów pracy nad podniesieniem hodowli oraz ustaleniem powiatów, w których praca ma być prowadzona.

Z WARSZAWSKIEJ IZBY ROLNICZEJ. — Dnia 4 czerwca r. b. odbyło się pierwsze posiedzenie Zarządu Warszawskiej Izby Rolniczej.

Zarząd Izby, zgodnie z postanowieniami § 16 statutu, składa się z Prezesa i Wiceprezesa oraz 7 członków i tyluż zastępców.

Obecny Zarząd Warszawskiej Izby Rolniczej, wybrany posiedzeniu rady Izby w dn. 14 maja r. b., stanowią PP.: Prezes — Zygmunt Brudziński ze Skotnik, Wiceprezes — Kazimierz Dziewanowski z Grodkowa, członkowie Zarządu: Dr. Witold Babiński — Dyrektor Zrzeszenia Właścicieli Lasów w Warszawie, Stanisław Barczewski z Bielawek, pow. rypiński, Jerzy Ciechomski z Rutkowic, pow. wrocławski, poseł Stanisław Deptuła z Kacic, pow. pułtowski, Stanisław Leśniowski

— Dyrektor Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Zdzisław Wierzbicki z Żoch — Wiceprezes W. T. O. i K. R. w Warszawie, oraz Inż. Tadeusz Zakrzewski — Dyrektor Związku Rewizyjnego Spółdzielni Rolniczych w Warszawie; zastępcy członków Zarządu: Inż. Henryk Chlipalski z Paplina, pow. skiernewicki, Eleonora Czarnowska — Przewodnicząca Stowarzyszenia Zjednoczonych Ziemianek, Józef Dorenda z Polesia, pow. wrocławski, Stanisław Grabiński z Walewic, pow. łowicki, Jan Lafery z Piaseczna, pow. warszawski, Inż. Władysław Pietrzak — zast. Kierownika Wydziału Ogrodniczego C. T. O. i K. R. w Warszawie, oraz Kazimierz Różycki z Jastrzębi, pow. lipnowski.

W obradach poza członkami Zarządu Izby wzięli również udział: delegat P. Ministra Rolnictwa Dyr. Stanisław M. klaszewski — Konsultant Ministerstwa Rolnictwa, oraz delegat P. Wojewody Warszawskiego P. Jan Tustanowski, Naczelnik Wydziału Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego Warszawskiego.

Uchwały posiedzenia Zarządu dotyczyły w pierwszym rzędzie spraw personalnych Dyrekcji Izby oraz spraw projektu preliminarza budżetowego na rok 1930/31.

Jednogłośnie uchwałą postanowiono powołać na stanowisko Dyrektora P. Zygmunta Strzeszewskiego, dotychczasowego Starostę powiatu łowickiego, na Sekretarza Generalnego zaś P. Jerzego Danielewicza, dotychczasowego Sekretarza Komisji studjów przygotowawczych do spraw Warszawskiej Izby Rolniczej przy Biurze Pracy Społecznej.

Odnośnie spraw budżetowych przyjęto do wiadomości sprawozdanie z dotychczasowych wydatków organizacyjnych Izby, oraz wytyczne preliminarza budżetowego Izby na rok 1930/31.

Z dalszych spraw, załatwionych przez Zarząd, należy wymienić powołanie specjalnych Komisji: do spraw regulaminowych i do spraw leśnictwa.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE NOWA UMOWA HANDLOWA POLSKO-RUMUŃSKA.

— Podpisana w dn. 23 czerwca nowa konwencja handlowa i nawigacyjna polsko-rumuńska, stanowi pod względem formalno-prawnym znaczne rozszerzenie tych ram, w jakie wciśnięte było dotychczasowe współzycie gospodarcze dwóch sąsiadujących ze sobą krajów, uregulowane, jak wiadomo, najstarszą z obowiązujących umów handlowych (z 1921 r.), jakie Polska zawarła. Nowa konwencja składa się z 33 artykułów, uzupełnionych protokołem końcowym i aneksami. W skład konwencji wchodzi jeszcze ponadto: umowa weterynaryjna, umowa kontyngentowa i porozumienie kolejowe.

W postanowieniach ogólnych konwencji, normujących prawa osób i towarów, przeprowadzone zostały, ogólnie biorąc, te zasady, które cechują naszą politykę traktatową i znalazły wyraz w naszych ostatnich umowach handlowych, przedewszystkiem w umowie z Francją i Niemcami. W porównaniu ze starą konwencją szczególnie obszernie rozwinięte zostały postanowienia, dotyczące klauzul morskich. Od stereotypowych zasad, na których opierała się dotychczasowa nasza polityka traktatowa, znajduje się w nowej kon-

wencji jedno formalne odchylenie, będące czemś w rodzaju kurtuazyjnego gestu, zrobionego przez nas na rzecz nowego kursu rumuńskiej polityki gospodarczej. Jak wiadomo, Rząd rumuński, wprowadzając swoją taryfę celną z 1929 r., ustalił zasadę taktyczną, że klauzulę największego uprzywilejowania, uprawniającą do korzystania z taryfy minimalnej i zniżek konwencyjnych od taryfy generalnej, udzielać będzie nie pod tytułem ogólnym, jak to jest praktykowane obecnie niemal powszechnie, ale tylko na pewne, ściśle oznaczone grupy towarów i to w każdym wypadku za odpowiednią kompensatą w postaci przywilejów celnych, udzielonych przez kraj kontraktujący na rzecz towarów eksportu rumuńskiego.

Czy ową śmiałą dewizę Rząd rumuński potrafi przeprowadzić w praktyce wobec odmiennych poglądów na tę sprawę, jakie dziś decydują o międzynarodowym życiu gospodarczym i polityce traktatowej poszczególnych krajów, nie było naszą rzeczą dociekać, a tem mniej kosztem przewlekania się rokowań przekonywać delegację rumuńską o nierealności na dłuższą metę podobnego zamierzenia. O wiele ważniejszym od kruszenia kopii w podobnej sprawie było dla nas zabezpieczenie sobie ochrony rzeczywistych

interesów, co, jak się okazało, możliwe było do zrobienia w sposób pośredni, t. j. przez wyliczenie w osobnej liście wszystkich ewentualnych pozycji taryfy celnej, którymi eksport nasz rzeczywiście mógłby się interesować i rozciągnięcie na nie klauzuli największego uprzywilejowania. Ten sposób ograniczenia klauzuli, nie robiąc nam żadnego poważnego uszczerbku w uprzywilejowaniu celnym (poza nawiasem klauzuli zostały towary tego rodzaju, jak np. kość słoniowa, ananasy i t. p.), miał tę dodatnią stronę, że pozwolił nam formalnie na przyjęcie arbitralnej zasady, jakiej się trzymał nasz rumuński kontrahent, co, oczywiście, poczytane zostało z naszej strony za poważne ustępstwo, zrekomensowane odpowiednio w innej dziedzinie. Wychodząc obronną ręką z rokowań z Polską w kwestji ograniczonej klauzuli największego uprzywilejowania w sprawach celnych, Rząd rumuński będzie miał możliwość zastosowania i wykorzystania tej zasady w negocjacjach z krajami trzecimi. Ponieważ postulaty Rumunii w zakresie ceł w odniesieniu do niektórych z tych krajów nie są bynajmniej obce także polskiemu eksportowi, przeto wzmocnienie pozycji ofensywnej Rumunii uważać możemy słusznie w pewnym zakresie za posunięcie taktyczne, idące po linii obrony naszych własnych interesów gospodarczych.

Rzecz oczywista, że zasada ograniczonej klauzuli największego uprzywilejowania w sprawach taryfowo-celnych została przeprowadzona przez nas konsekwentnie również w stosunku do Rumunii w tem znaczeniu, że Rumunia otrzymała od nas tylko klauzulę, ograniczoną do pozycji, ściśle wymienionych w załączonej do konwencji osobnej liście.

Niezależnie od tego Rumunia złożyła Polsce zapewnienie, że w wypadku gdyby pełna, to jest nieograniczona klauzula miała ze strony rumuńskiej znaleźć zastosowanie do jakiegokolwiek kraju trzeciego, wówczas zostanie ona automatycznie rozciągnięta i na Polskę. Warto w tem miejscu zaznaczyć, że jeżeli chodzi o korzyści, jakie z klauzuli największego uprzywilejowania wynikają względnie mogą wynikać w przyszłości, wydaje się być niewątpliwem, że stopień wykorzystania tej klauzuli będzie po stronie Polski daleko większy niż po stronie Rumunii. Przewszystkiem klauzula zapewnia towarom polskim stosowanie do nich stawek minimalnej nowej rumuńskiej taryfy celnej, które w wielu wypadkach, i to właśnie głównie w zakresie najwięcej interesujących nasz eksport towarów, jak: artykuły włókiennicze, hutnicze, węgiel i t. d., są o 10 do 20% niższe od analogicznych pozycji poprzednio obowiązującej taryfy celnej. Jest dalej do przewidzenia, że w trakcie rokowań z krajami, które w imporcie rumuńskim artykułów przemysłowych odgrywają wybitną rolę, przede wszystkim z Niemcami, Francją, Austrią i Czechosłowacją, większość stawek generalnych rumuńskiej taryfy celnej zostanie konwencyjnie obniżona i to prawdopodobnie w dość znacznym procencie, z wszystkich zaś tych zniżek będzie na zasadzie klauzuli korzystał również polski eksport do Rumunii.

Niezależnie od faktycznego zapewnienia sobie działania klauzuli największego uprzywilejowania, Polska i Rumunia przyznały sobie w nowej konwencji z własnego prawa szereg zniżek celnych, które ujęte zostały w dwie listy, załączone do konwencji. Na liście towarów polskich znalazły pomieszczenie: nasiona bu-

raków, wapno, dachówka, stal resorowa, żelazo profilowe, blacha cynkowa, blenda łożwiana, cerata, wyroby z bursztynu; zostało nadto zastrzeżone przez nas obniżenie rumuńskich opłat dodatkowych za bielenie, barwienie i drukowanie materiałów włóknistych oraz opłat dodatkowych za emaljowanie naczyń. Uzyskałmy również konsolidację udzielanych dotychczas w drodze autonomicznej przez Rumunję zniżek celnych na worki jutowe oraz pewne gatunki nawozów sztucznych. Wszystkie te ulgi w wysokim stopniu interesują naszą produkcję, pracującą na eksport do Rumunii. Zapewne, gdyby wziąć na uwagę wysokość rumuńskiego obciążenia celnego naszych towarów ad valorem, lista naszych zniżek celnych winnaby się może przedstawiać w większych rozmiarach, niż to ma miejsce w rzeczywistości. Pamiętać wszakże należy o tem, że Polska w całokształcie importu rumuńskiego w żadnej grupie towarów nie znajduje się na pierwszym miejscu, a przeciwnie—bardzo często na szarym końcu w liczbie krajów, obsyłających rynek rumuński. Trudno zatem było nie uznać słuszności zarzutów, stawianych przez delegację rumuńską, że w tym, czy owym artykule, jakiś z krajów trzecich posiada znacznie większe zainteresowanie w obniżeniu dotyczącej stawki celnej rumuńskiej, a zatem nie jest rzeczą celową i wskazaną udzielanie takiej stawki właśnie Polsce pro bono krajów trzecich.

Drugą przeszkodą znaczniejszego rozszerzenia listy uzyskanych przez nas zniżek bezpośrednich, była niewątpliwie zapoczątkowana ostatnio przez nas polityka ochrony własnej produkcji rolnej, głównie w zakresie zbóż. Tego rodzaju zwrot w naszej polityce celnej nie mógł w żadnym wypadku spotkać się z entuzjastycznym przyjęciem ze strony Rumunii, której nasze cła zatamowały wstęp na nasz rynek zbożowy. Jeżeli tedy mimo niewątpliwie dużego nacisku, jaki ze strony kontrahenta był wywierany celem uzyskania bodaj minimalnych redukcji celnych w tej dziedzinie, udało się nam całą linię polityczną, broniącą centralnej pozycji (zbożowej) produkcji rolnej uchronić przed załamaniem, co poczytać trzeba za wielce korzystny dla nas objaw — powinno stać się zrozumiałem odpowiednio umiarkowane udzielenie nam przez Rumunję, z własnego prawa koncesyj, jakich w dziedzinie celnej od niej zażądaliśmy. Ostatecznie Rumunia otrzymała od Polski, z własnego prawa tylko zniżki celne na cebulę i czosnek, na świeżą kapustę, ogórki, pomidory, arbuzy, melony, jabłka, gruszki, śliwki, morele, winogrona i orzechy, ponadto udzielona została jeszcze zniżka na niektóre konfitury i powidła. Podkreślić należy, że wszystkie wymienione zniżki na jarzyny i owoce zostały przyznane tylko na ściśle określone terminy, które zostały odmierzone w ten sposób, aby najmniej szkodzić produkcji krajowej.

Cała konwencja handlowa i nawigacyjna została zawarta z ważnością na 2 lata i z przewidzianym terminem wypowiedzenia 6-miesięcznym. W skład konwencji, jako jeden z jej aneksów wchodzi umowa weterynaryjna. Nie wdając się w tem miejscu w rzeczową ocenę postanowień ostatnio wymienionej umowy, zaznaczyć trzeba, że jej dojście do skutku uznane być musi za poważne posunięcie naprzód na drodze gospodarczego zbliżenia polsko-rumuńskiego. Jakkolwiek z uwagi na charakter produkcji rolnej obu układających się krajów małe jest prawdopodobieństwo wzajemnego między nimi obrotu artykułami hodowlanymi, to jednak tak Polska, jak Rumunia, uznały za

właściwe i celowe ze względów zasadniczych zawrzeć między sobą możliwie pełną umowę weterynaryjną. Oczywiście, z przyczyn, dopiero co wymienionych, umowa ta zawierać musi daleko więcej postanowień, odnoszących się do tranzytu bydła i trzody, aniżeli do obrotów bezpośrednich temi artykułami między Polską i Rumunją. W ten sposób ramy konwencji dostosowane zostały do wymogów życia i potrzeb gospodarczych obu krajów.

Chcąc zdać sobie sprawę z doniosłości zagadnień gospodarczych, jakie uregulowane zostały nową konwencją, a przede wszystkim z roli, jaką w obrotach handlu zagranicznego Polski odgrywa nasza wymiana towarów z Rumunją, której to wymiany jakość i ilość jest jak najściślej związana z treścią obowiązującej w danym momencie konwencji handlowej, trzeba uciec się do zestawień statystycznych, które obrazują nam rozwój stosunków handlowych polsko-rumuńskich za okres lat ostatnich.

Według obliczeń polskiego Głównego Urzędu Statystycznego, obrót towarowy między Polską a Rumunją przedstawiał się następująco (w tys. zł):

Rok	Wywóz z Polski do Rumunji	Przywóz z Rumunji do Polski	Saldo na korzyść Polski
1923	234.035	10.175	223.860
1924	135.216	35.465	99.751
1925	106.222	39.691	66.531
1926	72.121	13.437	58.681
1927	82.408	70.756	11.072
1928	54.382	38.310	16.072
1929	64.988	27.570	37.418

Z liczb, powyżej przytoczonych, można łatwo wywnioskować, że mimo aljansu politycznego zainteresowanie gospodarze Polski Rumunją, a Rumunji Polską nie było dotychczas dostatecznie wielkie, co odzwierciedla się nietylko w cyfrach bezwzględnych wzajemnego obrotu towarowego, ale w większej jeszcze mierze w procentowym stosunku tych obrotów do całokształtu handlu zagranicznego obu krajów. Wystarczy wspomnieć, że ostatnio wywóz nasz do Rumunji stanowi mało co ponad 2% całości polskiego eksportu, przywóz zaś z Rumunji do Polski nie osiągnął nawet 1% ogólnego naszego importu. Jest to zatem minimalny stopień osmozy gospodarczej, jaki można sobie wyobrazić między dwu sąsiadującymi z sobą krajami, które związane są z sobą węzłami sympatii i przymierza.

Ow niezbyt dodatni wynik egzaminu dziesięcioletniego pożycia sąsiedzkiego nie powinien wszakże mącić nam jasności sądu co do istotnych możliwości rozwoju handlu polsko-rumuńskiego. Możliwości te są ogromne i należało im tylko stworzyć odpowiednią podstawę prawną, za jaką nie mogła uchodzić już przestarzała konwencja z 1921 r.

Jeżeli mimo niewystarczalności owych podstaw prawnych oraz taryfy celnej, która znacznie wysokością stawek przewyższała taryfę ostatnio wprowadzoną (do której nabywamy prawo przez nową konwencję)—saldo naszego bilansu handlowego z Rumunją kształtowało się stale dodatnio na rzecz Polski, należy spodziewać się, że obecnie nietylko w tym stanie rzeczy nie zajdą żadne zmiany na niekorzyść Polski, ale, przeciwnie—eksport nasz znajdzie się w daleko korzystniejszych warunkach rozwoju i układać się będzie odąd stale w ten sposób, że zapewni naszemu bilansowi saldo dodatnie w rozmiarach, powiększonych proporcjonalnie do odpowiedniego spotęgowania się

wymiany towarów między Polską a Rumunją, jakie niewątpliwie będzie skutkiem wprowadzenia w życie postanowień nowej konwencji.

Dr. St. St.

HANDEL ZAGRANICZNY

BILANS HANDLOWY W MAJU 1930 R.— Bilans handlu zagranicznego Polski (łącznie z W. M. Gdańskiem) w maju wykazuje nadwyżkę wywozu nad przywozem, wyrażającą się sumą zł 2·5 miljn. Powyższe saldo dodatnie jest mniejsze od salda ubiegłego miesiąca o zł 27·0 miljn. Na zmianę powyższą składa się zmniejszenie w porównaniu do poprzedniego miesiąca wywozu o zł 9·7 miljn. przy jednoczesnym zwiększeniu przywozu o zł 17·3 miljn.

Wywóz w maju osiągnął liczbę 1.432 tys. t towarów wartości zł 199·2 miljn., przywóz zaś 296·0 tys. t towarów wartości zł 196·7 miljn. Pod względem wagowym zwiększył się zarówno wywóz (o 78·7 tys. t), jak przywóz (o 14·4 tys. t).

Zmniejszenie wywozu spowodowane zostało spadkiem wywozu artykułów spożywczych i nasion przy jednoczesnym wzroście wywozu drzewa oraz paliwa (węgla).

Wzrost przywozu wywołany został wzrostem przywozu surowców włóknistych oraz dla przemysłu metalowego, maszyn i aparatów, skór oraz futer surowych i wyprawionych, a wreszcie, artykułów spożywczych (zwłaszcza ryżu i tytoniu).

W wywozie zasługuje na szczególną uwagę w artykułach spożywczych zmniejszenie wywozu zbóż, a mianowicie żyta (o zł 4·2 miljn.), jęczmienia (o zł 2·6 miljn.) a wreszcie owsa (o zł 1·2 miljn.). Zniżka cen, jaka się uwidoczniła w maju dla żyta, zaznaczyła się ostatnio dla jęczmienia oraz owsa, który, jako droższy obecnie, wypierany jest w szeregu wypadków przez żyto.

Ze strączkowych zaznaczyć należy zmniejszenie wywozu grochu (o zł 0·6 miljn.). Zmniejszył się dalej wywóz mąki pszennej (o zł 0·3 miljn.) i żytniej (o zł 0·3 miljn.), jak również ziemniaków (o zł 0·2 miljn.).

Wywóz cukru wykazuje zniżkę (o zł 3·5 miljn.), przyczem zasługuje na uwagę okoliczność, że wywieziono w okresie od stycznia do maja r. b. 190 tys. t cukru, zarówno surowego jak kryształu, przedstawiającego wartość zł 75 miljn., wobec o połowę mniejszej ilości wywiezionej w analogicznych miesiącach r. ub. Zmniejszył się dalej wywóz bekonów (o zł 0·8 miljn.), a nadto wywóz pasz (o zł 2·3 miljn.).

Zwiększył się w dziale artykułów spożywczych wywóz jaj (o zł 3·1 miljn.) oraz masła (o zł 0·5 miljn.).

Wywóz zwierząt w maju nie wykazuje większych odchyżeń, ani poprawy, co jest wynikiem utrzymania w mocy ograniczeń przywozu trzody chlewnej przez Austrię i Czechosłowację oraz niektóre inne państwa. Zmniejszył się zatem wywóz koni (o zł 0·2 miljn.) oraz trzody chlewnej (o zł 0·5 miljn.).

Wywóz produktów zwierzęcych wykazuje zwiększenie w skórach surowych (o zł 1·7 miljn.).

Poprawa, dość znaczna nawet, wystąpiła w dziale drzewa i wyrobów z niego.

Zwiększył się wywóz papierówki (o zł 0·8 miljn.), bali, desek i łat (o zł 3·1 miljn.), słupów telegraficznych (o zł 0·7 miljn.), podkładów kolejowych (o zł 0·8 miljn.), kopalniaków i okrągłaków (o zł 0·4 miljn.) kłód, kłoców i dłuźyc (o zł 0·3 miljn.), a wreszcie wyrobów z drzewa (o zł 0·5 miljn.).

Zkolei zaznaczyć trzeba zmniejszenie wywozu nasion, przyczem zarówno nasion roślin pastewnych (o zł 2·4 miljn.), jak nasion buraków cukrowych (o zł 1·9 miljn.).

Wywóz węgla wykazuje w maju zwiększenie (o zł 2·0 miljn.). W produktach i przetworach naftowych zmniejszył się wywóz olejów smarowych (o zł 0·7 miljn.) oraz parafiny (o zł 0·9 miljn.), natomiast zwiększył się wywóz benzyny (o zł 0·9 miljn.).

T O W A R Y	P R Z Y W Ó Z					W Y W Ó Z													
	Maj 1930	Styczeń-maj 1930		Maj 1930	Styczeń-maj 1930		Maj 1930	Styczeń-maj 1930		Maj 1930	Styczeń-maj 1930								
		1930	1929		1930	1930		1929	1930		1929	1930	1929						
	T o n n y					Tysiące złotych					T o n n y					Tysiące złotych			
OGÓLEM:	295.021	1.485.817	2.231.777	196.685	969.597	1.385.298	OGÓLEM:	1.432.330	7.405.715	7.168.934	199.201	1.065.937	955.982						
Artykuły spożywcze	35.470	170.288	195.921	31.598	168.272	198.918	Artykuły spożywcze	116.857	787.810	410.772	60.779	930.837	240.856						
w tem:							w tem:												
pszenica	231	2.984	19.063	92	1.135	8.568	pszenica	337	8.776	522	134	3.441	252						
kukurydza	2.812	6.063	7.895	686	1.529	3.391	żyto	23.814	152.633	11.723	4.336	33.561	4.234						
ryż	14.818	29.930	10.287	6.657	14.266	5.792	jęczmień	16.093	119.999	90.634	3.677	30.243	34.492						
siód	383	1.301	3.034	250	857	2.841	owies	8.057	37.809	2.120	1.484	7.600	811						
śliwki	191	2.583	4.198	365	4.539	5.867	groch	3.027	16.591	13.276	1.209	6.662	7.809						
cytryny i pomarańcze	1.998	10.498	8.758	1.269	6.670	7.347	fasola	765	6.555	7.738	426	3.988	5.857						
orzechy i migdały	158	815	1.101	330	1.930	2.830	ziemniaki i przetwory	1.447	16.511	44.742	382	3.648	6.196						
korzenie	160	737	929	552	3.181	4.921	cukier	25.175	190.285	87.369	9.830	75.48	42.826						
herbata	167	889	960	1.234	6.761	8.037	mięso świeże i sol.	4.137	16.418	13.119	11.191	45.566	36.504						
kakao	520	2.620	2.560	1.102	5.629	6.977	w tem:												
kawa	727	3.320	3.336	2.694	12.279	15.988	bekony	2.138	8.498	2.370	6.949	29.713	9.035						
ryby świeże, solone							wędliny i szynki	261	1.077	251	923	3.860	961						
i mrożone	515	3.237	2.532	818	5.350	24.972	jaja	8.339	22.922	16.231	17.717	51.496	40.590						
śledzie	2.920	47.413	46.284	1.700	26.830	26.725	masło	742	3.517	3.966	3.638	18.911	23.894						
łuszcze jadalne zwierz.	529	7.497	6.881	1.347	19.023	18.489	chmiel	121	589	498	88	909	2.716						
w tem:							spirytus	329	2.428	913	235	2.605	722						
szmalce	507	6.623	6.237	1.303	16.804	17.024	pasza	16.362	155.964	84.072	2.636	26.649	20.563						
łuszcze jadalne rośl.	1.659	7.488	9.189	2.455	11.007	14.753	Zwierzęta (szt.)	94.179	531.969	514.806	10.654	72.223	79.617						
tytoń	2.294	9.040	6.543	6.480	24.255	23.804	w tem:												
pasza	1.449	9.526	23.055	365	2.808	8.820	trzoda chlewna	39.338	257.814	409.616	8.023	53.511	72.663						
Zwierzęta żywe (szt.)	4.611	68.808	15.555	218	2.031	1.584	gegi	7.459	33.121	7.598	59	362	73						
Produkty zwierz.	2.437	11.433	13.316	20.329	77.527	92.758	Produkty zwierz.	1.928	9.178	5.848	6.341	30.371	24.348						
w tem:							w tem:												
skóry surowe	1.369	6.127	4.736	3.173	14.464	15.031	skóry surowe	1.35	4.878	1.826	3.782	13.187	6.393						
futra	310	1.212	1.449	3.337	13.312	17.998	fulra	84	506	286	572	4.996	7.320						
skóry wyprawione	228	1.141	1.269	7.175	28.266	31.546	włosie, szczerca, puch i perle	175	1.274	1.181	1.154	8.493	8.616						
futra	15	38	78	2.053	5.477	9.429	Mat. i wyr. drzewne	265.284	1.165.910	1.256.450	33.689	148.152	164.714						
obuwie skórzane	55	164	136	2.906	8.180	7.249	w tem:												
Mat. i wyr. z drzewa	3.827	27.849	24.690	1.967	9.194	10.863	papierówka	52.829	255.540	333.156	3.169	17.941	21.728						
Rośliny i nasiona	3.594	15.887	23.785	2.977	12.591	21.414	kopalinaki i okrągłaki	30.240	123.852	159.361	1.455	6.351	8.533						
w tem:							kłody, kłocce i łążycy	38.152	167.571	227.400	3.921	18.011	24.886						
nasiona oleiste	2.730	12.170	16.814	1.782	6.946	11.716	bale, deski i łążycy	85.930	344.090	337.691	15.039	61.379	69.039						
Materiały budowlane	90.109	491.825	490.673	4.028	18.471	22.902	podkłady kolej.	21.426	90.665	52.011	3.043	13.004	8.324						
w tem:							wyroby bednarskie	2.676	11.692	10.254	1.387	6.051	6.924						
w roby ceramiczne	6.992	31.624	55.468	1.745	8.097	11.843	meble wszelkie	582	2.552	3.206	1.387	6.053	6.924						
Szkló i wyroby szklane	949	4.366	3.689	1.050	5.494	5.295	forniry	2.487	13.937	15.250	1.934	10.606	12.084						
i pochodne	16.685	68.683	128.184	1.817	5.010	7.741	Rośliny i nasiona	5.871	50.468	52.717	2.520	39.658	39.288						
Gumelastyka	551	2.350	2.650	3.778	15.617	17.698	w tem:												
w tem:							nasiona roślin pastew.	5.026	39.604	40.054	2.056	21.284	28.344						
kauczuk i gutaperka	272	1.328	1.636	1.090	4.836	6.297	" buraków cukr.	77	4.651	2.974	123	7.637	4.404						
gumelastyka miękka	20	97	124	373	1.782	1.909	" roślin oleistych	229	2.536	4.958	161	1.831	3.698						
opony i łańki automob.	257	832	772	2.263	7.428	7.405	Materiały budowlane, wyroby ceramiczne, minerały i szkło	28.481	168.876	252.804	1.437	7.341	6.408						
obuwie z kauczuku	1	78	97	29	1.296	1.696	w tem:												
Chemikalja	94.945	291.678	463.643	13.937	110.058	161.988	cement	8.295	32.480	28.069	610	2.398	2.098						
w tem:							szkło i wyroby	94	626	424	98	697	487						
fosforyty	20.433	75.488	106.854	1.155	3.875	5.585	Palwo	948.698	4.816.112	4.941.621	30.261	155.119	168.845						
sole potasowe	411	15.011	88.986	122	3.214	13.815	w tem:												
saletra chilijska	1.582	28.371	74.855	667	11.972	33.591	węgiel	927.024	4.709.140	4.815.405	25.853	129.193	139.488						
" wapniowa	582	28.881	33.445	216	10.437	12.648	przetwory naftowe	11.326	62.239	68.719	3.462	22.454	25.604						
zół. Thomasa	1.594	25.535	97.342	197	2.874	12.911	w tem:												
oleje roślinne techn.	2.084	11.898	12.423	3.158	17.940	18.745	nafta	2.331	9.344	8.439	501	1.986	1.879						
łuszcze zwierz. techn.	1.545	6.717	6.977	2.213	10.605	11.503	oleje pdne i smary	5.205	30.944	36.850	1.181	6.695	7.410						
garbniki	1.515	7.615	4.863	1.222	6.227	5.005	benzyna	3.216	12.503	12.734	1.276	4.903	5.349						
środki lecznicze	168	678	932	2.123	10.202	10.578	parafina	574	4.448	10.696	504	8.810	10.966						
kosmetyki i pachnidła	25	139	150	808	4.345	3.832	Gumelastyka	112	616	483	1.004	4.859	3.471						
Farby, barwniki i lakiery	688	3.103	3.400	1.402	7.741	10.258	w tem:												
Rudy, metale i wyroby z metalu	88.417	425.250	774.319	22.055	105.814	162.602	obuwie gumowe	104	583	479	954	4.23	3.415						
w tem:							Chemikalja	11.938	106.177	71.518	4.010	39.026	24.603						
rudy żelazne i mangan cynkowe	35.756	196.659	341.138	2.301	11.145	19.206	w tem:												
żelastwo (szmalce)	15.051	85.323	77.563	2.652	17.006	19.739	nawozy sztuczne	5.046	71.103	35.743	1.138	15.963	8.117						
szyny, żelazo i stal	28.082	91.307	275.912	3.919	13.635	38.706	materiały i przetwory chemiczne organiczne	2.327	16.001	15.427	1.192	9.180	7.927						
dług żelazny i stalowy	771	1.991	1.747	681	2.656	3.861	Metale i wyroby z metalu	48.910	250.908	148.106	27.627	141.165	124.508						
narzędzia rzemieśln.	98	447	619	775	4.007	4.947	w tem:												
miedź, stopy miedzi	859	3.387	6.162	3.681	16.012	26.707	szyny, żelazo i stal	19.240	108.897	25.197	6.036	34.081	8.825						
i wyroby	68	358	392	496	2.814	3.744	wzłazki	7.127	44.544	15.771	3.008	17.909	9.761						
cyna i w roby	2.755	13.644	27.550	13.700	74.668	129.863	blacha żel. i stalowa	3.439	22.900	28.749	2.964	17.909	18.404						
Maszyny i aparaty							cynk i pył cynkowy	14.574	59.322	55.041	11.372	49.34	61.185						
w tem:							blacha cynkowa	1.298	6.191	5.156	1.308	6.851	7.109						
silniki	130	1.296	2.712	735	5.491	9.789	Maszyny i aparaty	282	1.607	2.402	1.000	5.072	7.648						
maszyny elektryczne	236	1.132	1.742	1.719	9.426	12.770	Środki komunikacji	140	870	146	223	2.301	602						
obrabiarki do drzewa i metali	284	1.221	3.181	1.103	5.286	13.942	Papier i wyr. z papieru	2.055	10.782	4.871	988	5.480	2.905						
kotły i aparaty przyrządy imat. elektrol.	651	3.837	5.071	5.519	34.923	40.051	w tem:												
Środki komunikacji	1.309	4.125	6.356	9.372	29.611	46.146	celuloza	1.110	7.109	2.028	487	3.128	548						
w tem:																			

W chemikaljach poważniejsze zmiany o tendencji zniżkowej zaszyły przy wywozie nawozów sztucznych (o zł 1'2 miljn.) oraz benzolu (o zł 0'9 miljn.).

Poważna grupa metali wykazuje w maju zniżkę wywozu szyn, żelaza i stali wszelkiej (o zł 0'8 miljn.) oraz rur (o zł 0'8 miljn.), a wreszcie blachy żelaznej i stalowej (o zł 0'3 miljn.), przy jednoczesnej wyżce wywozu cynku i pyłu cynkowego (o zł 1'8 miljn.).

W dziale włókienniczym ożywienie wykazuje wywóz przędzy wełnianej (wzrost o zł 2'3 miljn.).

Nadto wzrósł wywóz tkanin jedwabnych (do uszlachetnienia o zł 0'2 miljn.).

Zmniejszenie wywozu w tym dziale wykazuje wywóz jedwabiu sztucznego (o zł 0'8 miljn.), tkanin bawełnianych (o zł 0'5 miljn.), tkanin wełnianych (o zł 0'3 miljn.), z surowców zaś len i odpadki (o zł 0'3 miljn.).

Pozostałe działy i grupy wywozu nie wykazują poważniejszych zmian.

Przywóz wykazuje w dziale spożywczym zwykłą (o zł 2'1 miljn.). Zwykła ta wywołana jest przede wszystkim wzrostem przywozu ryżu (o zł 3'0 miljn.), oraz tytoniu (o zł 1'4 miljn.). Zwiększył się również przywóz tłuszczów roślinnych jadalnych (o zł 0'7 miljn.).

Zmniejszenie natomiast na artykułach spożywczych zaznaczyło się na owocach i jagodach (o zł 1'5 miljn.), rybach świeżych, solonych i mrożonych (o zł 0'6 miljn.), a, wreszcie, na tłuszczach jadalnych zwierzęcych (o zł 1'0 miljn.).

W produktach zwierzęcych zaznaczyć należy przede wszystkim wzrost przywozu skór wyprawionych (o zł 1'2 miljn.), skór surowych (o zł 0'7 miljn.) oraz futer wyprawionych (o zł 0'7 miljn.).

Przywóz drewna, w szczególności surowego, wykazuje zniżkę (o zł 0'6 miljn.), podobnie jak przywóz nasion oleistych (o zł 0'4 miljn.) oraz surowców koszykarskich i szrotkarskich (o zł 0'2 miljn.).

W dziale chemikalij oraz gumelastyki zaznaczyła się dość poważna zniżka przywozu nawozów sztucznych (o zł 4'6 miljn.), a więc saletry chilijskiej (o zł 2'4 miljn.), saletry wapniowej (o zł 1'5 miljn.), tudzież Żużli Thomasa (o zł 0'4 miljn.).

Zwiększył się natomiast w chemikaljach organicznych przywóz technicznych olejów roślinnych (o zł 0'3 miljn.) oraz tłuszczów zwierzęcych (o zł 0'3 miljn.), podobnie jak środków leczniczych (o zł 0'3 miljn.).

Zmniejszenie wykazuje przywóz kosmetyków i pachnidel (o zł 0'1 miljn.).

W grupie farb i barwników nastąpił wzrost przywozu barwników syntetycznych (o zł 0'2 miljn.), przy jednoczesnym zmniejszeniu się przywozu farb nieorganicznych syntetycznych (o zł 0'1 miljn.).

W gumelastyce przy ogólnym wzroście przywozu (o zł 1'0 miljn.) najważniejszą pozycją są opony i dętki automobilowe i inne (wzrost o zł 0'7 miljn.).

Podkreślić należy wzrost przywozu surowców hutniczych w postaci rud manganowych przede wszystkim, wskazujących wzrost (o zł 0'8 miljn.) oraz szmelcu-żelastwa (o zł 0'9 miljn.). Zwiększył się również przywóz miedzi (o zł 0'5 miljn.) oraz stopów miedzi (o zł 0'5 miljn.).

Zmniejszenie wykazuje jedynie w surowcach hutniczych przywóz rud cynkowych (o zł 0'8 miljn.). Następną z kolei ważną grupą przywozu, a mianowicie maszyn i aparatów, wykazuje wzrost (o zł 2'9 miljn.). Z poważniejszych pozycji wymienić należy obrabiarki do drzewa i metali (o zł 0'4 miljn.), maszyny rolnicze (o zł 0'7 miljn.), oraz kotły, aparaty i części (o zł 0'6 miljn.), grupa elektrotechniczna wykazuje zmniejszenie (o zł 1'1 miljn.).

Zmniejszył się z poszczególnych pozycji przywóz radioaparatów i części (o zł 0'7 miljn.), liczników energii elektrycznej

(o zł 0'3 miljn.), kabli elektrycznych (o zł 0'2 miljn.), przy zwiększeniu przywozu aparatów telefonicznych (o zł 0'3 miljn.).

Przywóz środków komunikacyjnych wykazuje wzrost, zwłaszcza samochodów (o zł 2'1 miljn.) oraz motocykli (o zł 0'8 miljn.).

Ożywienie wykazuje grupa materiałów i wyrobów włóknistych. Zwykła ogólna przywozu wynosi zł 8'3 miljn. Zwiększył się przytem wszystkie prawie pozycje przywozu.

W szczególności wzrósł od szeregu miesięcy zahamowany przywóz bawełny (o zł 3'2 miljn.). Nie bez wpływu na wzrost przywozu bawełny pozostaje światowa zniżka cen na bawełnę w ostatnich miesiącach. Zwiększył się również przywóz wełny (o zł 1'2 miljn.), jak również wełny odpadkowej (o zł 2'0 miljn.), a wreszcie juty (o zł 0'3 miljn.).

Z półproduktów zaznaczyć należy przede wszystkim wzrost przywozu przędzy wełnianej, z wyrobów gotowych zaś tkanin bawełnianych (o zł 0'9 miljn.). Zmniejszył się jedynie w tym dziale przywóz tkanin jedwabnych (o zł 1'0 miljn.).

W dziale papierniczym zaznaczyć należy zmniejszenie przywozu celulozy (o zł 0'2 miljn.), przy zwiększeniu przywozu szmat i makulatury (o zł 0'3 miljn.).

Jak widać z powyższego, nastąpiło w maju pewne odprężenie zahamowanego w ubiegłych miesiącach przywozu, co uwidoczniło się szczególnie w dziale surowców włóknistych, a po części i hutniczych oraz maszyn i aparatów.

Wywóz, za wyjątkiem drzewa, nie przejawia większych zmian, pozostając na dotychczasowym, dość skromnym, poziomie.

W. St.

W SPRAWIE WYWOZU OBUWIA POLSKIEGO — p. str. 1.190.

PIERWSZE KROKI CHŁODNI PORTOWEJ W GDYNI — p. str. 1206.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na koszt odpowiedzi sumę zł 1'— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 125/A: Firmy egipskie interesują się importem wszelkiego rodzaju wyrobów gumowych.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 106/B: Amerykańska wytwórnia wszelkiego rodzaju części i przyborów samochodowych poszukuje agenta.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W KWIETNIU 1930 R. — W kwietniu zdolność nabywcza ludności a za nią i pojemność rynku towarowego nie wykazała większej poprawy. Bezrobocie spadało w stosunkowo małym tempie, a wzrost plac realnych — w związku ze zmianami w kosztach utrzymania — był bardzo nieznaczny, przyczem w niektórych przemysłach występowała tendencja do indywidualnego obniżania plac. Ludność rolnicza osiągała nieco większe dochody ze zbytu artykułów roślinnych, nato-

miast zmniejszyły się jej dochody ze zbytu produktów zwierzęcych wskutek spadku cen nabiału i mięsa i skurczonego zbytu bydła i trzody.

Sezonowe ożywienie obrotów, jakie ujawniło się w niektórych branżach w marcu, utrzymało się — zwłaszcza w handlu detalicznym — i w kwietniu w związku ze świętami i ciepłą porą roku. Rozmiary tego ożywienia były jednak mniejsze niż lat ubiegłych.

Likwidację zapasów w zakresie dóbr spożywczych można uznać naogół za całkowicie zakończoną, przyczem ujawnił się nawet brak niektórych artykułów, natomiast w zakresie dóbr wytwórczych są one jeszcze znaczne, choć i tu rozmiary produkcji zostały ograniczone, nawet w stopniu większym niż rozmiary konsumpcji.

Zwiększeniu się obrotów, a w związku z tem i produkcji, stoi na przeszkodzie wyczerpanie finansowe handlu i producentów i postępujące zaostrenie warunków płatności.

Wskaźnik cen artykułów przemysłowych w kwietniu obniżył się przedewszystkiem w związku ze światowym spadkiem cen

surowców, a częściowo i wskutek odbywającego się pod naciskiem niepomyślnej sytuacji zbytu — przystosowawczego ruchu zniżkowego cen niektórych półfabrykatów i wyrobów gotowych (np. skór wyprawionych, obuwia, tkanin, mebli i t. p.).

Wskaźnik cen artykułów rolnych wykazał w kwietniu dalszy wzrost dzięki wyższości cen produktów roślinnych (przedewszystkiem pszenicy), a mimo spadku cen produktów zwierzęcych.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych w rezultacie zniżki cen artykułów przemysłowych i wyższości cen artykułów rolnych pozostał w kwietniu niezmienny.

Ceny detaliczne natomiast wykazały w kwietniu bardzo nieznaczny wzrost, przyczem, podobnie jak w zakresie cen hurtowych — podniosły się ceny artykułów przemysłowych, spadły zaś ceny artykułów rolnych.

Dla przeprowadzenia bliższej analizy ruchu cen hurtowych w kwietniu r. b. zapoznamy się w poniższych zestawieniach ze zmianami, jakie zaszły w miesiącu sprawozdawczym we wskaźnikach poszczególnych grup towarowych oraz cenach ważniejszych towarów:

Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne	W t e m:		Artykuły przemysł.	W s k a ń n i k:						Artykuły kolonialne
		prod. roślinne	spożywcze zwierzęce		drzewo	artykuły włókniste	węgiel	metale	różne	1927 = 100	
I 1929 r.	97.5	89.5	82.1	100.9	104.0	115.2	102.9	117.8	98.9	101.2	99.5
II "	98.8	92.3	84.7	103.8	103.9	115.2	102.5	117.8	99.7	105.5	100.4
III "	99.0	91.6	87.4	97.9	104.7	115.2	101.6	117.8	102.5	101.5	102.4
IV "	98.3	90.3	86.6	96.0	104.3	116.5	100.4	121.0	101.0	101.6	103.4
I 1930 r.	88.2	74.8	64.8	91.8	99.1	111.5	86.3	121.0	97.5	102.9	101.1
II "	84.9	69.3	59.4	86.2	98.2	111.5	84.2	121.0	96.5	103.0	101.1
III "	85.0	70.1	61.3	84.9	97.5	108.0	84.6	121.0	94.6	103.1	101.1
IV "	85.0	71.3	65.0	81.5	96.5	108.0	84.6	121.0	92.8	101.2	97.4

T O W A R		Waga towarów we wskaźniku	Ma-rzec 1930	Kwiecień 1930	Artykuły włókniste		15	
Roślinne krajowe produkty spożywcze					24			
Ziemiopłody:								
Pszennica	giełda Poznań	za 100 kg	4	35.50	42.—			
Żyto	" Warszawa	" "	4	20.75	18.19			
"	" Poznań	" "	4	19.50	19.79			
Jęczmień brow.	" Warszawa	" "	2	23.13	24.88			
Jęczmień	" Poznań	" "	2	22.—	24.50			
Owies	" "	" "	1	16.—	19.67			
Przetwory:								
Mąka pszenna 65%	giełda Poznań	za 100 kg	4	56.75	65.—			
Mąka żytnia 70%	" "	" "	4	32.50	35.17			
Kasza jęczmienna młyn	Warszawa	" "	1	38.—	38.—			
Cukier	loco Poznań	" "	2	146.15	146.15			
Zwierzęce produkty spożywcze					18			
Bydło:								
Wół żywa waga	Warszawa	za 1 kg	4	1.20	1.20			
Wieprz żywa waga	" "	" "	6	2.33	2.40			
Nabiał:								
Mleko	" "	1 litr	3	0.33	0.28			
Masło	" "	1 kg	3	5.53	5.—			
Jaja świeże	" "	1 skrz.	2	161.67	158.60			
Kolonjalne produkty spożywcze					3			
Ryz	Warszawa	za 100 kg	1	87.—	85.—			
Herbata	" "	1 "	0.8	16.—	16.—			
Kawa	" "	1 "	1	5.85	5.35			
Drewno					6			
Surowce:								
Długość sosn. loco st.	Warszawa	za 1 m ³	2	50.—				
Drzewo opał. " "	" "	1 tonne	1	57.—	57.—			
Tarte:								
Deski sosn. cies. tartak	Warszawa	za 1 m ³	2	100.—				
Deski sosn. stol. " "	" "	" "	1	155.—				
Surowce:								
Bawełna ameryk. loco Łódź	za 1 kg	3	3.84	3.93				
Wełna Merynos myta " "	" "	1	11.56	11.76				
Wełna Buenos Aires " Bielsk	" "	1	11.36					
Półfabrykaty:								
Przędza bawełn. 1/16 loco Łódź	za 1 kg	1.5	5.61	5.96				
" wełn. czesank. 3/40 "	" "	1.5	7.03	7.39				
" " "	" "	2	21.39	21.39				
Materiały gotowe:								
Madapolam loco skład fabryczny	" 1 m	2	1.95	1.95				
Oxford " " "	" "	1	1.54	1.54				
Kamgarn " " "	" "	1	29.85	27.69				
Szewiot " " "	" "	1	24.40	22.70				
Węgiel					5			
Węgiel dąbrow. grubo loco wag. kop. za 1 tonne	" "	1.5	36.20 ¹⁾	36.20 ¹⁾				
" " kostka l " " " " 1 " "	" "	3	37.70 ¹⁾	37.70 ¹⁾				
Węgiel górnośl. grubo loco wag. kop. za 1 tonne	" "	3	38.50	38.50				
" " kostka l " " " " 1 " "	" "	3	40.—	40.—				
Koks grubo kostka " fabryka " 1 " "	" "	0.5	47.50	47.50				
Metale					15			
Surówka odlewnicza loco wag. huta za 1 tonne	" "	2	220.—	220.—				
Żelazo handlowe " " " " " "	" "	2	350.—	350.—				
" bednarskie " " " " " "	" "	1	422.50	422.50				
Drut walcowany " " " " " "	" "	1	397.50	397.50				
Blacha żelazna 5 mm " " " " " "	" "	1	432.50	432.50				
" ocynk. 0.5 mm " " " " " "	" 100 kg	1	125.—	125.—				
Stal narzędziowa loco st. Warszawa " 1 kg	" "	2	3.01	3.01				
Cynk surowy " wag. huta " 100 "	" "	1	83.73	81.76				
Ołów hutniczy " " " " " "	" "	1	86.19	83.90				
Cyna " Warszawa " " " " "	" "	1	875.—	875.—				
Różne					14			
Oleje mineralne:								
Nafta rafinowana loco Borysław za 100 kg	" "	2	48.70	48.70				
Benzyna 0.741—0.750 " " " " " "	" "	1	76.47	76.47				

¹⁾ Ceny węgla z kopalń, zaliczonych do klasy II-a.

Olej gazowy loco Borysław za 100 kg	0'5	24'45	24'45
" maszyn. 4-4'5/50 " " " "	0'5	52'10	52'10
Parafina rafinowana " " " "	0'5	181'—	181'—
Mineralne prod. budowlane:			
Wapno palone loco st. wysył. za 100 kg	1	6'35	6'35
Cement " " " " " "	1	7'70	7'70
Cegła palona " " " " 1.000 szt.	0'5	90'—	90'—
Szkło w skrzyn. " Warszawa " 1 m ²	0'5	4'59	4'59
Skóry surowe:			
Skóry surowe bydl. loco Warszawa za 1 kg	0'6	2'45	1'70
Skóry gotowe:			
Skóry podeszwiane loco Warszawa za 1 kg	0'4	8'—	7'25
Ssaki chrom. czarne " " " 1 stopę	0'4	2'75	2'75
Nawozy sztuczne:			
Sól potasowa loco stacja wysył. za 10 t netto	0'5	1.375'—	1.375'—
Superfosfat " " Warsz. za 1 kg brutto	0'5	0'90	0'90
Inne chemikalia:			
Soda amonjak. loco wag. fabr. za 100 kg netto	0'5	25'—	25'—
Kw. siarcz. 60° Bé " " " " " "	0'5	77'40	77'40
Terpent. surowa biała loco st. wys. za 1 kg netto		1'42	1'42
" "Medicinale puriss A" loco st. wys. za 1 kg netto	0'5	1'83	1'83
Benzol motorowy loco wag. fabr. za 100 kg netto	0'5	90'—	90'—
Papier:			
Papier rotacyjny loco wag. fabryka za 1 kg	0'5	0'67	0'67

Ceny artykułów rolnych, które już w marcu lekko zwyżkowały (o 1'1%), wykazały w kwietniu dalszy wzrost, i to nieco silniejszy, mianowicie o 1'7%.

Ta zwyżka cen artykułów rolnych powstała pod wpływem zwyżkowego ruchu cen krajowych roślinnych produktów spożywczych. Ceny te, po dłuższym okresie spadku, podniosły się w marcu o 3'2%, a w kwietniu o 6'1%. Zdecydowały tu ceny zbóż i ich przetworów; zwyżka zaczęła się w połowie marca i objęła narazie wszystkie gatunki zbóż; w kwietniu zwyżkowała nieprzerwanie tylko pszenica, wykazując poważny wzrost ceny, z pewnymi wahaniami i w mniejszym stopniu wzrosły ceny owsa i jęczmienia, natomiast cena żyta od połowy kwietnia zaczęła spadać, dając w rezultacie miesięcznym niżkę. Zwyżka cen pszenicy, niezgodna z tendencją rynków światowych, wywołana była wyczerpywaniem się zapasów krajowych tego zboża.

W grupie zwierzęcych produktów spożywczych panuje od początku roku wybitnie niżkowa tendencja cen, która hamująco oddziaływała na wzrost wskaźnika cen artykułów rolnych. Zniżka cen w tej grupie wyniosła w kwietniu 4% i dotknęła nabiału, a głównie mleka i masła. Na rynkach bydła i trzody ceny pozostawały naogół niezmienione, przy przejściowej nawet zwyżce cen trzody ze względu na okres świąteczny.

Ceny artykułów przemysłowych nieprzerwanie, choć w niewielkim stopniu, zniżkują już przeszło rok. W kwietniu spadek wniósł 1% (w marcu 0'7%). Jak zaznaczyliśmy, spadek ten, podobnie jak poprzednich miesięcy, nastąpił w związku ze zniżką cen surowców i przystosowawczym ruchem cen półwyrobów i fabrykatów.

W grupie drzewnej wobec słabego popytu zniżkowały w dalszym ciągu ceny drewna tartego i większość sortymentów drewna okrągłego. Wobec nieustalenia niektórych notowań przez G. U. S. wskaźnik cen tej grupy został wykazany w wysokości marcowej.

Ceny w grupie włókienniczej poz stały bez zmiany, a to dzięki temu, że przy zwyżce cen bawełny (podobnie jak w marcu) oraz wełny (częściowe wyrównanie marcowej niżki) oraz przy zwyżce cen przędzy bawełnianej nastąpił jednocześnie spadek cen tkanin (zwłaszcza wełnianych), będący następstwem poprzedniej niżki cen surowca oraz ogólnej ciężkiej sytuacji zbytu.

W grupie metali ceny żelaza pozostawały niezmienione, przytem hurtownicy w dalszym ciągu udzielali znacznych ra-

batów. Silnie spadły w dalszym ciągu ceny ołowiu i cynku, tylko cyna tym razem nie wykazała zniżki cen. Wskaźnik cen tej grupy obniżył się o 1'9%.

W grupie „różnych” znacznie spadły ceny skór gotowych i niektórych gatunków skór wyprawionych. Tendencję zniżkową wykazywały ceny cegły i szkła. Wskaźnik cen grupy „różnych” obniżył się o 1'8%.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych wykazały w kwietniu znaczny spadek, bo wynoszący 3'7%. Zniżkowały mianowicie ceny kawy, ryżu i pieprzu.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od kwietnia 1929 r. do kwietnia 1930 r., wykazał się zniżką ogólnego poziomu cen o 13'5%, przycem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 21'0%, a ceny artykułów przemysłowych tylko o 7'5%. Rok ten pogłębił więc znacznie dysproporcję pomiędzy cenami artykułów rolnych a przemysłowych. Biorąc pod uwagę poszczególne grupy towarów, widzimy, że wśród artykułów rolnych grupa produktów roślinnych wykazała spadek o 24'9%, grupa zaś produktów zwierzęcych o 15'1%; z artykułów przemysłowych pozostały niezmienione ceny węgla, obniżyły się zaś ceny: drewna — o 7'3%, artykułów włóknistych — o 15'7%, metali — o 8'1% i „różnych” — o 0'4%. Grupa artykułów kolonialnych wykazała spadek cen o 1'3%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r., t. j. okresu względnej stabilizacji przed załamaniem się kursu dawnego złotego, ceny hurtowe w kwietniu 1930 r. wykazują znaczny spadek, mianowicie o 26'4%. Dla poszczególnych grup odchylenia cen kwietniowych od poziomu z I połowy 1925 r. są następujące (w %-ach):

Artykuły rolne	—38'5
" przemysłowe	—16'5
Roślinne produkty spożywcze	—49'0
Zwierzęce " " " " " " " "	—20'3
Kolonjalne " " " " " " " "	—9'0
Drewno	+18'7
Artykuły włókniste	—35'1
Węgiel	—3'7
Metale	—18'6
Różne artykuły przemysłowe	—8'6

Ceny detaliczne zwyżkowały w kwietniu o 0'2%.

Ruch wskaźników cen detalicznych (52 towarów w Warszawie) przedstawił się w miesiącu sprawozdawczym następująco:

	Wskaźnik cen (1927 = 100)		
	III 1930	IV 1930	IV 1929
Wskaźnik ogólny	100'1	100'3	106'5
Artykuły rolne	89'9	90'5	105'1
" przemysł.	111'2	111'0	108'7
Żywność	91'0	91'5	104'6

Jak widzimy, zwyżka ogólnego poziomu cen detalicznych w kwietniu r. b. powstała naskutek wzrostu cen artykułów rolnych (głównie żywnościowych), podczas gdy ceny artykułów przemysłowych w dalszym ciągu zniżkowały.

Kwietniowy poziom cen detalicznych jest o 0'3% wyższy od przeciętnego poziomu z 1927 r., gdy poziom cen hurtowych obniżył się jednocześnie o 15'0%; a więc rozpiętość cen w hurcie i detalu w porównaniu ze stanem w 1927 r. znacznie się wzmogła.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od kwietnia 1929 r., wykazuje spadek o 5'8%, przycem ceny artykułów rolnych spadły o 13'9%, a ceny artykułów przemysłowych wzrosły o 2'1%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r. ceny detaliczne w kwietniu wykazują spadek o 15'8%, przycem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 25'2%, a ceny artykułów przemysłowych o 5'5%.

Koszty utrzymania (w Warszawie) w kwietniu obniżyły się o 0'2% (spadek kosztów żywności).

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACYJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE SZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 16 do 30 czerwca 1930 r.

(za kwintal)

	16 — 22/VI		23 — 30/VI		Różnica w %/o-ach cen z 23—30/VI w stos. do cen z 16—22/VI
	zł	§	zł	§	
Pszenica					
Warszawa . . .	42.25	4.74½	45.90	5.16	+ 8.6
Poznań . . .	40.17	4.51	43.56	4.89	+ 8.4
Lwów . . .	40.75	4.58	45.29	5.09	+ 11.1
Średnia giełd krajowych	41.05½	4.61	44.91	5.04½	+ 9.4
Żyto					
Warszawa . . .	16.08	1.81	20.05	5.25	+ 24.6
Poznań . . .	15.17	1.70	16.87½	1.89	+ 11.2
Lwów . . .	17.19	1.93	18.85	2.12	+ 9.0
Średnia giełd krajowych	16.14	1.81	18.59	2.09	+ 15.1
Owies					
Warszawa . . .	17.70	1.99	20.00	2.24½	+ 12.9
Poznań . . .	16.67	1.87	17.25	1.93½	+ 3.4
Lwów . . .	16.75	1.88	18.41	2.07	+ 9.0
Średnia giełd krajowych	17.04	1.91	18.55	2.08	+ 8.8
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	—	—	25.00	2.81	—
Poznań . . .	20.83	2.34	20.50	2.30	— 1.5
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	18.83	2.11½	20.70	2.32½	+ 9.9
Poznań . . .	18.33	2.06	18.18½	2.04	— 0.7
Lwów . . .	16.00	1.79½	17.91½	2.01	+ 11.9
Średnia giełd krajowych	17.72	1.99	18.93	2.12½	+ 6.8

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 23 do 28 czerwca 1930 r.

WARSZAWA. — Dla zbóż chlebowych w związku z niewielką podażą panowała w okresie sprawozdawczym nadal tendencja mocniejsza, i w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego ceny pszenicy, żyta, jęczmienia przemiałowego oraz przetworów wykazują poważniejsząwyżkę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 46.00 — 47.00 (42.00 — 42.50), żyto 19.75 — 20.30 (17.00 — 18.00), jęczmień przemiałowy 21.00 — 22.00 (19.00 — 20.00), owies jednolity 20.00 — 21.00 (17.00 — 19.00), otręby pszenne szale 19.00 — 20.00 (16.00 — 17.00), — pszenne średnie 16.50 — 17.50 (14.00 — 15.00), — żytnie 9.50 — 10.00 (7.50 — 8.00).

— Również na rynku mąki przyniósł okres sprawozdawczy poważniejszą poprawę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 78.00 — 83.00 (74.00 — 79.00), — pszenna 4/0 68.00 — 73.00 (64.00 — 69.00), — żytnia (typ przepisowy) 37.00 — 38.00 (33.00 — 34.00).

POZNAŃ. — Mocna tendencja dla pszenicy i jej przetworów utrzymała się w ciągu całego okresu sprawozdawczego; żyto wskutek nieco większej podaży poprawiło się nieznacznie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 44.00 — 45.00 (40.00 — 41.00), żyto 16.75 — 17.25 (15.25 — 15.75), jęczmień brow. 19.50 — 21.50 (19.50 — 21.50), — przemiałowy 17.50 — 18.50 (17.50 — 18.50), owies 17.00 — 18.00 (16.00 — 18.00), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 68.00 —

72.00 (61.50 — 65.50), — żytnia 70%-owa wraz z workiem 30.00 (27.00), otręby pszenne 13.00 — 14.00 (11.50 — 12.50), — żytnie 10.50 — 11.50 (8.75 — 9.75).

LWÓW. — Na rynku zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja mocna; ceny dość silnie się poprawiły. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwoleczyska (jak wyżej): pszenica dworska 42.50 — 43.50 (39.50 — 40.50), — zbiorowa 40.00 — 41.00 (36.50 — 37.50), żyto małopolskie jednolite 17.00 — 17.50 (15.00 — 15.50), — zbiorowe 15.50 — 16.00 (13.50 — 14.00), jęczmień przemiałowy 15.50 — 16.00, owies 15.50 — 16.00; loco Lwów: mąka pszenna 65%-owa 72.00 — 73.00 (67.00 — 68.00), — żytnia 70%-owa 35.00 — 36.00, otręby pszenne 12.00 — 12.50 (9.75 — 10.25), — żytnie 9.75 — 10.25.

KRAKÓW. — Tendencja nieco mocniejsza, obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków (jak wyżej): pszenica dworska czerwona stand. 47.50 — 48.00 (44.00 — 45.00), — biała stand. 46.50 — 47.00 (43.50 — 44.00), — targowa stand. 46.00 — 46.50 (43.00 — 43.50), żyto dworskie stand. 19.50 — 20.00 (16.50 — 17.50), — targowe stand. 18.50 — 19.00 (16.00 — 16.50), jęczmień przemiałowy stand. 19.00 — 19.50 (17.00 — 17.50), owies dworski stand. 22.00 — 22.50 (18.50 — 19.00), — targowy stand. 20.50 — 21.00 (17.50 — 18.00), mąka pszenna 65%-owa 75.00 — 77.00 (69.00 — 71.00), — żytnia typowa 34.50 — 35.00 (31.00 — 31.50), otręby pszenne 13.00 — 13.50 (12.00), — żytnie 10.50 — 11.50 (10.00).

— Notowania Syndykatu Ryżowego — w § za 100 kg parytet Gdynia: ryż Burma K Superior 8.70, — glazurowany 8.95, — K 52 8.10, — K 53 7.95, — K łamany 4.95, — Patna 5 gwiazdek 12.00, — 3 gwiazdki 11.50, — 2 gwiazdki 11.20, — 1 gwiazdka 10.80, — Moulmain 5 gwiazdek 11.00, — 3 gwiazdki 10.25, — 3 A 10.60, — Arracan 3 gwiazdki 9.50, — 2 gwiazdki 9.00, — 1 gwiazdka 8.50.

WILNO. — Zainteresowanie zbożami chlebowymi niewielkie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): żyto 16.00 — 17.00 (16.00 — 18.00), jęczmień brow. 20.00 — 21.00 (21.00 — 22.00), — przemiałowy 18.00 — 19.00 (16.00 — 18.00), owies 18.00 — 20.00 (16.00 — 18.00), otręby pszenne 13.00 (14.00 — 15.00), — żytnie 10.00 (12.00 — 13.00), kuchy lniane 37.00 (36.00 — 37.00).

PASZA

LUBLIN. — Usposobienie słabe wskutek dużej podaży. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano grun'owe słodkie 8.00, — półsłodkie 6.00, — kwaśne 4.50, — koniczynowe 9.00, słoła prosta 6.50, — targana 4.00, otręby pszenne grube 14.00 — 15.00, — mialkie 11.00 — 12.00, — żytnie 7.00 — 8.00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koniczynowe 12.00 — 14.00, — zwykłe, średnie gat. 10.00 — 11.00, słoła prosta (przeważnie żytnia) 8.00 — 9.00; franco wagon stacja załadowania: siano słodkie I gat. 6.50 — 7.00, słoła prasowana 3.80 — 4.20; za 1 tonne loco cukrownia w Poznańskiem: wyłoki buraczane § 12.00; za 100 kg franco stacja Warszawa: otręby pszenne średnie 16.50 — 17.50, — żytnie 9.50 — 10.00; kuchy zagraniczne — za 100 kg franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 46.00 — 47.00, kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto za netto 43.00, kuchy słonecznikowe w taflach 30.00, — mielone 31.00, — rzepakowe 28.00 — 29.00, — mielone 29.00, — lniane w taflach 37.00 — 38.00, — mielone 39.00.

KRAKÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: siano słodkie 7.50 — 8.50, — średnie gat. 6.50 — 7.50, — kwaśne 5.00 — 6.00, koniczyna pastwana 10.00 — 11.00, słoła długa 6.00 — 6.50, mierzwa luzem 4.00 — 4.50, — prasowana 4.50 — 5.00, makuchy lniane 32.00 — 33.00, — słonecznikowe (48% białka i tłuszczu) 26.00 — 27.00, otręby pszenne 13.00 — 13.50, — żytnie 10.50 — 11.50.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwoleczyska: siano słodkie krajowe prasowane 6.00 — 7.00, słoła prasowana 4.50 — 5.00, makuchy lniane 29.00 — 30.00, otręby pszenne netto bez worka 10.50 — 11.00, — żytnie netto bez worka 7.50 — 8.00.

CHMIEL

LWÓW. — Zapotrzebowanie tak krajowe, jak i na eksport, znacznie wzrosło. Ceny orientacyjne — w § za 50 kg: chmiel prima 20.00 — 22.00.

LEN I KONOPIE

LUBLIN. — Zapotrzebowanie małe, tendencja słaba. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Lublin: len czesany I gat. 250 00, — II gat. 160 00, pakuły lniane I gat. 115 00, — II gat. 53 00, konopie czesane I gat. 250 00, — II gat. 200 00, — nieczesane I gat. 170 00, — II gat. 130 00, pakuły konopne I gat. 100 00, — II gat. 70 00.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{S} za 100 kg loco wagon Lwów: konopie czesane I gat. 23 00 — 25 00, — II gat. 17 00 — 20 00, — surowe I gat. 16 00 — 18 00, — II gat. 13 00 — 15 00, pakuły konopne I gat. 14 00 — 16 00, — II gat. 8 00 — 13 00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w \mathcal{Z} za 100 kg: buraki 3 00 — 4 00, cebula twarda I gat. 60 00 — 70 00, — II gat. 20 00 — 50 00, groch strączkowy 30 00 — 40 00, marchew 8 00 — 12 00, pietruszka 115 00 — 200 00, rabarbar 24 00 — 36 00, młode ziemniaki 20 00 — 24 00, szpinak 18 00 — 24 00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 5 00 — 7 00; za 1 kg: chrzan 1 50 — 2 90, pomidory 3 50 — 4 50, truskawki 1 50 — 2 00; za 100 sztuk względnie pęczków: botwina 15 00 — 18 00, cebula młoda 10 00 — 15 00, kalafior I gat. 20 00 — 30 00, — II gat. 10 00 — 15 00, — III 3 00 — 4 50, kalarepa 18 00 — 24 00, kapusta biała I gat. 20 00 — 32 00, — II gat. 15 00 — 18 00, koper 15 00 — 20 00, marchew młoda 18 00 — 30 00, ogórki 50 00 — 80 00, pietruszka 50 00 — 70 00, rzodkiewka (za koszyk) 2 00 — 3 00, sałata 3 00 — 4 00, selery 30 00 — 40 00, szczypior 6 00 — 12 00.

NASIONA

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: konieczna czerwona 100 00 — 140 00, — biała 140 00 — 200 00, — szwedzka 160 00 — 200 00, — żółta odłuszczona 80 00 — 100 00, — żółta w łuskach 45 00 — 50 00, inkarnatka 180 00 — 200 00, przelot 80 00 — 90 00, tymotka 30 00 — 40 00, rajgras 160 00 — 180 00, wyka letnia 22 00 — 24 00, — zimowa 60 00 — 70 00, peluszką 21 00 — 22 00, groch polny 22 00 — 26 00, gorczyca 50 00 — 60 00, rzepik letni 80 00 — 85 00, konopie 70 00 — 80 00, siemię lniane 72 00 — 76 00, — proso żółte 40 00 — 50 00, tatarska 26 00 — 30 00, mak biały 120 00 — 130 00, — niebieski 110 00 — 120 00, łubin żółty 30 00 — 32 00, — niebieski 22 00 — 24 00.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Podwołoczyska: groch półwiktorja 23 75 — 25 75, — polny 21 25 — 22 25, bobik 19 00 — 20 00, kukurydza 20 75 — 21 75.

SKÓRY

LUBLIN. — Zapotrzebowanie na skóry bydłace nieco wzrosło. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydłace z rzeźni miejskiej 2 30 — 2 50; za 1 sztukę: skóry cielęce suche lekkie 9 00, — mok e ciężkie 10 00 — 10 50.

BYDGOSZCZ. — Usposobienie dla skór surowych słabe. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydłace ciężkie 1 60, — lekkie 1 80, — skopowe długowłniste 2 00, — krótkowłniste 1 60; za 1 sztukę: skóry cielęce lekkie 9 00, — średnie 10 00 — 11 00, — końskie 25 00 — 27 00, — kozie 5 00 — 8 00.

WILNO. — Mocniejsza tendencja dla skór bydłacych. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 16 kg (pud): skóry bydłace lekkie i ciężkie 29 00 — 30 00; za 1 sztukę: skóry cielęce 6 00 — 7 00, — baranie 5 00 — 6 00, — końskie 17 00 — 18 00.

— Ceny orientacyjne skór gotowych — w \mathcal{Z} za 1 kg: krupony I gat. 10 00, — II gat. 9 25, — III gat. 8 75, boki 4 25, brandzle 7 50.

LWÓW. — Dla skór cielęcych tendencja słabsza. Notowania Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydłace lekkie 1 95, — ciężkie 1 95, — cielęce w rzeźni 4 90, — cielęce prowincjonalne 3 50; za 1 sztukę: skóry końskie duże 25 50, — małe 12 90.

KRAKÓW. — Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry wołowe 1 80, — krowie 1 60, — z jałowce 1 80; za 1 sztukę: skóry cielęce 11 00 — 12 00.

RYBY

WARSZAWA. — Zapotrzebowanie małe, ceny niżkowały. Notowano — w \mathcal{Z} za 1 kg franco wagon Warszawa: karpie

żywe 4 60; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 4 80 — 5 00, — śnięte 2 00 — 3 00, liny żywe 4 00 — 5 00, — śnięte 3 00, karasie żywe 5 00 — 6 00, — śnięte 3 00, węgorze 5 00, sandacze jeziorowe 5 00, — rosyjskie 3 50, leszcze rosyjskie 2 50, sumy krajane 4 00, ślize 4 00, szczupaki śnięte 3 50, sielawy 3 50, certy 4 00.

TŁUSZCZE I OLEJE

WILNO. — Usposobienie spokojne, jedynie siemię lniane niżkowało. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg (w tranzakcjach wagonowych): olej lniany netto (bez beczek) 2 50, — słonecznikowy 2 00, pokost netto 2 65; za 100 kg: siemię lniane 87%, czystości 70 00.

CHEMIKAŁJA

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg loco fabryka bez opakowania: aceton 560 00, alkohol metylowy techniczny 230 00, — czysty 99% 330 00, amoniak skroplony za 1 kg HN_3 (wraz z opakowaniem) 1 80, azotniak mielony za 1 kg N_2 (wraz z opakowaniem) 1 80, — granulowany za 1 kg N_2 (wraz z opakowaniem) 2 00, azotan amonu 103 60, benzen handlowy 90% 90 50, — czysty 105 00, bisulfat (kw. siarczanu sodu) 20 00, chlorek cynku (ług 50%) 55 00, chlorek wapna bielący 40 00, chlorek wapnia (CaCl_2) 20 00 — 22 00, chloroform czysty 900 00, — „pro narcosi” 1 800 00, fenol czysty 300 00, formalina 30% 250 00, gliceryna farmaceutyczna 30° B \acute{e} 305 00, — techniczna 175 00, karbid 75 00 — 80 00, karbolineum 45 00, klej kostny 240 00, klej skórnny 400 00, krezol 140 00, kwas azotowy 30° B \acute{e} w przel. na 100% HNO_3 (wraz z opakowaniem) 110 00, kwas mrówkowy 85% 241 00, kwas siarkowy 60° B \acute{e} 7 74, kwas solny bez arsenu 14 00, kwas octowy techn. 30% 110 00, fosforyty rachowskie surowe 3 50 — 4 00, mączka fosforytowa rachowska 16 5% P_2O_5 7 20 — 8 25, — kostna odklejona 30% P_2O_5 17 00, naftalen surowy prasowany 34 50, — czysty w łuskach 68 00, octan sodu 160 00, — oliwii 260 00, oleina zwierzęca destylat 290 00, — saponifiat 280 00, oleum 20% 20 85, pirydyna czysta za 1 kg 12 00, smoła preparowana 19 95, siarczan amonu 43 00, siarczek sodu 60 62% (wraz z opakowaniem) 70 00, soda amonjakalna 25 00, — kaustyczna 60 00, sól głauberska kalcynowana niemielona 16 00, stearyna 285 00, superfosfat 16% 13 76 — 15 20, toluen czysty 120 00, żelatyna techniczna 450 00.

— Produkty destylacji sosny notowano — w \mathcal{Z} za 1 kg franco Hajnówka lub Białowieża: terpentyna „Med. pur. A” 2 00, smoła sosnowa bezwodna 0 44, dziegieć aptekarski 0 57, węgiel sosnowy 1 0 12, — II 0 07, karbolineum prawdziwe żywiczne 0 65, olej żywiczny 0 73.

DRZEWO

WILNO. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 m³: deski sosnowe czyste (stolarskie) 115 00 — 120 00, — półczyste (ciesielskie) I gat. 85 00 — 90 00, — II gat. 60 00 — 65 00,łaty 110 00 — 115 00, kantówka do 20 cm grubości 100 00 — 110 00, od 20 cm grubości 115 00 — 120 00, bale 115 00 — 120 00, kloce 60 00 — 65 00, deski stolarskie wszystkich grubości: dębowe 200 00 — 240 00, grabowe 300 00 — 350 00, jesionowe 200 00 — 240 00, klonowe 200 00 — 240 00, brzoźowe 130 00 — 140 00, olszowe 120 00 — 130 00.

NAWOZY SZTUCZNE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} (w ładunkach wagonowych): azotniak sproszkowany chorzowski 22% łącznie z opakowaniem workowem brutto za netto loco wagon Chorzów: za 1 kg $\frac{1}{2}$ za gotówkę 1 58, — na kredyt 1 68, — za 100 kg za gotówkę 34 76, — na kredyt 36 96, azotniak granulowany chorzowski 23% w beczkach blaszanych brutto za netto loco wagon Chorzów: za 1 kg $\frac{1}{2}$ za gotówkę 1 78, — na kredyt 1 89, — za 100 kg za gotówkę 40 94, — na kredyt 43 47, saletra chorzowska „Nitrofos” (15 5% azotu i ok. 9% kwasu fosforowego) brutto za netto wraz z opakowaniem franco wagon Chorzów za gotówkę 40 20, siarczan amonu luzem loco wagon Knurów 43 00, — w workach 45 40, kainit zwykły loco wagon stacja odbiorcza na P. K. P. w woj.: łódzkim, warszawskim, kieleckim, krakowskim i lubelskim 4 90, — w woj.: poleskim i białostockim 4 60, kainit pylisty odpowiednio 6 40 i 6 00, sól potasowa 25% loco stacja załadowania Kałusz 13 75, superfosfat 16 — 18% luzem netto: parytet Warszawa-Wschodnia 13 44, żuźle Thomasa z opakowaniem workowem franco wagon Gdańsk lub Gdynia za 1 kg $\frac{1}{2}$ 0 73, — za 100 kg 12 41, mączka fosfo-

rowa „Krakus” 16% z gwarancją mialkości luzem loco stacja załadowania 8'00, wapno nawozowe palone, mielone (90 — 99% tlenku wapnia) luzem loco stacja Chęciny 4'60.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 23 do 28 czerwca 1930 r.

— Zainteresowanie rynkiem akcyjnym na giełdzie warszawskiej uległo — w związku z okresem feryj letnich — dalszemu silnemu zmniejszeniu. Przy minimalnym zapotrzebowaniu najpopularniejsze nawet akcje miały obroty bardzo niewielkie. Kursy kształtowały się przeważnie zniżkowo, wykazując dość znaczne wahania w związku z chwilowym popytem lub podażą.

W grupie akcji bankowych, stosunkowo najbardziej ożywionej, kursy większości notowanych akcji nie ulegały wahaniom; jedynie Bank Polski, dzięki mocniejszej tendencji w ostatnich dniach okresu, wykazuje poprawę, powracając do poziomu z przed dwóch tygodni.

Z pośród akcji przedsiębiorstw chemicznych doszło do transakcyj oddawna nienotowanemi akcjami Spiessa — po kursie niższym od ostatnich notowań, oraz akcjami Pulsa, które cenione były nieco wyżej. Wprowadzone z dniem 26 b. m. do obrotów giełdowych akcje T-wa Przemysłu Chem.-Farm. d. Magister Klawe osiągnęły kurs o 10% wyższy od nominalu.

Również od dłuższego czasu zaniedbana grupa przedsiębiorstw elektrycznych wykazuje pewne ożywienie; notowano po znacznie wyższym kursie akcje Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Dąbrowskiem, oraz akcje Siły i Światła, które poniosły niewielką stratę.

Akcjami przedsiębiorstw cukrowniczych interesowano się mało; sporadyczne transakcje akcjami Warsz. T-wa Fabryk Cukru zawierano po kursach nieco obniżonych.

Niżej również cenione były akcje Firley'a w grupie przedsiębiorstw cementowych.

Akcjami Warsz. T-wa Kopalń Węgla, jak również naftowemi, nie interesowano się w okresie sprawozdawczym zupełnie.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych była w okresie sprawozdawczym niemal zupełnie zaniedbana. Kurs akcji Lilpopa obniżył się, Starachowice utrzymały się na dotychczasowym poziomie, a jedynie Ostrowiec — wskutek zwiększonego zapotrzebowania — uzyskał niewielką poprawę.

Z pośród akcji przedsiębiorstw włókienniczych, handlowych, spożywczych i innych obracano akcjami Haberbuscha i Schiele,

lego, które po chwilowej zniżce powróciły do poziomu z przed dwóch tygodni, oraz po nieco niższym kursie akcjami Rektyfikacji Warszawskiej.

Na giełdach prowincjonalnych rynek akcyjny był w okresie sprawozdawczym niemal zupełnie zaniedbany. Nieliczne transakcje zawierano po kursach naogół utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 28/VI
		w zł		
Bank Polski	zł 100	170'50	167'00	170'00-170'50
„ Dyskontowy	zł 100	116'00	116'00	116'00
„ Zachodni	zł 100	73'00	73'00	73'00
„ Zw. Sp. Zarobk.	zł 100	72'50	72'50	72'50
Klawe	zł 100	110'00	110'00	—
Puls	zł 100	55'00	55'00	—
Sufess	zł 100	80'00	80'00	—
Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrow.	zł 50	65'00	65'00	65'00
Siła i Światło	zł 50	83'00	82'50	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	31'25	30'50	—
Firley	zł 50	30'00	29'00	29'00
Lilpop	zł 25	25'00	23'50	—
Ostrowiec — serja B I — III em.	zł 50	55'00	55'00	—
Starachowice	zł 50	16'25	16'25	—
Haberbusch i Schiele	zł 100	110'00	105'00	—
Rektyfikacja Warszaw.	zł 60	23'00	23'00	23'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 26/VI — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Chodorów — 140'00 (140'00). Chybie — 25'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 26/VI — jak wyżej): Gazy Wschodnie — 22'50—22'75 (22'75).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Bank Kwilecki, Potocki i S-ka — 60'00, Unia — 68'00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

KOLEJE A SAMOCHODY. — Na XI Międzynarodowym Kongresie Kolejowym, który odbył się w ubiegłym miesiącu w Madrycie, Prof. A. Wasiułyński, w charakterze referenta generalnego, zreferował sprawę współzawodnictwa ruchu samochodowego z koleją według stanu, jaki odzwierciedliła specjalna ankietka, zebrana w kilkudziesięciu krajach wszystkich 5 części świata.

Referat Prof. Wasiułyńskiego był rozpatrzony na dwóch posiedzeniach 3 połączonych sekcji Kongresu, gdzie wywołał ożywioną dyskusję, zakończoną przyjęciem wszystkich wniosków referenta z niewielkimi uzupełnieniami.

Z uwagi na aktualność u nas sprawy współzawodnictwa, względnie współpracy kolei z ruchem samochodowym, podajemy w streszczeniu uchwały Międzynarodowego Kongresu Kolei żelaznych, jako opinję sfer kolejowych całego niemal świata.

1. — Wzrastające znaczenie przewozów samochodowych i ich współzawodnictwo z przewozami kolejowymi wymagają we wspólnym interesie tych dwóch środków przewozu, jak i w interesie ogółu, słusznego ocenienia ich względnej wartości w całości kształcie komunikacji i skoordynowania ich usług.

Dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest, aby obecny stan prawny przedsiębiorstw samochodowych, który w większości krajów prowadzi do uprzywilejowanego ich położenia w stosunku do dróg żelaznych, został zmieniony, aby samochody ponosiły w całości te wydatki drogowe, których są przyczyną, odpowiedzialność cywilną i handlową, podlegały przepisom co do czasu pracy oraz aby świadczenia publiczne obu tych środków przewozu były na nie równomiernie rozłożone.

2. — System wolnej konkurencji, przyjęty w niektórych krajach, lub czysto formalne udzielanie zezwo-

leń na regularne linje samochodowe, bez uwzględnienia istniejących komunikacji i bez dostatecznej gwarancji odpowiedzialności cywilnej wykonywujących przewóz nie daje żadnych korzyści z punktu widzenia interesu publicznego.

Udzielanie koncesyj regularnym linjom samochodowym, konkurującym z drogami żelaznymi lub z innymi istniejącymi już komunikacjami, lecz nie mogącym zapewnić ogółowi innych korzyści ponad te, których dostarczają istniejące przedsiębiorstwa komunikacyjne, winno być zabronione. Władze, którym przysługuje prawo udzielania koncesyj, powinny być zobowiązane do zasięgnięcia opinii miejscowych zarządów kolejowych przed udzieleniem koncesji na każdą regularną linję samochodową i do brania pod uwagę potrzeb tych zarządów.

3. — Zalety niezaprzeczalne komunikacji samochodowej, jako to: przewóz bezpośredni z domu do domu, stosowanie jednostek przewozowych małych, lecz szybkich i często wyprawianych, obsługa przewozu słabego bez wielkiego nakładu kapitału, organizowanie przewozów pomiędzy stacjami kolejowymi tego samego węzła, obsługa turystyki i t. p. czynią zeń w wielu przypadkach nader cennego pomocnika, którego współdziałanie z koleją jest jak najbardziej wskazane. Z tego też względu koleje powinny mieć pierwszeństwo w otrzymywaniu koncesyj na regularne linje samochodowe, jeżeli uruchomienia ich potrzebują.

4. — Współzawodnictwo samochodów ujawnia się głównie na krótkich odległościach, (od 50 do 100 km.) i wywołuje zmieszenie na kolejach, osiagające 24% dochodu w ruchu osobowym i do 10% w ruchu towarowym. Ruch regularnych linii samochodowych jest przytem w niektórych krajach z silnie rozwiniętym automobilizmem, np. w Niemczech, mniej dla kolei szkodliwy, niż ruch samochodów prywatnych lub publicznych nieregularnych.

5. — Ceny przewozu podróźnych na linjach regularnych są w ruchu samochodowym zbliżone naogół do cen przejazdu klasą II na kolejach, aczkolwiek w niektórych krajach są one bądź wyższe, bądź niższe od cen biletów kl. II.

Toż samo da się powiedzieć o taryfach towarowych na linjach samochodowych. Naogół dostosowane są one do poziomu taryf kolejowych, ale i tu widzimy odstępstwa zarówno w stronę zwyżki, jak i zniżki. Świadczy to, iż na wybór przewozu samochodem wywierają wpływ inne przyczyny, niż taniość przewozu.

6. — Dla złagodzenia konkurencji samochodowej w krajach badanych stosowano z powodzeniem następujące ulepszenia w komunikacji kolejowej:

a) w ruchu osobowym:

zaprowadzenie na linjach o słabym ruchu — lekkich i częstych pociągów w postaci wagonów silnikowych, z częstymi przystankami na stacjach; zaprowadzenie pociągów bezpośredniej komunikacji na odgałęzieniach linii pierwszorzędných; zaprowadzenie pociągów świątecznych z taryfą zniżoną; ulepszenie połączeń pociągów na stacjach węzłowych i ulepszenie rozkładów jazdy; zaprowadzenie wagonów sypialnych kl. III oraz siedzeń wyściełanych; ekspedycja bagaży z mieszkania do mieszkania i t. p.

b) w ruchu towarowym:

przyśpieszenie przewozu przez wprowadzenie pociągów bezpośrednich oraz doczepianie wagonów ładownych do pociągów osobowych; uproszczenie

w nadawaniu i w odbiorze drobnicy; przyśpieszenie przeeksoedjowania na stacjach przeładunkowych; organizacja składów i ich odnajem klienteli i t. d.

7. — W tym samym kierunku idzie zorganizowanie przez samą kolej przewozu osób i towarów z mieszkania do kolei i z kolei do mieszkania, oraz zastosowanie skrzyń zbiorczych (containers), załadowanych bądź na wagony, bądź na samochody i ułatwiających bezpośredni przewóz przesyłek drobnicowych.

8. — Pewna ilość zarządów kolejowych zorganizowała własne regularne linje samochodowe, mające służyć jako linje dowozowe lub pomagać linjom o ruchu natężonym. Inne zarządy (koleje francuskie, szwajcarskie, włoskie) powierzyły eksploatację swoich regularnych linii samochodowych spółkom akcyjnym, dostarczając im potrzebnego kapitału. W obu wypadkach wyniki okazały się zupełnie pomyślne.

9. — Mieszana obsługa przewozu koleją i samochodami, należącemi bądź do kolei, bądź do przedsiębiorstw prywatnych, zorganizowana została z pomyślnym wynikiem w Stanach Zjednoczonych A. P. oraz na niektórych linjach europejskich.

10. — W celu współzawodnictwa z samochodami niektóre koleje stosowały zniżki taryfowe, inne zaś (Szwajcaria, Włochy, Rumunja, Czechosłowacja i inne) zawierały osobne umowy z klientami na przewóz po zniżonej cenie w oznaczonym okresie umówionej ilości towarów.

11. — W końcu Kongres stwierdza, że kolej szynowa pozostaje najtańszym pod względem kosztów własnych środkiem przewozu pomiędzy punktami, które łączy, i że wobec tego interes społeczny wymaga, aby kolej zachowała swoje przewozy. Jeżeli kolej napotyka przytem trudności, to przyczyną tego jest:

a) że podlega bardzo ciężkim zobowiązaniom prawnym lub ustawowym,

b) że ponosi w wielu krajach ciężary finansowe i fiskalne, większe niż jakikolwiek inny środek przewozu.

Należy tym dwom przyczynom nierówności zaradzić, jeżeli się nie chce, aby doprowadziły one do ciężkich skutków gospodarczych i finansowych.

PRACA POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH W KWIECNIU 1930 R. — Przewóz podróźnych

w kwietniu r. b. (30 dni) zwiększył się nieco z powodu świąt wielkanocnych i wyniósł ogółem 12.993.982 osób. W porównaniu z marcem r. b. (31 dni — 12.268.559 podr.) daje to zwiększenie o 5,9%, jednak w porównaniu z kwietniem r. ub. (13.418.616) wykazuje zmniejszenie o 3,2%.

W oczekiwaniu zwiększonego ruchu świątecznego uruchomione były w okresie świątecznym w ostatnich dniach wielkiego tygodnia i pierwszych dniach tygodnia świątecznego dodatkowe pociągi do Krakowa, Lwowa i uzdrowisk karpackich; pociągi te jednak nie były dostatecznie wypełnione pomimo sprzyjającej pogody. Regularność biegu pociągów pasażerskich wyniosła w kwietniu przeciętnie 99,1%.

W ruchu towarowym trwał dalszy spadek przewozów, w tej liczbie i węgla. Koleje przewiozły w kwietniu r. b. ogółem 5.122.755 t ładunków, co w porównaniu z marcem r. b. (5.644.996 t) daje zmniejszenie przewozu o 5,2%, w porównaniu z kwietniem 1929 r. (7.729.682 t) zmniejszenie o 33,7%, wreszcie w porównaniu z kwietniem 1928 r. (6.538.989 t) również zmniejszenie o 21,6%.

Naładowano w kwietniu r. b. przy 25 dniach roboczych na stacjach linii normalno-torowych, łącznie z W. M. Gdańskiem,

333.300 wagonów, przyjęto od kolei zagranicznych 45.870 ładownych wagonów, czyli razem przewieziono 379.170 wagonów.

W porównaniu z marcem r. b. (26 dni rob. — 412.424 wag.) ogólna praca kolei zmniejszyła się o 8·1%, w tej liczbie ładunek własny zmniejszył się o 7·2%, co częściowo przypisać należy mniejszej liczbie dni roboczych w kwietniu niż w marcu.

W porównaniu z wyjątkowo pomyślnym kwietniem r. ub. (546 510 wag.) ogólna praca kolei zmniejszyła się o 30·6% a w porównaniu z kwietniem 1928 r. (437.970 wag.) — o 13·4%

Najbardziej spadł w kwietniu ładunek nawozów sztucznych bo 67·2%, oraz ładunków drzewnych prócz materiałów budowlanych — 20·1%. Znaczny spadek ładunku otrzymuje się w porównaniu do ładunku w kwietniu r. ub., bo wyniósł on wogóle 31·4%, wreszcie w porównaniu do kwietnia 1928 r. ładunek w kwietniu r. b. zmniejszył się o 14·6%

Ogólny ładunek węgla spadł w porównaniu z marcem r. b. bardzo nieznacznie (1·8%), natomiast wzrósł znacznie ładunek na eksport, bo o 23·6%, a co zatem idzie zmniejszył się ładunek na rynki wewnętrzne.

Norma ładunku węgla wynosiła w kwietniu r. b. dla wszystkich trzech zagłębi. 8.100 wagonów piętnastotonowych na dzień roboczy, rzeczywisty zaś przeciętny ładunek wynosił 4.941 wagonów, t. j. 61% w stosunku do normy.

Niedoładunek nastąpił wyłącznie z powodu zmniejszonego zapotrzebowania wagonów przez kopalnie.

Ogólny przywóz i wywóz ładunków z Polski i do Polski przez obydwa porty morskie oraz przez wszystkie stacje graniczne w kwietniu r. b. zmniejszył się, ale w sposób nierównomierny.

Przywóz w kwietniu r. b. zmniejszył się w stosunku do marca r. b. o 17·3%, natomiast wywóz zmniejszył się tylko o 2·2%.

Tabor parowozowy i wagonowy w dn. 1 kwietnia r. b. wynosił: parowozów 5.326, w porównaniu z kwietniem r. ub. (5.252) więcej o 1·4%. W naprawie było 16·4% parowozów, co w porównaniu z r. ub. (18·3%) daje polepszenie o 1·9%.

Wagonów osobowych było 10.266, w porównaniu z kwietniem r. ub. (10.017) więcej o 2·5%. W naprawie było wagonów osobowych 9·9%, co w porównaniu z r. ub. (11·58%) wykazuje zmniejszenie o 1·68%. Wagonów towarowych było 154.158, w stosunku do 1929 r. (152.398) więcej o 1·1%. W naprawie było wagonów towarowych 3·97%, w porównaniu z r. ub. (4·19%) mniej o 0·22%.

Nowego taboru dostarczyły fabryki w kwietniu następujące ilości: parowozów 14, wagonów osobowych 23, wagonów towarowych różnych — 450.

W związku ze zmniejszeniem się przewozów i brakiem zapotrzebowania odstawiono do rezerwy przeciętnie wagonów krytych 21.420, węglarek 24.480, platform 5.570, razem 51.470, czyli około 33% łożystan wagonów.

Przebieg pociągów w kwietniu r. b. wynosił w ruchu osobowym 5.185.895 poc.-km, w ruchu towarowym 3.732.844 poc.-km, czyli razem 8.918.739 poc.-km.

W zakresie taryf osobowych wszedł w życie z dniem 1 kwietnia dodatek III do taryfy osobowej kolei normalnotorowych, zawierający liczne zmiany i uzupełnienia tej taryfy. Główną zmianą jest wliczenie do normalnych stawek taryfowych dotychczasowej t. zw. stałej dopłaty, pobieranej za każde zaczęte \mathcal{Z} 5 ceny biletu w wysokości \mathcal{Z} 10. Poza tem dokonano nieznacznych zaokrągleń stawek taryfowych i w ten sposób uzyskano bardziej praktyczne i łatwo dające się ustalić i skontrolować ceny za przejazd.

W końcu kwietnia ogłoszono szereg ulg w związku z przejazdami na Wystawę Komunikacji i Turystyki w Poznaniu. Są to ulgi dla pojedynczych osób, zwiedzających wystawę, dla cudzoziemców, którzy przy tej sposobności zwiedzą Polskę, dla grup, zwłaszcza wychowalców szkół, a także dla wystawców i personelu, która to ostatnia ulga może już być stosowana.

W zakresie taryf towarowej kolei normalnotorowych ukazał się z ważnością od dn. 1 kwietnia dodatek IV do części IB, II — 1 i II — 2, zawierający dalsze zmiany, podyktowane potrzebą dostosowania taryfy tej do bieżących wymagań życia gospodarczego.

Od dn. 14 kwietnia przywrócono przyjmowanie przesyłek do portów lewantyńskich według zasad taryfy polsko-rumuńsko-lewantyńskiej.

W komunikacji z portami w Trieście i Fiume przyznano dla przesyłek rur, eksportowanych dalej morzem, specjalne ulgi z Katowic.

W dniach od 29 marca do 10 kwietnia odbyły się w Nicei obrady Międzynarodowego Związku Kolejowego, podczas których omawiano m. in. aktualne zagadnienie współzawodnictwa kolejowo-samochodowego.

W dziedzinie kolejowych układów międzynarodowych odbyła się w dniach od 7 do 10 kwietnia 1930 r. w Neapolu międzynarodowa konferencja, na której uzgodniono warunki umów, jakie Polska zawrze w najbliższym czasie z Włochami, Jugosławją, Węgrami, Austrią, Czechosłowacją i Niemcami o ułatwieniach transportowych przy przewozie materiałów wybuchowych, amunicji, gazów, ogni sztucznych i tych innych towarów, których przewóz w myśl załącznika I do międzynarodowej berneńskiej Konwencji kolejowej z dnia 23.X 1924 r. dopuszczony jest tylko pod pewnymi warunkami, lub których przewóz Konwencja ta wyklucza.

Wpływy Polskich Kolei Państwowych w kwietniu r. b. zwiększyły się nieco i wyniosły (w \mathcal{Z}):

Przewóz podróжных	29,987.146
Przewóz przesyłek i bagażu	1,347.363
Przewóz towarów	75,476.014
Inne uboczne dochody	1,389.726
Razem:	108,200.649

W porównaniu z marcem r. b. (\mathcal{Z} 103.223.298) wpływy wzrosły o 4·8%, w stosunku zaś do kwietnia 1929 r. (\mathcal{Z} 120.655.915) wpływy w kwietniu r. b. zmniejszyły się o \mathcal{Z} 12.455.266, t. j. o 10·3%.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PIERWSZE KROKI CHŁODNI PORTOWEJ W GDYNI¹⁾. — Budowa Chłodni Portowej w Gdyni została już ukończona, i dn. 24 maja Chłodnia przyjęła pierwsze towary na składowanie. Port w Gdyni posiada więc w tej chwili o jedno pierwszorzędne urządzenie więcej, dzięki któremu będzie w stanie znacznie rozszerzyć zakres swej pracy.

Budowa Chłodni trwała 13 miesięcy. Koszt ogólnej budowy wyniósł ok. \mathcal{Z} 8½ miljn. Jest godne zazna-

czenia, że w tej liczbie zaledwie ok. \mathcal{Z} 300.000 wydano na zakupy zagraniczne (3 sprężarki chłodnicze i aparaty miernicze), natomiast wszystko poza tem wykonano w kraju. Pod każdym też innym względem Chłodnia jest dziełem pracy polskiej, została bowiem przez Polaków zaprojektowana i skonstruowana.

Chłodnia gdyńska jest jednym z najbardziej nowoczesnie urządzonych przedsiębiorstw tego rodzaju na świecie, pozatem zaś pod względem rozmiarów

¹⁾ P. również zes. 24/1930, str. 1069.

jest drugą na świecie chłodnią portową, ustępując jedynie chłodni w Hamburgu, wybudowanej przed dwoma laty, większej od naszej o c-a 25%. O rozmiarach naszej Chłodni świadczą następujące cyfry: posiada ona 72 komory chłodzone, o łącznej powierzchni w pomieszczeniach chłodzonych ok. 7.000 m², i może przyjąć 700 wagonów towaru. Gmach główny Chłodni posiada 3 piętra. Na parterze mieszczą się przede wszystkim 2 wielkie hall'e, do których są wyładowywane towary, przywożone zarówno koleją, jak też wozami. Przytem wagony kolejowe wjeżdżają do wnętrza obu hall'ów, wskutek czego wyładowywany towar jest chroniony od opadów atmosferycznych i kurzu. Na parterze mieszczą się również komory mięsne, dokąd towar z wagonów jest przetransportowywany automatycznie za pomocą zawieszonych pod sufitem transporterów szynowych. Towar, przeznaczony dla wyższych pięter, jest brany na wózki i zapomocą 8 wind dostarczany na górę. Na pierwszym piętrze istnieje znowuż obszerny hall; tutaj towary mogą być sortowane, przepakowywane etc. Na tem samym piętrze mieści się galerja wyładunkowa, która służy załadunkowi towarów z Chłodni na okręty. Galerja ta posiada szereg żaluzjowych drzwi od strony nadbrzeża. Po otwarciu odpowiednich drzwi podjeżdża do nich od strony zewnętrznej specjalny dźwig, stanowiący jakgdyby korytarz, zamknięty ze wszystkich stron, prowadzący bezpośrednio ponad lukę okrętu. Pod sufitem korytarza dźwigowego chodzi transporter. Towary, podane na ten transporter wózkami z komory chłodniczej, trafiają w ten sposób na okręt znowuż prawie całkowicie przez zakryte pomieszczenie. Pozostała część pierwszego piętra, tudzież piętro drugie i trzecie mieszczą komory chłodnicze dla masła, jaj, bekonów i drobiu. Samo chłodzenie odbywa się systemem amonjakałnym, przyczem urządzenia mechaniczne Chłodni mieszczą się w oddzielnym pawilonie. Oddzielnie też mieści się fabryka lodu, będąca w stanie produkować 15 t lodu dziennie.

Jak wspomniano, pierwsze towary przyjęła Chłodnia na przechowanie dn. 24 maja. W dniu tym przywieźli tu swoje mięso rzeźnicy gdyńscy, którzy w tym celu wydzierżawili jedną z parterowych komór mięsnych Chłodni. Składają tu oni mięso dla konsumpcji miejskiej, dla eksportu do Gdańska i dla zaopatrywania okrętów w porcie.

Dn. 30 maja przybył do Chłodni pierwszy transport towaru eksportowego — 250 t jaj. Zostały one przysłane dla długoterminowego składowania i do dziś są w Chłodni. Poza tem przeszły przez Chłodnię pewne ilości masła (200 t, t. j. ok. 4.000 beczek), wywiezionego w trzech partjach do Anglii statkami Polsko-Brytyjskiego T-wa Okrętowego. Wreszcie przywieziono do Chłodni na składowanie z Gdańska 1.200 t szmalcu amerykańskiego i słoniny; jest to transport do pewnego stopnia przypadkowy.

Tak oto przedstawiają się obroty dotychczasowe Chłodni. Jej świetne urządzenia techniczne i niskie opłaty składowe wpłyną już w najbliższym czasie na znaczne powiększenie obrotów, nad czem pracuje obecnie Dyrekcja chłodni.

Dodać tu należy, że Chłodnia gdyńska, stanowiąca własność Państwowego Banku Rolnego, została zorganizowana w formie spółki z ogr. odp. p. n. „Chłodnia i Składy Portowe w Gdyni”, Sp. z o. p., o kapitale zł 11,100.000, z czego Państw. Bank Rolny posiada zł 8,500.000, Ministerstwo Przemysłu i Handlu

zł 2,500.000, Magistrat m. Gdyni — zł 100.000. Dyrektorem Naczelnym Chłodni jest Inż. Stanisław Rostkowski, twórca całego dzieła, a pozatem także w znacznym stopniu jego inicjator, wybitny fachowiec spraw chłodnictwa, Dyrektorem Handlowym — P. T. Wawrzyńczak, Dyrektorem Technicznym — P. W. Byszewski.

Opłaty za składowanie są niskie i wynoszą:

Za bekony:	zł 5	za pierwsze 5 dni—od 1 tonny
„ „	zł 7	„ „ 7 dni lub nast. takiż okres—od 1 t
„ jaja:	zł 1'80	za okres miesięczny — od 1 skrzyni
„ masło:	zł 0'75	„ „ 7-iodniowy — od 1 beczki
„ „	zł 2'—	„ „ miesięczny — „ 1 „

Przy składowaniu większych ilości udziela się rabatów, dochodzących do 15%.

Koszt wyładowania z wagonów wynosi zł 3'50 od 1 tonny wszelkich towarów; tyleż wynosi koszt załadowania na statek wzgl. do wagonów. Ważenie (obowiązkowe) — zł 0'50 od tonny. Asekuracja od ognia i kradzieży z włamaniem — 1⁰/₀₀ w stos. miesięcznym. Przewalowanie, ekspertyza etc. — zł 2'25 za godzinę pracy robotnika oraz zwrot kosztów eksperta. Za wykład — 1% w stos. miesięcznym.

Państwowy Bank Rolny przyznaje specjalne kredyty pod zastaw towarów, przechowywanych w Chłodni. Kredyty te wynoszą do ²/₃ wartości szacunkowej złożonych towarów, określanych według cen, notowanych na giełdach w Warszawie i Poznaniu; dla jaj produkcji majowej ta norma wzrasta do ³/₄ wartości szacunkowej. Oprocentowanie tych kredytów wynosi 8% w stos. rocznym, prowizja — 1⁰/₀₀ miesięcznie.

BALTYCKI RYNEK FRACHTOWY w tygodniu od 23 do 29/VI wykazuje w dalszym ciągu tendencję wybitnie słabą. Obroty towarowe w handlu morskim prawie w każdej dziedzinie są znacznie mniej intensywne, niż jeszcze doniedawna i dalece nie są w stanie zatrudnić tonnażu okrętowego. Stąd też duży procent statków jest wciąż bez pracy, te statki zaś, które pozyskały ładunki, są zmuszone wozic je po stawkach bardzo niskich, przeważnie nie opłacających kosztów własnych eksploatacji statku.

Węgiel. — Ogólna sytuacja na rynku bez zasadniczych zmian. Jako nowość wymienić należy zapytanie o statek pod ładunek 5.000 t do Aleksandrii. Na podstawie ostatnich transakcyj i obecnej konjunktury stawki orientacyjne na przewóz węgla z bałtyckich portów węglowych przedstawiają się następująco (w sh):

Lothenburg	2.000/2.200 t	5/—
Malmö	2.000 t	4/9
Karlskrona	2.000/2.200 t	4/6
Ahus	1.800/2.200 t	4/9
Rouen	2.500 t	5/6
Nantes	2.000 t	7/—
Bordeaux	2.000/2.200 t	7/3
Sfax	5.000 t	9/—
Włochy zach.	4.500/5.000 t one	7/9 two 8/3
Adriatyk	4.500/5.000 t	9/—

Drzewo. — Ruch bardzo nieznaczny. Na giełdzie londyńskiej poszukiwano statku pod ładunek 2.000 loads sleeprow à 9/6 na połowę lipca do West Hartlepool. Zafrachtowano statek pod ładunek kopalniaków do E. C. C. P. 36/— za fathom.

Tomasyna — Zapotrzebowanie na tonnaż pod ładunki, mające być dostarczone w bieżącym sezonie, zostało już prawie całkowicie pokryte. Poszukuje się jeszcze tonnażu jedynie na mniejsze dostawy. Stawki nadal słabe. W Antwerpji na giełdzie kursuje zapytanie Antwerpja — Gdynia 1.200 t 5/3 per pierwsza połowa lipca.

Frachty na inne artykuły bałtyckiego handlu morskiego bez zmian.

RUCH STATKÓW P. P. „ŻEGLUGA POLSKA”, podług sprawozdań, otrzymanych w tygodniu od 23 do 29 czerwca r. b., był następujący:

T r a m p y:

- S/S. „K a t o w i c e” — dn. 25/VI odpłynął z Gdańska do Dieppe (Francja) z ładunkiem 2.640 t węgla;
- S/S. „K r a k ó w” — dn. 26/VI przybył z Gdańska do Rouen (Francja) z ładunkiem 2.527 t węgla;
- S/S. „N i e m e n” — po wyładowaniu węgla w Spezii (Włochy) odpłynął dn. 25/VI do Sousse (Algier), dokąd przybył dn. 28/VI;
- S/S. „P o z n a ń” — przybył dn. 23/VI z Rouen (Francja) do Dunkierki (Francja) i ładuje tu złom dla Gdyni;
- S/S. „T o r u ń” — po zakończeniu wyładunku w Gdyni 2.828 t rudy, załadował tu 2.763 t węgla i dn. 24/VI odpłynął do Stockholmu (Szwecja), dokąd przybył dn. 26/VI;
- S/S. „W a r t a” — po wyładowaniu węgla w Drammen, dn. 24/VI odpłynął do Gandawy (Belgia), dokąd przybył dn. 27/VI i ładuje złom dla Gdyni;

- S/S. „W i l n o” — po wyładowaniu węgla w Lulea (Szwecja), czeka tu na rudę;
- S/S. „W i s ł a” — po zakończeniu wyładunku 4.551 t węgla w Civita Vecchia (Włochy) dn. 24/VI odpłynął do Sousse (Algier), dokąd przybył dn. 26/VI i po załadowaniu 4.200 t fosforytów odpłynął dn. 27/VI via Oran do Gdańska.

L i n j a B a ł t y c k a:

- S/S. „C h o r z ó w” — dn. 23/VI przybył z Gdańska do Rygi (Łotwa), wyładował tu zboże i drobnicę, poczem dn. 27/VI odpłynął do Parnawy (Estonia);
- S/S. „T c z e w” — dn. 23/VI przybył z Tallina (Estonia) do Helsingforsu (Finlandia), wyładował tu 60 t drobnicy i załadował 125 t złomu, dn. 26/VI odpłynął do Gdyni, dokąd przybył dn. 28/VI i wyładowuje 278 t złomu.

S t a t e k d z i e r ż a w i o n y:

- S/S. „K o p e r n i k” (właśc. firma „Polryż”) — czeka w Gdyni na ładunek ryżu luszczonego.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

WYMIANA PRZEKAZÓW POCZTOWYCH Z TUNISEM. — Z dniem 1 czerwca 1930 r., podjęto wymianę przekazów pocztowych między Polską a Tunisem na zasadach, obowiązujących ogólnie w obrocie z zagranicą.

Do wymiany dopuszcza się narazie tylko zwykłe przekazy pocztowe (także za zwrotnem poświadczeniem wypłaty) z wyłączeniem przekazów ekspresowych, telegraficznych, pobraniowych i zleceniowych.

Do przyjmowania i wypłaty międzynarodowych przekazów pocztowych upoważnione są w Tunisie wszystkie urzędy pocztowe.

Kwota jednego przekazu w obrocie z Tunisem tak przy wpłacie, jak i przy wypłacie nie może przekraczać zł 1.000, względnie równowartości zł 1.000.

Kwota, przekazywana do Tunisu, powinna być oznaczona w walucie francuskiej, t. j. w frankach i centymach francuskich, a przeliczenie ma się odbywać według kursu, obowiązującego dla przekazów pocztowych do Francji.

Przekazy, wysyłane z Tunisu do Polski, będą opiewać na walutę polską.

Opłaty od przekazów pocztowych do Tunisu będą pobierane według taryfy, obowiązującej dla przekazów pocztowych w obrocie zagranicznym.

MIĘDZYNARODOWE KUPONY NA ODPOWIEŹ. — Na mocy postanowień Światowego Kongresu Pocztowego, który

się odbył w Londynie w 1929 r., zostały wprowadzone międzynarodowe pocztowe kupony na odpowiedź nowego wydania. Kupony te sporządzone są z papieru białego, zaopatrzonego w znak wodny „U. P. U”.

Obraz strony przedniej składa się z podłoża koloru żółtego i nadruku w kolorze niebieskim, obydwa kolory w odcieniach jasnych. Podłoże stanowi nieprzerwany lot gołębi na trasie okólnej, otaczającej glob ziemski. W części środkowej znajduje się miejsce, przeznaczone dla odcisków datowników, stylizowane figurami architektonicznymi z umieszczonymi w górnej części gołębiami w locie, śpieszącymi w przeciwnych kierunkach.

Strona odwrotna zawiera w języku niemieckim, angielskim, hiszpańskim i włoskim uwagę, dotyczącą wymiany kuponów, treści następującej:

„Ten kupon można we wszystkich krajach Związku wymienić na jeden lub kilka znaczków pocztowych w wysokości opłaty za list zwykły w obrocie zagranicznym”.

Cena sprzedaży kuponów, wydanych przez Polski Zarząd Pocztowy, wynosi nadal gr 80 od kuponu.

Co zaś do wymiany obcych kuponów, to za każdy kupon bez względu na kraj pochodzenia polskie urzędy pocztowe wydają znaczki wartości normalnej opłaty za list wagi 20 gramów obrotu zagranicznego (gr 50).

To samo dotyczy kuponów, pochodzących z krajów, w obrocie z którymi obowiązuje niższa taryfowa (Austria, Czechosłowacja, Rumunia i Węgry).

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

WYDATKI NA URZĄDZENIE WZOROWNI DOLICZALNE SĄ DO DOCHODU PODATKOWEGO, JAKO DOTYCZĄCE ULEPSZENIA ŹRÓDŁA DOCHODU. — Zarzut skargi dotyczy doliczenia do zysku bilansowego wydatków na t. zw. wzorownię. W protokóle rewizji ksiąg, podpisanym także przez przedstawicieli towarzystwa, ustalono, że były to wydatki na „urządzenie” wzorowni.

Wynika to również z wyjaśnień samego towarzystwa, złożonych w postępowaniu wymiarowym po zakwestjonowaniu przez władzę tej pozycji kosztów, jakkolwiek tu już towarzystwo użyło określenia „na urządzenie względnie utrzymanie wzorowni”. Przemawiało za tym charakterem wydatku, jak to słusznie władza pozwana podnosi w odpowiedzi na skargę, także wyjaśnienie, zawarte w odwołaniu, że wydatki te nie

plyną stale, lecz są sporadyczne, choć tu znów, w odwołaniu, określenie spornej pozycji brzmi już tylko „Wydatki na utrzymanie wzorowni”. Władza miała zatem podstawę do tego, by wydatki powyższe uznać za związane nie z uzyskaniem dochodu, lecz ze źródłem dochodu, w szczególności za poniesione na ulepszenie źródła dochodu, a w konsekwencji do tego, aby je podciągnąć pod przepis art. 8 p. 1 ustawy.

Z okoliczności, że wzorownię nie figurowały w aktywach bilansu, skarga sama nie snuje żadnych wniosków na poparcie swego stanowiska, należy jednak zauważyć w związku z ustaleniami faktycznymi co do tych wydatków, że na ich kwalifikację, jako wydatków z istoty swej inwestycyjnych ze stanowiska ustawy, nie może mieć wpływu okoliczność, że towarzystwo odnośnej inwestycji z takich lub innych przyczyn, jako swoją własność nie traktowało. (Wyciąg z wyroku N. T. A. z dn. 12/II 1930 r. L. Rej. 3600/27).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Czas pracy pracowników ruchu w żegludze śródlądowej — rozp. Ministra Pracy i Op. Społ., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przem. i Han. oraz Rob. Publ. — z dn. 16/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 387).

Kredytowanie należności celnych od towarów, sprowadzanych drogą morską przez Gdynię — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 30/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 388).

Prowadzenie przemysłu kominarskiego — rozp. Ministra Przem. i Han., wydane w porozumieniu z Ministrem Spr. Wewn. z dn. 4/VI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 390).

Zmiany przepisów, dotyczących ulg podatkowych dla instytucji drobnego kredytu w dziedzinie niektórych danin publicznych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 18/VI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 48, poz. 404).

Ulg celne — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 24/VI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 48, poz. 405).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

7 lipca:

— „Gazownie Górnośląskie”, S. A. w Katowicach: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w Kancelarii Notariusza P. Chmielewskiego w Katowicach, ul. Marsz. Piłsudskiego 5.

8 lipca:

— „Browar i Słodownia w Włocławku”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki we Włocławku, ul. Łęgska 28.

— „Towarzystwo Akcyjne dla Budowy Kopalń i Szybów”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 11 w sali hotelu „Savoy” w Katowicach, ul. Marjańska 4/6.

— Zakłady Wyrobów Metalowych „Konrad Jarnuszkiewicz i S-ka”, S. A.: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Grzybowska 25.

9 lipca:

— „Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury”, S. A.: zebr. zwyczaj. (pow. kap. akc.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Albertynie (ew. II termin — o godz. 19).

— Zakłady Elektrotechniczne „Inż. Kazimierz Patzer”, S. A.: zebr. zwyczaj. (II termin) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 98.

10 lipca:

— Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „Saturn”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 11 w Centrali Banku Handlowego w Łodzi (ew. II termin — dn. 25 lipca).

12 lipca:

— „Lubelski Syndykat Rolniczy”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Lublinie, ul. Krak. Przedmieście 64 (ew. II termin — o godz. 18).

15 lipca:

— Zakłady Przemysłowe „Splaw”, S. A.: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł.) — o godz. 17 min. 30 w Warszawie, ul. Mokotowska 24 m. 10.

16 lipca:

— Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaljowanych „Wulkan”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, Praga, ul. Jagiellońska 4/6.

22 lipca:

— Towarzystwo Robót Kolejowych i Budowlanych „Tor”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (zm. stat., pow. kap. zakł.) —

o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Elekoralna 6 (ew. II termin — dn. 15 sierpnia).

— Zakłady Przemysłu Włókienniczego „C. G. Schön” S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Sosnowcu (ew. II termin — dn. 5 sierpnia).

25 lipca:

— „Lesienicka Fabryka Drożdży Prasowanych i Spirytusu”, S. A. w Lesienicach pod Lwowem: zebr. nadzwyczaj. (fuzja z Pierwszą Krajową Fabryką Spirytusu i Drożdży Spirytusowych, S. A. w Zamarstynowie) — o godz. 16 w Sali Konferencyjnej Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14 (wejście ul. Kościuszki 7).

— „Pierwsza Krajowa Fabryka Spirytusu i Drożdży Spirytusowych”, S. A. w Zamarstynowie: zebr. nadzwyczaj. (fuzja z Lesienicką Fabryką Drożdży Prasowanych i Spirytusu, S. A. w Lesienicach pod Lwowem) — o godz. 16 min. 30 w Sali Konferencyjnej Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14 (wejście ul. Kościuszki 7).

26 lipca:

— „Cukrownia Kościańska”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Kościanie.

30 lipca:

— „Żar”, S. A., Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysłu: zebr. zwyczaj. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Nowym Tomysłu, ul. Fabryczna.

2 sierpnia:

— „Fluid”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3/5.

SPRAWY SAMORZĄDOWE

UDZIAŁ SAMORZĄDU W AKCJI ZALESIANIA NIEUŻYTKÓW. — Zalesianie nieużytków w Polsce nie postępuje naprzód intensywnie. Na całym obszarze Polski posiadamy 2,093.210 ha nieużytków, w tym: w województwach wschodnich 1,094.977 ha, w województwach centralnych 812.533 ha, w województwach zachodnich 98.550 ha i w województwach południowych 87.328 ha. Największą ilość nieużytków posiadają województwa wschodnie, nisko stojące pod względem kultury gospodarczej. Zaledwie drobna część tych olbrzymich przestrzeni została dotychczas zalesiona, bądź użyta pod plantacje wikliny koszykarskiej; obszar zalesiony nie przekracza bowiem 20 tys. ha. Akcja zalesienia nieużytków do 1926 r. leżała wyłącznie w rękach władz ochrony lasów, instytucji społeczno-rolniczych oraz osób prywatnych; od 1926 r. sprawą tą coraz bardziej interesują się powiatowe związki komunalne. W okresie od 1921 r. do 1928 r. zalesienie nieużytków, prowadzone przez władze ochrony lasów na koszt państwa, przez związki komunalne oraz instytucje i osoby prywatne — wyniosło w województwach centralnych 9.518.79 ha, w województwach wschodnich 397.80 ha, w woj. południowych 3.436.25 ha, w województwach zachodnich 1.071.62. Uderzającą jest więc nieznaczna akcja w kierunku zalesienia nieużytków województw wschodnich, nie pozostająca w żadnym stosunku z istotnymi potrzebami województw w tej dziedzinie. Ostatnie lata wykazały pewną poprawę na polu zalesienia nieużytków, zwłaszcza w związku z zainteresowaniem się tą sprawą czynnika komunalnego. Ostatnio Ministerstwo Rolnictwa, rozporządzając pewnymi funduszami na cele zalesienia nieużytków, wydało w powyższej sprawie okólnik do wojewodów, chcąc akcję tę przeprowadzić najbardziej planowo i celowo. Zasiłków pieniężnych Ministerstwo udzielać będzie tylko na cele zalesienia przestrzeni, poprzednio przez las nieobjętych; zalesione winny być przede wszystkim grunty o lotnych piaskach i wydmach, jak również zbocza górskie, urwiska, narażone na zmywanie i usuwanie się ziemi. Na

uprawę wikliny, służącej jako przedplon pod uprawę leśną i uprawianej jedynie w celu utrwalenia gleby, wydawane będą zasiłki bezzwrotne. Związki komunalne mogą uzyskać zasiłki Ministerstwa na zalesianie nieużytków jedynie wówczas, gdy koszty zalesienia pokryją przynajmniej w wysokości 25% z własnych funduszków.

Akcja zalesienia nieużytków winna być przez związki komunalne, uzyskujące zapomogę, dokonana we własnym zarządzie.

Sumy, przeznaczane dotychczas przez Ministerstwo Rolnictwa na akcję zalesienia nieużytków, wykazują corocznie stały wzrost; podczas gdy w 1925 r. zasiłki na zalesienie nieużytków wyniosły 45 tys., w 1928/29 r. przeznaczono na cel powyższy sumę 600 tys., w 1929/30 r. wydatkowano już w pierwszej połowie roku 446 tys.

STAN FINANSOWY MIAST W ZWIĄZKU Z POŻYCZKĄ ULENA.

— Miasta, które uzyskały pożyczkę Ulena, znajdują się obecnie w bardzo ciężkich warunkach finansowych. Pożyczka ulenowska udzielona została miastom do wysokości 112 miljn. Z sumy tej uzyskały pożyczkę następujące miasta: Lublin, Radom, Częstochowa, Piotrków, Kielce, Sosnowiec, Dąbrowa, Otwock, Zgierz i Ostrów. Miasto Lublin uzyskało pożyczkę w wysokości 25,5 miljn., wysokość rocznej spłaty wynosiła 2.659 tys.; Radom uzyskał 23 miljn., obciążony zaś został spłatą roczną w wysokości 2.400 tys., takąż sumę otrzymało miasto Częstochowa, wreszcie Piotrków otrzymał 15 miljn., przyczem spłata roczna wynosiła 1.600 tys. Ogółem powyżej wymienione miasta otrzymały 86,5 miljn. pożyczki, obciążone zaś zostały kwotą 9 miljn. rocznych spłat. Pozostałe miasta otrzymały niższe kredyty, łącznie na sumę 24.475 tys., suma rocznych spłat wyniosła zaś przeszło 2,5 miljn. Spłata pożyczek ulenowskich okazała się przekraczającą siły finansowe miast. Miasta zwłaszcza, które uzyskały większe kredyty ponad 20 miljn., nie mogły spłacać rocznych rat wobec faktu, iż całkowity budżet tych miast wahał się od 2 do 4 miljn. W dn. 1 października 1928 r. zaległości miast, które uzyskały większe pożyczki, wynosiły łącznie 24.365 tys., przyczem Lublin zalegał w spłacie rat pożyczki na sumę 7.717 tys., Radom na sumę 6.342 tys.,

Częstochowa na 5.692 tys., wreszcie Piotrków na sumę 4.611 tys.; zaległości miast, które uzyskały niższe kredyty wynosiły 4.257 tys. W związku z katastrofalnym stanem finansowym miast, które zaciągnęły znaczniejsze pożyczki, Bank Gospodarstwa Krajowego przejął w stosunku do firmy Ulen zobowiązania, ciężące na miastach: Lublinie, Radomiu, Częstochowie i Piotrkowie.

Wzajemian za przejęcie tych należności Bank Gospodarstwa Krajowego obciążył powyższe miasta pożyczkami sanacyjnymi, które wyniosły dla Lublina 14 miljn., dla Radomia 11.880 tys., dla Częstochowy 10.750 tys., dla Piotrkowa wreszcie 9.670 tys., łącznie więc sumę 46.200 tys. Łącznie z pożyczkami sanacyjnymi obciążenie miast wyniosło dla Lublina 41.626 tys., Radomia 34.797 tys., Częstochowy 33.667 tys. i Piotrkowa 24.948 tys. Spłata pożyczek sanacyjnych miała być zrealizowana z dochodów przedsiębiorstw, pobudowanych przez firmę Ulen, przyczem ostateczny termin spłaty pożyczek sanacyjnych oznaczony został na 1936 r.; po tym okresie miasta miały rozpocząć normalną spłatę kredytów ulenowskich. Plan sanacyjny nie został jednak wykonany już w 1929 r.; przedsiębiorstwa okazały się bowiem mało rentowne, niektóre zaś, jak elektrownia w Lublinie, w wysokim stopniu deficytowe, gdyż miasta nie posiadały dostatecznego kapitału obrotowego do ich całkowitego uruchomienia. Miasta, które uzyskały kredyty ulenowskie, znajdują się nadal w ciężkiej sytuacji finansowej, zwłaszcza iż szeregiem z nich jest ośrodkiem trwałego bezrobocia, co hamuje ich rozwój finansowy.

WKŁADY KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

— Wkłady komunalnych kas oszczędności wykazały w latach ostatnich poważny wzrost, świadczący o intensywnym rozwoju tych instytucji. Na dz. 31 grudnia 1924 r. wkłady oszczędnościowe kas komunalnych wynosiły 7,6 miljn., w 1925 r. 26,3 miljn., w 1926 r. 65,6 miljn., w 1927 r. 139,7 miljn., w 1928 r. 240,7 miljn., w 1929 r. 319 miljn., wreszcie w dn. 31 grudnia 1929 r. wkłady te osiągały 375 miljn. W 1930 r. wkłady oszczędnościowe kas komunalnych wykazują nadal znaczny wzrost, wynosząc w dn. 31 marca 417 miljn.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W KWIECIE NIU 1930 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki w kwietniu 1930 r. przedstawiają się następująco (w tys. zł):

	Docho- dy	Wy- datki
A. — ADMINISTRACJA:		
Prezydent Rzeczypospolitej	12	299
Sejm	24	849
Senat	7	308
Kontrola Państwowa	—	433
Prezydjum Rady Ministrów	5	233
Min. Spraw Zagranicznych	1.028	4.046
„ „ Wojskowych	246	57.177
„ „ Wewnętrznych	1.256	18.540
„ Skarbu	146.781	9.891
„ Sprawiedliwości	3.056	8.239
„ Przemysłu i Handlu	770	4.368
„ Komunikacji	119	739
„ Rolnictwa	971	2.736

Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	381	32.799
„ Robót Publicznych	1.423	7.064
„ Pracy i Opieki Społecznej	64	14.132
„ Reform Rolnych	419	2.828
„ Poczt i Telegrafów	—	251
Emerytury	2.577	15.505
Renty inwalidzkie i pensje	—	12.442
Długi państwowe	—	40.083

R a z e m: 159.139 232.962

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydjum Rady Ministrów:		
a) Polska Agencja Telegraf.	—	82
b) Drukarnie Państwowe	13	—
c) Wydawnictwa Państwowe	56	—
Ministerstwo Spraw Wojsk.:		
a) Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia	—	—
b) Państw. Wytw. Prochu i Materjałów Kruszących	—	—
c) Państw. Zakłady Umundur.	—	—
d) Państwowe Zakłady Inżynierji	—	475

Ministerstwo Spraw Wewn.:			
Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zboż. w Lublinie	—	—	
Zdrowiska Państwowe	—	—	
Ministerstwo Przem. i Handlu:			
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i gór.-hut.	—	—	
Ministerstwo Komunikacji:			
P. K. P.	—	—	
Ministerstwo Rolnictwa:			
Polskie Lasy Państwowe	6.000	—	
Ministerstwo Poczty i Telegraf.:			
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocn.	3.000	—	
Razem:	9.069	557	

C.— MONOPOLE:

Monopol solny	3.563	—	
" tytoniowy	28.000	—	
Monopol spirytusowy	30.110	—	
" zapałczany	300	—	
Loterja państwowa	4.608	—	
Razem:	66.581	—	
Ogółem:	234.789	233.519	

Jak z powyższego zestawienia wynika, kwiecień — podobnie, jak marzec — wykazuje bardzo nieznaczną nadwyżkę budżetową, co świadczy, że i w bieżącym roku budżetowym utrzymana zostaje stosowana przez cały prawie rok 1929/30 polityka nietworzenia rezerw i możliwie pełnego wykorzystywania dochodów. Nadwyżka dochodów nad wydatkami w kwietniu wyniosła, mianowicie, zł 1'3 miljn., gdy w marcu 1930 r. zł 0'6 miljn., a w kwietniu 1929 r. zł 5'6 miljn.

Dochody budżetowe — po silnej zwwyżce w marcu, jako w ostatnim miesiącu roku budżetowego — w kwietniu r. b. znacznie zmalały, jak zwykle na początku roku, powracając mniej więcej do poziomu lutego; dochody kwietniowe były, przytem o c-a 6% mniejsze od dochodów, osiągniętych w tym samym miesiącu r. ub. W kwietniu w stosunku do marca obniżyły się zarówno dochody administracji (z zł 179'4 miljn. do zł 159'1 miljn.), jak i wpłaty przedsiębiorstw (z zł 18'5 miljn. do zł 9'1 miljn.) oraz monopolów (z zł 83'7 miljn. do zł 66'6 miljn.). W grupie administracji dochody Min. Skarbu (najpoważniejsze) zmniejszyły się z zł 161'3 miljn. do zł 146'8 miljn., w grupie przedsiębiorstw znacznej redukcji uległy wpłaty Lasów Państwowych (z zł 11'5 miljn. do zł 6'0 miljn.) oraz Poczty i Telegrafu (z zł 5'1 miljn. do zł 3'0 miljn.).

Wydatki budżetowe w kwietniu r. b. obniżyły się w stosunku do marca mniej więcej w tym samym stopniu co dochody — z zł 281'1 miljn. do zł 233'5 miljn. Obniżyły się przedewszystkiem wydatki administracji (z zł 279'0 miljn. do zł 233'0 miljn.), poza tem i dopłaty do przedsiębiorstw (z zł 2'1 miljn. do zł 0'6 miljn.).

Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w kwietniu 1930 r. z $\frac{1}{12}$ kwot, preliminowanych w budżecie na cały 1930/31 r., oraz z rzeczywistymi dochodami i wydatkami w kwietniu 1929 r. przedstawia się, jak następuje (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1930/31	Kwiecień 1930	Kwiecień 1929
Dochody:			
Administracja	158'5	159'1	166'2
w tem:			
Ministerstwo Skarbu	144'1	146'8	153'3
Przedsiębiorstwa	15'0	9'1	15'4
w tem:			
Lasy Państwowe	6'5	6'0	13'3
Poczta i Telegraf	0'5	3'0	2'0
Monopole	79'7	66'6	69'3
Ogółem:	253'2	234'8	250'9

Wydatki:

Administracja	243'5	233'0	241'1
w tem:			
Min. Spraw Zagran.	4'4	4'0	5'6
" " Wojsk.	68'9	57'2	60'7
" " Wewn.	21'1	18'5	17'5
" Skarbu	12'1	9'9	9'1
" Sprawiedliwości	11'1	8'2	8'6
" Przem. i Handlu	4'5	4'4	5'7
" Rolnictwa	5'0	2'7	2'4
" W. R. i Ośw. Publ.	39'3	32'8	32'7
" Robót Publ.	13'4	7'1	6'3
" Pracy i Op. Społ.	6'9	14'1	3'4
" Reform Rolnych	5'1	2'8	3'4
Emerytury	9'3	15'5	20'3
Renty	13'6	12'4	21'2
Długi	24'7	40'1	41'6
Przedsiębiorstwa	1'7	0'6	4'2
Ogółem:	245'1	233'5	245'3

Jak widzimy, dochody w kwietniu 1930 r. były o zł 18'4 miljn. mniejsze od miesięcznej normy budżetowej ($\frac{1}{12}$ dochodów, przewidzianych w budżecie na cały rok). Dochody administracji przewyższyły nieznacznie normę miesięczną, a jedynie wpłaty przedsiębiorstw i monopolów okazały się niższe od przeciętnej miesięcznej budżetu. Wydatki w kwietniu 1930 r. były o zł 9'5 miljn. mniejsze od normy budżetowej.

W stosunku do kwietnia 1929 r. dochody w kwietniu 1930 r. wykazały spadek o zł 16'1 miljn. (dochody administracji tylko o zł 7'1 miljn.), a wydatki — spadek nieco mniej, bo o zł 11'8 miljn.

W kwietniu — jako w okresie ulgowym — poza wydatkami z budżetu na 1930/31 r. uskuteczniane były wydatki z budżetu na 1929/30 r., pokryte z nadwyżek budżetowych, osiągniętych w 1929/30 r. Były one następujące (w tys. zł):

Sejm	130
Kontrola Państwowa	247'7
Prezydjum Rady Ministrów	20'0
Min. Spraw Zagranicznych	26'1
" " Wojskowych	113'4
" " Wewnętrznych	557'3
" Skarbu	31'8
" Sprawiedliwości	13'4
" Przem. i Handlu	412'6
" Komunikacji	15'6
" Rolnictwa	254'2
" W. R. i Oświec. Publ.	818'4
" Robót Publicznych	272'1
" Pracy i Op. Społ.	563'6
" Reform Rolnych	18
Razem	3.361'0

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1930/31, oraz przez przedsiębiorstwa — wydatkowano też w kwietniu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.), a mianowicie (w tys. zł):

	Wydatki (netto)
Prezydjum Rady Ministrów	25'5
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	311'5
" Skarbu	134'7
" Sprawiedliwości	396'7
" Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	10'8
" Robót Publicznych	450'3
Razem:	1.321'5

W okresie do kwietnia 1930 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje, ustalonych w ustawie z dn. 31/III 1928 r., w sumie ogólnej zł 88'2 miljn., kwotę zł 83'4 miljn., t. j. c-a 96%.

Obroty kasowe w kwietniu 1930 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość na dz. 1/IV	275·4	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 1/IV	91·2	—
Obroty budżetowe	234·8	233·5
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	14·5	12·8
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	1·3
Pożyczki państwowe (wewnętrzne) — obroty gotówką	—	0·0
Pożyczki zagraniczne	8·0	9·6
Sumy obrotowe	605·9	588·9
" obce	239·7	227·9
Pozostałość na dz. 30/IV	—	301·1
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 30/IV	—	89·7
Ogółem:	1.469·5	1.469·5

**WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W KWIE-
TNIU 1930 R.** — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych i monopolów państwowych w kwietniu 1930 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE

Podatki gruntowe	5.358
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	3.839
Podatek przemysłowy	15.492
" dochodowy	34.806
" wojskowy	99
" od kapitałów i rent	682
Zaległości podatków zniesionych	29
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	2.723

R A Z E M: 63.028

2. — PODATEK MAJĄTKOWY

1.313

3. — PODATKI POŚREDNIE

Podatek od wina	345
" " piwa	789
" " cukru	8.519
" " drożdży	991
" " olejów mineralnych	3.333
" " zapalniczek	7
" " kwasu octowego	33
Akcyzowe opłaty patentowe	45
Opłaty od kart do gry	—
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	289
Podatki zniesione	31

R A Z E M: 14.381

4. — CŁO

Cło przywozowe	20.370
Wpływy uboczne od cła przywozowego	2.552
Cło wywozowe	208
Wpływy uboczne od cła wywozowego	13

R A Z E M: 23.142

5. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE

15.617

6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN

9.958

7. — MONOPOLE

Monopol solny	3.563
" tytoniowy	28.000
" spirytusowy	30.110
" zapalczany	4.608
Loterja państwowa	300

R A Z E M: 66.581

O G Ó Ł E M: 194.020

Kwiecień wykazuje zazwyczaj mniejsze dochody Skarbu w porównaniu z marcem, końcowym miesiącem roku budżetowego. W zeszłym roku spadek dochodów był nieznaczny, bo wyniósł zaledwie zł 5 miljn., w tym roku natomiast był o wiele po-

ważniejszy, mianowicie wyniósł zł 24·2 miljn. A ponieważ już w marcu r. b. wpływy były nieco mniejsze od zeszłorocznych, w kwietniu wykazały one spadek w stosunku do r. ub. o blisko 12%. Należy zaznaczyć, że wpłaty monopolów były nieznacznie tylko mniejsze od zeszłorocznych, natomiast poważnie obniżyły się wpływy z danin, lecz prawie wyłącznie — naskutek zniżki dochodu z ceł.

Wpływy z danin i monopolów, faktycznie osiągnięte w kwietniu r. b., okazały się zarówno w sumie ogólnej, jak i w większości poszczególnych pozycji (za wyjątkiem ceł i opłat stempłowych) znacznie wyższe od preliminowanych na ten miesiąc przez Ministerstwo Skarbu. Stosunek wpływów do preliminarza przedstawia poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	Preliminowano	Wpłynęło
Podatki bezpośrednie	51·1	63·0
w tem:		
podatki gruntowe	40	5·4
podatek od nieruchomości	2·5	3·8
" przemysłowy	16·0	15·5
" dochodowy	25·5	34·8
Podatek majątkowy	1·0	1·3
Podatki pośrednie	14·1	14·4
Cło	25·0	23·1
Opłaty stempłowe	17·0	15·6
Nadzwycz. dodatek do danin	7·4	10·0
Monopole	62·5	66·6
w tem:		
monopol spirytusowy	30·0	30·1
" tytoniowy	28·0	28·0
Ogółem daniny i monopole:	178·1	194·0

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) dały w kwietniu zł 63·0 miljn., a więc o zł 6·7 miljn. więcej niż w marcu, a tylko o zł 1·3 miljn. mniej niż w kwietniu 1929 r. W stosunku do marca wzrosły w kwietniu przedewszystkiem wpływy z podatku dochodowego — z zł 19·8 miljn. do zł 34·8 miljn. (wobec przypadającego terminu płatności), poza tem wpływy z podatków gruntowych — z zł 4·9 miljn. do zł 5·4 miljn. (płatnych w ubiegłym miesiącu); natomiast obniżyły się wpływy z podatku od nieruchomości — z zł 5·7 miljn. do zł 3·8 miljn., z podatku przemysłowego — z zł 20·0 miljn. do zł 15·5 miljn., oraz z podatku od kapitałów i rent — z zł 1·4 miljn. do zł 0·7 miljn. Zniżka dochodów w stosunku do kwietnia r. ub. dotyczy wpływów z podatku przemysłowego (o zł 3·1 miljn.) i w nieznacznym bardzo stopniu podatku od kapitałów i rent, podczas gdy wpływy z innych podatków w r. b. wzrosły.

Dochód z podatku majątkowego obniżył się w kwietniu do zł 1·3 miljn. (w marcu zł 3·3 miljn.), przyczem był niższy również od dochodu, osiągniętego w kwietniu r. ub. (zł 1·7 miljn.).

Wpływy z podatków [pośrednich w kwietniu obniżyły się w stosunku do marca — o zł 2·7 miljn. do zł 14·4 miljn.; zniżkę wykazał, mianowicie, podatek od cukru — z zł 12·1 miljn. do zł 8·5 miljn., podczas gdy dochód z podatku od piwa pozostał niezmienny (zł 0·8 miljn.), a wzrosły wpływy z podatku od olejów mineralnych (z zł 2·6 miljn. do zł 3·3 miljn.) oraz z podatku od drożdży (z zł 0·7 miljn. do zł 1·0 miljn.). W stosunku do kwietnia r. ub. wpływy w kwietniu r. b. okazały się wyższe o zł 0·5 miljn. — mimo że dochód z podatku od cukru obniżył się (o zł 1·5 miljn.), ale dzięki temu że wzrósł dochód z podatku od olejów mineralnych (o zł 1·6 miljn.) od drożdży i od piwa.

Wpływy z ceł, po przejściowym wzroście w marcu (do zł 31·7 miljn.), głównie w związku z większą wpłatą W. M. Gdańska — w kwietniu obniżyły się ponownie, i to poważnie, bo do zł 23·1 miljn., wykazując jednocześnie bardzo silny spadek w stosunku do dochodu w kwietniu r. ub. (zł 43·2 miljn.).

Dochód z opłat stempłowych, który w marcu wzrósł (z zł 16·1 miljn. do zł 17·1 miljn.), w kwietniu znów obniżył

się (do zł 15'6 miljn.), osiągając poziom niższy niż w kwietniu r. ub. (zł 17'6 miljn.).

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin — w kwietniu w dalszym ciągu podniosły się (z zł 90 miljn. do zł 10'0 miljn.), przekroczywszy poziom, osiągnięty w kwietniu 1929 r. (zł 9'9 miljn.).

Dochód z monopolów w kwietniu znacznie obniżył się — z zł 83'7 miljn. do zł 66'6 miljn., pozostając jednak wyższym od dochodu w lutym r. b. (zł 66'2 miljn.), a wykazując niezbyt wielki spadek w stosunku do dochodu w kwietniu r. ub. (zł 69'3 miljn.). W stosunku do marca obniżyła się w kwietniu przedewszystkiem wpłata monopolu tytoniowego — z zł 43'0 miljn. do zł 28'0 miljn. (w kwietniu r. ub. zł 29'0 miljn.), w mniejszym zaś stopniu wpłata monopolu spirytusowego — z zł 31'7 miljn. do zł 30'1 miljn. (w kwietniu r. ub. zł 36'1 miljn.); silnie wzrosła natomiast wpłata monopolu zapalczanego (z zł 1'8 miljn. w marcu do zł 4'6 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w kwietniu 1930 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na rok 1930/31, oraz z wpływami w kwietniu 1929 r. przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	^{1/12} budżetu na 1930/31 r.	Kwiecień 1930	Kwiecień 1929
Podatki bezpośrednie	55'7	63'0	64'3
w tem:			
podatki gruntowe	5'0	5'4	5'0
podatek od nieruchomości	3'5	3'8	2'0
" przemysłowy	22'9	15'5	18'6
" dochodowy	21'0	34'8	34'5
Podatek majątkowy	6'3	1'3	1'7
Podatki pośrednie	15'5	14'4	13'9
Cło	32'2	23'1	43'2
Opłaty stemplowe	16'3	15'6	17'6
Nadzwycz. dodatek do danin	8'4	10'0	9'9
Razem daniny:	134'4	127'4	150'6
Monopole	79'7	66'6	69'3
w tem:			
monopol tytoniowy	35'2	28'0	29'0
" spirytusowy	38'1	30'1	36'1
Ogółem daniny i monopole:	214'1	194'0	219'9

Jak widzimy, wpływy kwietniowe nie dorównują przeciętnej miesięcznej wpływów, prelininowanych w budżecie, choć niektóre pozycje, jak podatki bezpośrednie i nadzwyczajny dodatek do danin, przewyższają normę miesięczną.

W stosunku do dochodów w kwietniu r. ub. dochody w kwietniu r. b. wykazują przewyżkę tylko w zakresie podatków pośrednich i nadzwyczajnego dodatku do danin.

PODATKI I OPŁATY

OBLICZANIE KAR ZA ZWŁOKĘ. — W celu uproszczenia manipulacji w obliczaniu kar względnie odsetek za zwłokę Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 20 czerwca r. b. w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli Państwa zarządziło, aby przy pobieraniu przez kasy skarbowe ratałnych wpłat na poczet zaległości w podatkach bezpośrednich oraz opłatach stemplowych i daninach pokrewnych, przyjęta przed kasę skarbową kwota była zarachowana w myśl § 33 instrukcji dla kas skarbowych, przedewszystkiem na pokrycie narosłych kar względnie odsetek za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych, przypadających od wpłacanej raty, następnie zaś na pokrycie zaległości podatkowej.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 23 do 28 czerwca 1930 r.

— Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja nadal mocna. Kursy ulegały dość znacznym wahaniom, w porównaniu zaś z notowaniami końcowymi okresu poprzed-

niego większość kursów wykazuje poprawę; są to: funty szterlingów, franki francuskie i szwajcarskie, belgi, korony czesko-słowackie, liry włoskie, floreny holenderskie, korony szwedzkie oraz pengö węgierskie. Obniżyły się nieznacznie dolary i szylingi austriackie.

Dolarami gotówkowemi obracano w okresie sprawozdawczym po kursach dotychczasowych — zł 8'885 za \$ 1. W obrotach prywatnych kurs dolara ulegał minimalnym wahaniom, kończąc okres na poziomie nieco wyższym — zł 8'89 za \$ 1.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 28/VI
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'911	8'909	—
" " " telegr.	\$ 1	8'921	8'921	8'921
Funty szterlingów	£ 1	43'35½	43'34½	43'35¼
Franki francuskie	100 fr.	35'04	35'02¼	35'04
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'90	172'83	172'87
Belgi	100 blg.	124'52	124'50	124'52
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'46½	26'46	26'46½
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'91	125'87	125'90
Liry włoskie	100 lir.	46'78	46'74	46'78
Floreny holenderskie	100 fl.	358'62	358'50	358'60
Korony szwedzkie	100 kor.	239'72	239'66	239'68
Korony duńskie	100 kor.	238'75	238'75	—
Pengö węgierskie	100 png.	156'10	156'00	—
Pesety hiszpańskie	100 pes.	103'80	103'80	—

Dla papierów lokacyjnych państwowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja naogół nieco mocniejsza przy większym zainteresowaniu. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zwykowały: 6% Pożyczka Dolarowa (+1%), 7% Pożyczka Stabilizacyjna (+2%), 10% Pożyczka Kolejowa, bez zmiany pozostał kurs 4% Pożyczki Inwestycyjnej, niewielkie zaś straty poniosły 5% Pożyczka Konwersyjna i 5% Pożyczka Premjowa.

Zainteresowanie listami zastawnymi wzrosło, przy czym większość ich, a szczególnie listów prowincjonalnych, wykazuje poważniejszą poprawę kursową. Słabiej nieco kształtowały się jedynie kursy listów ziemskich. Z pośród listów w walucie obcej obracano po kursach dotychczasowych 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego oraz 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1928 r.

W dziale obligacyj nadal obracano jedynie 6% obligacjami Pożyczki konwersyjnej w Warszawie 1926 r. — przy tendencji nieco mocniejszej.

	Wartość nominalna	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 28/VI
		w % n o m i n a ł u		
5% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	55'50	55'50	—
6% " Dolarowa	\$ 100	77'00	77'00	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$ 100	88'00	87'00	88'00
10% " Kolejowa	fr. w zł. 100	103'00	102'00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
8% " " " "	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
7% Obl. " " "	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
8% Obl. Bud. " " "	zł w zł. 100	93'00	93'00	—
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
8% Obl. " " "	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£ 1	85'50	85'00	—
7% L. Z. T-wa Kred. Ziem. w Warszawie, serja 1928 r.	\$ 1	76'00	76'00	—
		w zł		
4% Poż. Inwestycyjna	zł w zł. 100	112'00	110'75	111'00
5% " Premjowa	\$ 5	64'00	62'50	63'00
				-62'50
4% L. Z. T-wa Kred. Ziem.	zł 100	45'75	45'50	—
4% " " " " "	zł 100	56'25	55'75	55'75
				-56'00
				-55'75

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

4½%	"	"	"	m. Warsz.	zł 100	55:75	55:75	—	7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.								
5%	"	"	"	"	zł 100	58:75	58:25	58:25	16--21/VI	86½	84¼	85 ³ / ₈	260.000				
8%	"	"	"	"	zł 100	76:00	75:50	75:75	9--14 VI	86½	85	86½	125.000				
								-76:00	23--28/VI	85¼	84	85	202.000				
8%	L. Z. T-wa Kred.	Częstochowy	zł 100	68:75	68:50	—	7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.										
5%	"	"	Kalisza	zł 100	50:50	50:50	—	9--14/VI					78	78 ⁷ / ₈	77½	11.000	
10%	"	"	Lublina	zł 100	84:00	84:00	—	16--21/VI					77½	76	76	12.000	
4½%	"	"	Łodzi	zł 100	53:50	53:50	—	23--28/VI					72¾	70¼	72	34.000	
5%	"	"	"	zł 100	57:25	57:25	—	7% pożyczka śląska z 1928 r.									
8%	"	"	"	zł 100	71:25	71:00	—	9--14/VI					79	76	78	34.000	
8%	"	"	Piotrkowa	zł 100	70:00	68:75	—	16--21/VI					76	75	75½	15.000	
10%	"	"	Radomia	zł 100	85:00	83:00	85:00										
10%	"	"	Siedlec	zł 100	85:00	82:75	85:00										
6%	Obl. Pożyczki	Konwersyjnej	m. Warszawy	1926 r.	zł 100	59:00	58:25	—	23--28/VI					75½	71	71	24.000

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1930 r.	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
23/VI	57:60—57:74	46:875—47:075	79:25 — 79:53	—	57:90
24/ "	"	46:00 — 47:20	79:24 — 79:52	—	75:85
25/ "	57:59—57:73	46:90 — 47:10	—	—	"
26/ "	57:60—57:74	46:85 — 47:05	79:235—79:515	284:50	"
27/ "	"	46:90 — 47:10	—	—	57:90
28/ "	57:59—57:74	46:925—47:125	—	—	"

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
9--14/VI	87:09	86:34	86:84	
16--21/VI	87:80	86:80	87:30	
23--28/VI	89:35	87:10	89:10	

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
9--14/VI	88:00	87:50		
16--21/VI	87:90	87:00		
23--28/VI	87:50	86:50		

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Kwiecień 1930	—	—	—	—
Maj	"	85½	85	85
				18.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
9--16/VI	105:10	104:70		
16--21/VI	106:10	104:85		
23--28/VI	105:85	104:85		

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r.				
9--16/VI	99:70	99:50	99:70	250.000
16--21/VI	99:75	99:60	99:70	212.500
23--28/VI	99:60	99:50	99:55	120.000

POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs ultimo	Obroty
(w %/o - ach nominalu)			

Giełda w New-York'u

6% pożyczka dolarowa z 1920 r.				
9--14/VI	78 ³ / ₈	76	77	15.000
16--21/VI	77½	75½	76	12.000
23--28/VI	75½	75	75	37.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
9--14/VI	95½	94	95½	79.000
16--21/VI	95½	93¼	93¼	111.000
23--28/VI	93 ⁷ / ₈	92	93 ⁷ / ₈	60.000

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ZNIŻKA CENY KREDYTU
NA RYNKACH MIĘDZYNARODOWYCH

SPADEK oprocentowania kapitału krótkoterminowego oraz proces upłynnienia rynków kredytowych, które to zjawiska przejawiały się w ciągu maja i czerwca r. b. w sposób szczególnie jaskrawy, są niewątpliwie najbardziej doniosłymi objawami międzynarodowego przesilenia gospodarczego. Objawy te świadczą o tem, że ogólno-światowa konjunktura w dalszym ciągu słabnie, ale jednocześnie niosą one zapowiedź zbliżającej się poprawy.

Okres taniego pieniądza, przez który przechodzi obecnie gospodarstwo światowe, jest końcowym ogniwem rozwijającego się przesilenia. Nadprodukcja, która jest właściwą przyczyną kryzysu gospodarczego, stała się podstawą długotrwałej i rozległej niżki cen, początkowo licznych surowców i później zbóż, a niżka ta w sposób automatyczny zmniejszyła rozmiary operacji kredytowych. Spadek obrotów gospodarczych i produkcji, który był konsekwencją załamania się konjunktury, stał się powodem dalszego zmniejszenia popytu na kredyt. Ograniczenie zysków producentów oraz wzrost bezrobocia obniżyły się płacnicą ludności,

1) Za zł 100.

2) Za £ 1.

przyczyniając się do niewypłacalności i do zaostrzenia depresji, a jednym z jej objawów było załamanie się tendencji na giełdach. Wszystko to ostatecznie przyczyniło się do upłynnienia rynków kredytowych i do niżki oprocentowania kapitału krótkoterminowego.

Przejawy przesilenia gospodarczego, będące zawiłym łańcuchem przyczyn i skutków, przybierały w poszczególnych krajach rozmaite formy i rozmiary, faktem jest jednak, że ostateczną konsekwencją załamania się międzynarodowej konjunktury gospodarczej stał się spadek ceny kredytu, co znalazło wyraz w powszechnej niżce stóp dyskontowych banków emisyjnych. Chęć przyczynienia się do ożywienia ruchu gospodarczego, będącego w stanie depresji, skłoniła banki centralne do zastosowania zdecydowanej „polityki taniego pieniądza”. Tani kredyt bowiem, jest w zasadzie czynnikiem, wzmagającym obroty handlowe i sprzyjającym poprawie cen; może on wydatnie przyczynić się do przełamania niepomyślnej tendencji gospodarczej. Następnie, przez obniżenie stóp oficjalnych, liczne banki emisyjne pragnęły uchronić się przed utratą kontaktu ze swymi rynkami wewnętrznymi; gdy bowiem z powodu obfitości kapitałów rynkowa stopa dyskontowa spada znacznie poniżej poziomu oficjalnego, wówczas bank emisyjny traci kontrolę nad wewnętrznym rynkiem kredytowym. Tego rodzaju sytuacja wytworzyła się w końcu kwietnia r. b. jednocześnie

w Szwajcarii, Belgii, Francji i Anglii, gdzie stopa rynkowa obniżyła się do 2 i 2½%.

Wreszcie dodatkowym wspólnym czynnikiem, który skłonił wielkie banki emisyjne do obniżenia stóp oficjalnych, była chęć wytworzenia warunków, sprzyjających emisji pożyczki międzynarodowej, opartej na planie Young'a. Pożyczka ta, względnie nisko oprocentowana, której subskrypcja odbyła się w połowie czerwca komercjalizowała część długu reparacyjnego Niemiec na sumę \$ 300 miljn.; Rządowi państw wierzycielskich bardzo zależało na jej powodzeniu. Solidarna niżka stóp oficjalnych była w tym wypadku objawem międzynarodowej współpracy banków emisyjnych.

Faktem, który w znacznym stopniu umożliwił wielkim bankom emisyjnym obniżenie dyskonta, było dogodnie kształtowanie się ich sytuacji bilansowej, której cechą charakterystyczną był wzrost rezerw kruszcowych i jednocześnie zmniejszenie się portfeli wekslowego w ciągu kwietnia r. b. Jest rzeczą znaną, że ewolucja powyższa dokonuje się nadal w tym samym kierunku mimo obniżenia już przez najpoważniejsze banki emisyjne stóp dyskontowych w pierwszych dniach maja r. b. Wzrost zapasu złota i spadek portfeli wekslowego w niektórych bankach emisyjnych od początku kwietnia do połowy czerwca 1930 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Nazwa Banku	Waluta	Zapas złota			Portfel wekslowy		
		na początku kwietnia	na początku maja	w połowie czerwca	na początku kwietnia	na początku maja	w połowie czerwca
Banque Nat. de Belgique	Fr. belg.	5.911'6	5.972'8	6.001'5	4.172'4	4.134'2	3.927'0
Bank of England	£	156'2	163'3	156'0	10'3	6'8	6'8
Banque de France	Fr. fr.	42.357'6	42.350'0	43.890'9	5.059'6	4.950'7	4.862'8
Federal Reserve Banks	\$	3.021'7	3.072'7	3.079'5	642'4	443'0	358'6
Reichsbank	RM	2.495'9	2.565'5	2.618'8	2.052'7	1.939'1	1.543'8

Znaczny spadek rezerwy kruszcowej Banku Angielskiego w maju i czerwcu r. b., jako objaw niezgodny z ogólną tendencją, ujawnioną w zestawieniu, tłumaczy się nienormalnym wycofaniem z Londynu znacznych kapitałów francuskich, w związku z ogłoszeniem przez Bank Francuski publicznej subskrypcji na akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych; powyższe kapitały obliczono na £ 14 miljn. Francuska transza akcji Banku R. M. pokryta została przez subskrybentów dn. 20 maja r. b. 158-krotnie. Również poważne kapitały francuskie opuściły Londyn w czerwcu w związku z przygotowaniem do emisji pożyczki reparacyjnej.

Obok ogólnych przyczyn powszechnej niżki oficjalnych stóp dyskontowych, w poszczególnych krajach działały czynniki natury lokalnej.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki przez dłuższy czas uniemożliwiała dalszą niżkę stopy oficjalnej ponownie rozwijająca się spekulacja giełdowa, wywołana optymistycznymi enuncjacjami licznych ekonomistów i mężów stanu; dalsza niżka stopy dyskontowej mogła pchnąć giełdę na śliską drogę hausse'y.

Z drugiej strony należało liczyć się z faktem, że krótkoterminowe lokaty zagraniczne w Stanach Zjednoczonych (\$ 3.087 miljn. w końcu 1929 r.) dwukrotnie przewyższają wysokość takichże krótkoterminowych aktywów amerykańskich zagranicą (\$ 1.483

miljn. w końcu 1929 r.), i że wobec tego dalsza niżka stopy dyskontowej mogła przyczynić się do znacznego odpływu kapitałów z Ameryki.

Tymczasem jednak w kwietniu r. b. w sytuacji gospodarczej zachodzą charakterystyczne zmiany. Przewidzianą tendencją giełdową, wbrew oficjalnemu optymizmowi uległa załamaniu po ogłoszeniu rewelacyjnych wiadomości o zmniejszeniu się obrotów handlowych i ilości załadowań kolejowych, a także o wzroście bezrobocia i o obniżeniu się zysków spółek akcyjnych o 18 do 25% w ciągu pierwszego kwartału r. b. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego.

Z drugiej strony, wbrew rozpowszechnionym obawom, zamiast odpływu kapitałów, zwiększyły się niespodzianie zakupy obligacji dolarowych na rachunek zagranicy pod wpływem niżki oprocentowania kapitału w Europie. Również z tego samego powodu wypowiedziane zostały przed terminem dwie poważne państwowe pożyczki zagraniczne, zaciągnięte na rynku Stanów Zjednoczonych, a mianowicie: pożyczka szwedzka i belgijska. Pod wpływem tych faktów aktualnym stało się zagadnienie dalszej niżki stopy oficjalnej banków federalnych.

We Francji niżka stopy oficjalnej stała się koniecznością wobec uprzedniego obniżenia stóp dyskontowych przez banki emisyjne sąsiednich państw, jak: Szwajcarii i Belgii, do poziomu, stosowanego przez

Bank Francuski. W związku z tem uczynienie dal-
szego kroku w kierunku potaniaenia kredytu stało się
warunkiem nieodzownym dla rozwoju ekspansji kapi-
tału francuskiego nazewnątrz, co uważane jest pow-
szecznie we Francji za paląca potrzebę gospodarczą.
Utrzymywanie stopy oficjalnej na dotychczasowym
poziomie groziło nie tylko zahamowaniem eksportu
kapitałów, ale również nadmiernym dopływem złota
z zagranicy, co mogło przyczynić się do niepożą-
danego wzrostu obiegu pieniężnego. Czynnikiem, który
ostatecznie skłonił Bank Francuski do wejścia na
drogę obniżenia stopy był zapewne fakt, że mimo
dokonanego przez parlament w kwietniu r. b. obni-
żenia opodatkowania papierów wartościowych, ten-
dencja na giełdzie nadal jest słaba, w związku z obja-
wami załamywania się pomyślniej dotychczas konjun-
ktury gospodarczej Francji.

W Anglii bank emisyjny stanął wobec alterna-
tyw: popierania drogą obniżenia stopy oficjalnej
ruchu konwersyjnego jaki zapoczątkował Rząd angielski,
albo też ochraniań, drogą utrzymywania swej
stopy na wyższym poziomie, rezerwy kruszcowej przed
zmniejszeniem. Bank Angielski wybrał pierwszą z tych
alternatyw. Oddawna już bowiem przestano w Anglii
dopatrywać się niebezpieczeństwa w ewentualnym
spadku rezerwy kruszcowej poniżej £ 150 miljn.,

które Komitet Cunliff'a uznał za dopuszczalne mini-
mum, gwarantujące stałość waluty angielskiej. Ponie-
waż na początku maja r. b. rezerwa kruszcowa Banku
Angielskiego osiągnęła poziom, nienotowany od kilku
lat, £ 163·3 miljn., przeto niżka stopy oficjalnej
była całkowicie uzasadniona, tembardziej, że zaznaczą-
jący się spadek eksportu i jednocześnie wzrost importu
wskazywały na konieczność poczynienia szerokich ulg
kredytowych kupiectwu i przemysłowi.

Pierwsze dni maja r. b. pozostaną zapewne pa-
miętnym okresem w historii najpotężniejszych banków
emisyjnych. Nowa silna fala niżki sprowadza stopy
dyskontowe do rzadko notowanego w kronikach ban-
kowych poziomu, który nawet przed wojną uważany
był za nienormalnie niski. Fala powszechnego pota-
nienia kredytu bierze początek w Brukseli, gdzie dn.
1 maja stopa oficjalna zostaje obniżona z 3½ na 3%,
następnego dnia dokonana zostaje niżka w N. Yorku,
Londynie i Paryżu. Kopenhaga również ulega nowej
tendencji. W dwa tygodnie później szereg innych ban-
ków emisyjnych dostosowuje się do wytworzonej sy-
tuacji, a w czerwcu N. York w jaskrawy sposób
zaostrza proces niżki stóp dyskontowych. Poniższe
zestawienie porównawcze ilustruje falę niżkową stóp
z maja r. b. w porządku chronologicznym na tle
sytuacji z końca 1913 r. i z października 1929 r.

Nazwa kraju	Oficjalna stopa dy- skontowa w końcu 1913 r.	Najwyższa stopa ofic- jalna w paź- dzierniku 1929 r.	Niżka stóp oficjalnych w maju i czerwcu 1930 r.				Rozmiar spadku stopy od październ. 1929 r. do maja 1930 r. w punktach
			I fala		II fala		
			data	poziom	data	poziom	
Belgia	5½%	5%	1/V	3%	—	—	2
Francja	4%	3½%	2/V	2½%	—	—	1
Anglia	4½%	6½%	2/V	3%	—	—	3½
Stany Zjednoczone (N. Y.)	—	6%	2/V	3%	20/VI	2½%	3½
Dania	5%	5½%	3/V	4%	—	—	1½
Włochy	6½%	7%	19/V	5½%	—	—	1½
Niemcy	5%	7½%	20/V	4½%	21/VI	4%	3½
Austria	5½%	8½%	24/V	5½%	—	—	3
Czechosłowacja	—	5%	26/V	4½%	25/VI	4%	1
Węgry	5½%	8%	28/V	5½%	—	—	2½
Jugosławia	—	6%	28/V	5½%	—	—	½
Polska	—	9%	13/VI	6½%	—	—	2½

Uzasadnione jest przypuszczenie, że niżka stóp
oficjalnych najpotężniejszych banków emisyjnych doszła
do punktu krytycznego, poza który już niewiele może
wykroczyć. Faktem jest, że obecna wysokość dyskonta
oficjalnego ustaliła się na poziomie znacznie niższym
niż w 1913 r. W niektórych krajach pieniądź nie był
ofiarowywany po tak niskich cenach od długiego
szeregu lat. Bank Francuski nie stosował 2½% od
1898 r., a Bank Angielski, poza pewnym okresem
czasu w latach 1922/23, nie posiadał 3%-owej stopy
od 1909 r. Poziom 2½% jest również rzadkością w kro-
nikach polityki dyskontowej Banków Federalnych
amerykańskich. Pod wpływem tendencji, stosowanej
przez największe instytucje emisyjne świata, pozostałe
banki centralne również obniżyły cenę kredytu do
nienotowanych dotychczas granic. Na zaznaczenie za-
sługuje, że stopy dyskontowe w Reichsbanku i w Banku
Polskim osiągnęły najniższy poziom od czasu prze-
prowadzenia reformy walutowej.

Cechą charakterystyczną ruchu niżkowego stóp
oficjalnych jest jego gwałtowność. Obniżenie przez

Bank Angielski i przez bank Federalny w N. Yorku
wysokości dyskonta o 3½ punktu, a przez kilka
innych banków o blisko 3 punkty, w ciągu 7 mie-
sięcy jest faktem, nie obserwowanym nawet w okre-
sach najcięższych kryzysów.

Silny spadek oprocentowania kredytu nie może po-
zostać bez wpływu na kształtowanie się międzynaro-
dowej sytuacji gospodarczej. Brzemenna w skutki
„polityka taniego pieniądza” zastosowana przez Banki
Federalne Stanów Zjednoczonych w 1927 r., roz-
poczęta została obniżeniem stopy oficjalnej w New-
Yorku do 3½%. Obecna znacznie silniejsza i bardziej
powszechna niżka stóp dyskontowych wywrze za-
pewne wpływ o wiele potężniejszy na rozwój ogólno-
światowej konjunktury. Nie można jednak przypuszczać,
aby wpływ ten objawił się w krótkim czasie.

Długotrwała powszechna depresja w dużej mierze
jest wynikiem zmian strukturalnych, jakie dokonały się
w gospodarce międzynarodowej, a nie zaś wynikiem
prześciowego falowania konjunktury. Daleko posunięta
standaryzacja i modernizacja, protekcjonizm celny

i zmienna ewolucja konsumpcji są czynnikami, nadającymi tendencji zniżkowej cen cechę dużej trwałości. Znaczna dysproporcja między wysokością produkcji i konsumpcji nie może zaniknąć szybko pod wpływem zniżki stóp dyskontowych, i jej usunięcie wymagać będzie przede wszystkim czasu. Niska cena kredytu nie może stać się zachętą do podniesienia

produkcji i do wzmocnienia zakupów w momencie ostrego kryzysu zbytu.

Przewlekłość przesilenia znajduje silną podstawę w ciągłym wzroście zapasów niektórych produktów mimo szalejącej zniżki cen.

Ogólnie światowe zapasy niektórych surowców podaje poniższe zestawienie:

Nazwa produktu	Miara	Koniec 1927	Koniec 1928	Koniec 1929	Koniec I kw. 1930
Miedź	w tonnach		16.313	24.971	26.000
Cynk	"	56.100	71.700	119.400	132.100
Cyna	"	15.610			
Nafta (w Stanach Zjedn.)	w 1.000 tonn	66.214	23.703	27.724	32.701
Bawełna	w 1.000 bel	6.913	69.343	76.729	8.128
Kawa	w 1.000 work.	18.453	7.566	8.098	26.133
Zboże (w Stanach Zjedn. i Kanadzie)	w młjonach buszli	174	18.474	23.887	26.133
			253	286	261

Spadek oprocentowania kredytu nie może w szybkim czasie wywołać ożywienia, gdyż opłacalność produkcji w wielu dziedzinach obniżyła się znacznie. Zniżka cen towarów nie tylko bezpośrednio zmniejszyła zyski przedsiębiorstw, ale również podniosła realną wartość płac robotniczych oraz długów, ciężących na przemyśle. Aby tani pieniądz mógł przyczynić się do wzmocnienia ruchu gospodarczego, produkcja musi przejść przez dłuższy okres przystosowania się do zmienionych warunków.

Wytworzyła się tego rodzaju sytuacja, że wbrew rozpowszechnionej teorii, zniżka stóp dyskontowych może bezpośrednio nie przyczynić się do podniesienia cen. Ale, przeciwnie, ceny towarów mogą poprawić się pod wpływem wyczerpywania się zapasów towarowych i przystosowywania się produkcji do konsumpcji, a wówczas dopiero wzmocnienie obrotów kredytowych może stać się podstawą zwyczajki dyskonta.

Niezwykle doniosłym dla międzynarodowej sytuacji ekonomicznej jest bezpośredni wpływ, jaki wywiera długotrwała zniżka oprocentowania kredytu na rynki kapitałowe. Historia gospodarcza ubiegłego stulecia wskazuje na fakt, że po wojnach napoleońskich i po 1870 r., trwające przez szeregi lat okresy taniego pieniądza obfitowały w liczne emisje i konwersje. Trwający od kilku miesięcy spadek stóp dyskontowych może przyczynić się również do potania i do rozwoju kredytu długoterminowego. Pomyślna subskrypcja akcji Banku Rozrachunków Międzynarodowych, obligacji reparacyjnych, być może rozpocznie erę konwersyj i emisji, która stworzy podstawę dla poprawy i ożywienia gospodarczego i przyczyni się do wyrównania różnic w zaopatrzeniu w kapitały poszczególnych rynków.

Dr. Walery Zbijewski

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

FRANCJA

SYTUACJA GOSPODARCZA. —

Na tle przeżywanej obecnie przez najważniejsze centra gospodarcze świata niepomyślnej sytuacji gospodarczej, specjalnie ostro odczuwanej w Europie, dość jaskrawo odbija się sytuacja ekonomiczna Francji. I tu niewątpliwie dały się odczuć wstrząsy, jakim ulega życie gospodarcze krajów, związanych z Francją węzłami ekonomicznej współpracy; niemniej jednak wpływy te do chwili obecnej ograniczyły się do niewielu dziedzin i utrzymały się w stosunkowo skromnych rozmiarach.

Sytuacja koniunkturalna wykazuje, w porównaniu z rokiem ubiegłym, pewne przesunięcia, które wskazywałyby, że najwyższy punkt fazy koniunkturalnego ożywienia został już przekroczony, i że gospodarstwo narodowe Francji weszło w okres recesji, o wyjątkowo łagodnym przebiegu. Poziom produkcji utrzymuje się nadal na bardzo wysokim poziomie; wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej utrzymuje się w ciągu pierwszych czterech miesięcy na poziomie 144 (za wyjątkiem lutego, kiedy wskaźnik spadł do 143), przy podstawie 1913 = 100, i przeciętnej 139 w 1929 r. i 127 w 1928 r.

Specjalnie pomyślnie na stan działalności produkcyjnej kraju wpływa nader ożywiony w r. b. (pod wpływem pomyślnej sytuacji na rynku kredytu długoterminowego) ruch budowlany, wykazujący we wskaźniku, oczyszczonym od wahań sezonowych za I kwartał r. b. liczbę 139, wobec 110 w analogicznym okresie r. ub. i 137 w IV kwartale; podkreślić przytem należy stałą tendencję wzrostu tego wskaźnika. Również wskaźniki produkcji w przemyśle skórzanym i papierniczym wykazują dalszą poprawę. Nader pomyślny stan działalności (miejscami nieco osłabiony w kwietniu) wykazują podstawowe grupy przemysłu francuskiego, jak przemysł metalurgiczny (zwłaszcza stalowy), samochodowy (korzystający z podwyższonych stawek celnych) i jedwabniczy. Pewne wyraźniejsze objawy pogorszenia widzimy w górnictwie (głównie pod wpływem niepomyślnego układu cen surowców międzynarodowych) oraz w przemyśle kauczukowym — przy poziomie produkcji w tych przemysłach znacznie wyższym od przeciętnych z lat ubiegłych. Natomiast specjalnie niepomyślnie przedstawia się sytuacja w przemyśle włókienniczym (wełnianym i bawełnianym), który pod wpły-

wem międzynarodowego kryzysu włókienniczego, przy stałej tendencji zniżkowej, specjalnie ostrej od końca r. ub., wykazuje w I kwartale r. b. poziom niższy niż w latach 1929 i 1928 — jeśli chodzi o wełnę, i 1929 — jeśli chodzi o bawełnę.

W tych warunkach bezrobocie prawie że nie istnieje; umieszczanie osób, zgłaszających się o pracę, odbywa się zupełnie normalnie.

Mniej pomyślny w niektórych działach wytwórczości stan działalności gospodarczej pozostaje przede wszystkim w związku ze zmniejszoną obecnie pojemnością niektórych francuskich rynków zbytu, nie wyptywając z wewnętrznych przebiegów koniunkturalnych. Słuszność tego wniosku podkreśla układ bilansu handlowego Francji za okres pierwszych 5 miesięcy tego roku. Po stronie wywozowej grupą, która najwięcej ucierpiała pod wpływem koniunktury światowej i międzynarodowego spadku cen — były surowce, których waga spadła z 13.062 tys. t w okresie styczeń — maj 1929 r. do 12.640 tys. t w analogicznym okresie r. b.; rzecz zrozumiała, że jeszcze większy spadek wykazuje wywóz w tej grupie w mln. fr. Natomiast wywóz wyrobów gotowych,

których waga utrzymała się na poziomie r. ub., wykazuje w wartości spadek (z 12.651 do 12.140 miljn. fr.), pod wpływem niższych cen, wywołanych wzrastającą konkurencją na rynkach zbytu. Zupełnie nie w parze z tem zmniejszeniem wywozu (wynoszącym ogółem przeszło 1 milj. fr. w omawianym okresie) — układały się rzeczy po stronie przywozu. Francja, jako kraj, importujący znaczne ilości surowca, skorzystała z niskich cen surowców międzynarodowych, aby zmniejszenie wartości wywozu skompensować na cenach przywozonych surowców, których wartość z 15.726 miljn. fr. w ciągu pierwszych pięciu miesięcy r. ub. spadła do 13.636 miljn. fr. w analogicznym okresie r. b. Natomiast wagowo, import surowców, mimo zmniejszonych ilości wywozu wyrobów gotowych, wykazał w r. b. znaczny wzrost, bo z 19.563 tys. t w okresie styczeń — maj 1929 r. do 22.362 tys. t w tym samym okresie 1930 r.; równocześnie wzrósł (ilościowo i pod względem wartości) przywóz wyrobów gotowych. Ujemne saldo bilansu handlowego spadło z 5.057 miljn. fr. do 3.374 miljn. fr. w omawianym okresie.

Zwiększenie przywozu surowców i fabrykatów, przy zmniejszonym wywozie wyrobów gotowych świadczy niewątpliwie o zwiększonych możliwościach absorpcyjnych rynku wewnętrznego, stanowiąc dla przemysłu krajowego rekompensatę zmniejszonych możliwości wywozowych. W zgodzie z tem, wskaźniki ładunków kolejowych i handlu wewnętrznego wykazują w r. b. poziom wyższy od analogicznych liczb z r. ub.

Pomyślny układ bilansu handlowego Francji w dużym stopniu pozostaje w związku z układem cen, a zwłaszcza z różnicą poziomów cen towarów importowanych i eksportowanych. Stała tendencja niżkowa ogólnego wskaźnika cen hurtowych, zgodnie z tendencją światową, niejednakowo odbiła się na poszczególnych jego częściach składowych. Wskaźnik cen hurtowych wyrobów i towarów pochodzenia francuskiego spadł w okresie grudzień — koniec maja o 30 punktów (z 620 do 590 przy podstawie 1914 = 100), podczas gdy wskaźnik wyrobów importowanych spadł w omawianym okresie z 530 do 485, t. j. o 45 punktów; bardziej uderzające będzie zestawienie tych wskaźników w 1928 r. i w maju 1930 r., wykazujące, że w 1928 r. różnica obu wskaźników wynosiła 41 punktów na korzyść wyrobów importowanych, podczas gdy obecnie ta różnica wynosi 105 punktów na korzyść wyrobów pochodzenia krajowego.

Rynek pieniężny, płynny od dłuższego czasu, utrzymuje stopę pieniądza krótkoterminowego na nader niskim poziomie. Stopa dyskonta prywatnego ulega, pod wpływem czynników międzynarodowych, dalszej tendencji niżkowej, wykazując w przeciągu maja 2,32%, wobec 2,51% w kwietniu, 3,30% w styczniu r. b. i 3,37% w przecięciu pierwszego kwartału r. ub. Pieniądz t. zw. dzienny, w związku z wciąż jeszcze trwającą depresją na paryskim rynku giełdowym, jest w dalszym ciągu nader trudny do umieszczenia; stopa w drugim tygodniu czerwca wahała się w granicach 1½ — 2½%. Ta znaczna płynność na paryskim rynku pieniężnym nie uległa znacznijemu lub trwałszemu zmianom nawet pod wpływem wyłożenia do subskrypcji obligacji pożyczki reparacyjnej; przeciwnie nawet, nagromadzenie środków do subskrypcji

znacznie zwiększyło panującą tu płynność. Natomiast rynek emisyjny, przygotowując się do emisji obligacji pożyczki mobilizacyjnej i akcji Banku dla Rozrachunków Międzynarodowych, znacznie zmniejszył emisję obligacji krajowych w kwietniu i maju; spadły również, (choć mniej znacznie) liczby emisji akcji. Pod wpływem tych czynników, panujących na rynku kredytu długoterminowego, wskaźnik kursów papierów o stałym oprocentowaniu (3% obligacji kolejowych), po tendencji zwykłej do stycznia — lutego r. b., wykazują następnie pewien spadek, kontynuowany w maju; analogiczną tendencję ujawnia kurs 3%-owej renty, przy znacznym zmniejszeniu w r. b. jej rentowności.

Pod wpływem międzynarodowej sytuacji gospodarczej, nie pozostającej bez wpływu na giełdy światowe, planów ustawodawczych Rządu, zmierzających do ochrony drobnych akcjonariuszów, tendencji przekształcenia akcji z papieru spekulacyjnego na papier lokacyjny, jak również w związku z ujawnianiem się momentami o charakterze recesyjnym, giełda paryska ujawnia stan niepomyślny. Przy stałej tendencji niżkowej kursów 10 akcji metalowych, datującej się od października r. ub., pewna poprawa w styczniu i kwietniu nie zdołała się utrzymać, ujawniając ponowny spadek w maju; nie bez wpływu pozostały tu załamania na giełdzie nowojorskiej. W związku z tym stanem rzeczy stopa kredytu reportowego na parkiecie spadła do nienotowanego poziomu ¾% (per annum!).

Pomyślnie możliwości kredytowe Banku Francuskiego, ujawnione stale wzrastającym zapasem złota (wynoszącym w wykazie na dz. 20 czerwca 44.005 miljn. fr., wobec 36.617 miljn. fr. w dn. 21 czerwca 1929 r.), nie zostały wyzyskane przez życie gospodarcze, które na znacznie tańszym rynku prywatnym zaspokaja swoje potrzeby kredytowe; nawet obniżenie do 2% dyskonta oficjalnego w dn. 1 maja r. b. nie powstrzymało zmniejszania się portfela weksli krajowych, a to wobec szybszego spadku stopy na prywatnym rynku dyskontowym. Specjalnie jaskrawo ujawnia się ta tendencja od drugiej połowy maja, w którym to okresie portfel krajowych weksli, zdyskontowanych przez Bank Francuski spadł z 8.774 miljn. fr. w wykazie na dzień 22 maja do 4.808 miljn. w wykazie na 22 czerwca r. b. — wobec 6.367 miljn. w dn. 21 czerwca r. ub.

Stan konjunktury światowej niewątpliwie będzie w dalszym ciągu wywierał wpływ na sytuację gospodarczą kraju; zwłaszcza przemysł luksusowy, wytwarzający znaczny odsetek wartości produkcji kraju, narażony jest na niebezpieczeństwo wobec dużych liczb eksportowych. Drugim momentem niepokojącym jest możliwość zmniejszenia ruchu turystycznego, zwłaszcza wobec niepomyślnej konjunktury gospodarczej, panującej w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Te czynniki mogą w znacznym stopniu wpłynąć na pogłębienie zaobserwowanego ruchu recesyjnego.

D.

ORGANIZACJA KREDYTU PRZEMYSŁOWEGO ŚREDNIOTERMINOWEGO. — We francuskim systemie bankowym istniała do czasów powojennych luka przez brak instytucji, udzielających średnioterminowego kredytu przemysłowego, dla finan-

sowania zakupów zagranicznych i eksportu; luka ta okazała się dotkliwą na tyle, iż w 1919 r. Rząd powołał do życia Banque Nationale Française pour le Commerce Extérieur, pozostający w ścisłym kontakcie z wielkimi bankami paryskimi i specjalizujący się w finansowaniu handlu zagranicznego drogą kredytu akceptacyjnego. Rozwój tej instytucji był pomyślny, przyczem obroty, dotyczące handlu zagranicznego, osiągnęły w 1929 r. 320 miljn. fr., t. j. około 30% sumy bilansowej — niemniej jednak nie zdołała ona w zupełności zaspokoić zapotrzebowania przemysłu na finansowanie dostaw zagranicznych, wykonanych z udzieleniem paroletniego kredytu. Pomocnym w tym względzie okazało się stworzenie w 1928 r. państwowych ubezpieczeń kredytów eksportowych dla zagranicznych dostaw rządowych. I to jednak nie stanowiło rozwiązania zagadnienia, i luka w systemie bankowym istniała nadal. Dopiero w ostatnich latach inicjatywa wielkich banków spowodowała powstanie szeregu banków, specjalizujących się w udzielaniu kredytu przemysłowego średnioterminowego, t. j. od 6 miesięcy do 5 i nawet 6 lat. Stopa procentowa jest zmienna, będąc uzależniona od stopy kredytów dyskontowych Banku Francji z doliczeniem odpowiednich dodatków i prowizji; co do formy kredytowania stosowany jest rachunek bieżący, lub dyskonto weksli z terminem od 6 do 24 miesięcy, przy zabezpieczeniu kaucyjnym, hipotecznym, papierami wartościowymi, polisami i t. p. Kredyty te służą dla finansowania zbytu wewnętrznego i głównie zagranicznego, potrzebne zaś kapitały osiągnięto przez emisję obligacji i z wkładów długoterminowych, naturalnie oprócz środków własnych.

Z pośród poważniejszych instytucji finansowych tego typu wymienić należy 4 następujące: Union pour le Crédit à l'Industrie Nationale (Ucina), założona w 1919 r. z kapitałem akc. 25 miljn. fr., podwyższonym w 1928 r. do 50 miljn. fr.; bank ten utworzony został przez Crédit Lyonnais i Comptoir National d'Escompte, w 1929 r. zaś wyłonił instytucję, finansującą mniejsze firmy przemysłowe, p. n. Omnium Financier pour l'Industrie Nationale (Ofina) z kapitałem również 50 miljn. fr. Société anon. de Crédit à l'Industrie Française (Calif), założone w połowie 1928 r., z kapitałem pierwotnie 50 miljn. fr., następnie 100 miljn. fr., związane z Société Générale, Banque Nationale de Crédit i z przemysłem żelaznym. Union Bancaire du Nord, założona w końcu 1928 r. przez Crédit du Nord przy współudziale Nederlandsche Handels Mij., Centralnej Kasy Kredytowej Związku Włościańskiego w Lowanium i Union Financière w Antwerpii; kapitał 60 miljn. fr. Union de Banques Régionales pour le Crédit Industriel, założone w połowie r. ub. przez grupę Crédit Industriel et Commercial z kapitałem 60 miljn. fr. Z powyższego wynika, że banki kredytu średnioterminowego są we Francji właściwie ekspozyturami wielkich banków, z których prawie każdy zdążył już utworzyć sobie tego rodzaju aparat zastępczy i pomocniczy.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

POGLĄDY NA PRZYSZŁOŚĆ HANDLU ZAGRANICZNEGO. — Miesięcznik „Guaranty Trust” z maja r. b. za-

wiera uwagi o perspektywach, istniejących przed handlem zagranicznym Stanów Zjednoczonych Am., które stają się szczególnie interesującymi w chwili niedawnej zwyżki ceł amerykańskich. Pismo wspomniane przypomina, że dodatnie saldo bilansu handlowego Stanów wyniosło ogółem od 1914 r. sumę \$ 29½ miljard., jednocześnie zaś lokaty zagraniczne kapitałów amerykańskich osiągnęły \$ 26 miljard., co w konsekwencji pozwala twierdzić, że Stany Zjedn. finansowały wojnę i rekonstrukcję Europy. Nasuwa się pytanie, jaki jest właściwie związek pomiędzy amerykańskim eksportem pieniądza i towarów, t. j. czy nadwyżka bilansu handlowego stworzyła wartości, wyeksportowane następnie w postaci kapitałów, czy też lokaty pieniężne były niezbędne dla sfinansowania przez poszczególne państwa importu ze Stanów. Prawdopodobnie oba te zjawiska postępowały równolegle, zafatamianie zaś tego procesu nastąpiło dopiero w 1928 r. i 1929 r., gdy ustał eksport kapitałów, i kraje importujące ze Stanów bądź zakupywały na kredyt, bądź płaciły złotem.

Zafatamianie to wydaje się jednak być chwilowem. Kursy zagraniczne wrastają, import złota zanika, i przewidywać można, że warunki kredytowe na rynku amerykańskim niezadługo już okażą się korzystniejszymi aniżeli kiedykolwiek. Stany odzyskają niezawodnie swój charakter dostawcy kapitałów, gdyż Europa nadal odczuwa ich brak, pozostając terenem lokaty zarówno dla ekspansji kapitałów, jak i towarów; — poważną rolę odegrać tu może Bank Wypłat Międzynarodowych, którego powstanie może się w omawianej dziedzinie okazać momentem przełomowym.

„Guaranty Trust” zwraca jednak uwagę, że dotychczasowa sytuacja nie może trwać ciągle, i że niemożliwe jest, aby Stany pozostały na dłuższą metę jednocześnie bankierem i dostawcą towarów dla Europy, uchylając się jednocześnie od importu. Rynek europejski musi zmienić swe obecne oblicze wobec Stanów, gdyż zapotrzebowanie kapitałów będzie się zmniejszać, a jednocześnie kraje — dłużnicy starać się będą o wzrost swego eksportu do Ameryki, aby uzyskać sumy niezbędne dla obsługi swych długów. Trzeba więc, aby Stany przygotowały się do zmiany sytuacji, przyczem dla zastąpienia obecnego eksportu do Europy i skompensowania przewidywanego importu z niej należy rozszerzyć inne rynki zbytu, przede wszystkim w Ameryce Południowej i na wschodzie. Miesięcznik reprezentuje pogląd, że tego rodzaju zmiana kierunkowej struktury bilansu handlowego Stanów nastąpić może bez wstrząśnień i trudności i że nie musi jej bynajmniej towarzyszyć spadek eksportu, a jedynie wzrost importu, w konkluzji zaś stwierdza: „Jeżeli nie zakupujemy zagranicą, nie zdołamy sprzedawać zagranicę. Przemysł amerykański zainteresowany w handlu zagranicznym liczyć się musi z poważnymi trudnościami już w bliskiej przyszłości, o ile nie zdoła uwolnić siebie i innych od idei, iż pomysłość przemysłu zależy od czynnego bilansu handlowego”. Akcja więc popierania eksportu ze Stanów Zjedn. polegać winna m. in. na popieraniu importu.

AUSTRJA

WIELKIE BANKI W 1929 R. — Rola wielkich banków austriackich, zwłaszcza wiedeńskich, w życiu gospodarczym kraju

stwarza specjalną wrażliwość ich bilansów na wszelkie strukturalne i konjunkturalne fluktuacje gospodarstwa społecznego. Z tego względu niepomysłna konjunktura gospodarcza, panująca w Austrii w ciągu r. ub., a zwłaszcza ostry brak kapitałów, pozostający w dużej mierze pod wpływem przejawów na międzynarodowym rynku pieniężnym i kapitałowym — w sposób nader dotkliwy odbiły się na poszczególnych pozycjach bilansów oraz na wynikach finansowych bankowości austriackiej. Niepomysłnego układu warunków nie wytrzymały niektóre słabsze banki, będąc zmuszone do sądowej likwidacji lub do przymusowych fuzji. Z większych i średnich banków już poprzednio zniknęły: „Depositenbank”, „Anglobank”, „Unionbank” i „Verkehrsbank”; dwa ostatnie banki zostały pochłonięte przez „Allgemeine Österreichische Boden-Credit-Anstalt”. Natomiast w r. ub. proces likwidacyjny wkroczył w sferę wielkich banków wiedeńskich, powodując upadek jednego z największych banków austriackich, a mianowicie „Allgemeine Österreichische Boden-Credit-Anstalt”. Przyczyną upadku tego, przed wojną drugiego co do wielkości, banku austriackiego, był przerost portfela udziałów konsorcjalnych przedsiębiorstw, mających słabe widoki na przyszłość; inne walory, nawet przedsiębiorstw pierwszorzędnych, nie mogły być zbyte wobec stanu wewnętrzznego rynku giełdowego i niechęci angażowania się zagranicą w tym kierunku. Słaba płynność aktywów spowodowała zadłużenie Boden-Credit-Anstalt'u w Banku Narodowym do wysokości prawie 132 miljard. szyl. austr.; spadek wartości papierów posiadanych, wywołując zakupy interwencyjne, pociągnął za sobą spadek kursów akcji B. C. A., wskutek czego około 30% własnych akcji znalazło się w posiadaniu banku. Ten stan rzeczy, groźny dla całego życia gospodarczego kraju (według bilansu na koniec 1928 r. bank ten posiadał około 714 miljard. szyl. obcych pieniędzy) — zmusił Rząd i Bank Narodowy do interwencji, w której wy-

niku, pod presją obu czynników interwencyjnych, nastąpiła fuzja „Boden-Credit-Anstalt'u” z bankiem wiedeńskim „Österreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe”, na warunkach, dla akcjonariuszów B. C. A. wysoce niekorzystnych: za cztery akcje 5-cio szylingowe B. C. A. akcjonariusze otrzymali jedną akcję 40-szylingową C. A. Na skutek tej transakcji Credit-Anstalt powiększył kapitał zakładowy o 40 miljard. szyl. (do 125 miljard. szyl.), z czego 15 miljard. szyl. nominalnej wartości przejął „Kreditinstitut für öffentliche Unternehmungen”, 7,5 miljard. szyl. członkowie rady administracyjnej B. C. A., pozostałe zaś akcje przejęła grupa międzynarodowa pod przewodnictwem domu bankowego Rotszyldów, z zastrzeżeniem niezbywalności portfela na przeciąg szeregu lat.

W bilansie Credit-Anstalt'u za rok ubiegły aktywa i pasywa B. C. A. nie są uwidocznione; wynik fuzji ujawnił się w zwiększeniu pozycji „Walory, udziały konsorcjalne i nieruchomości” — o 11 miljard. szyl., t. j. o cenę nabycia 55 miljard. szyl. akcji B. C. A., oraz zwiększeniem pozycji „kapitał akcyjny i rezerwy” o 44,8 miljard. (akcje nowe emitowano po kursie 47 za 40-szylingową akcję). Niezamieszczenie w bilansie C. A. poszczególnych pozycji bilansu B. C. A., zaciemnia ogólny obraz położenia bankowości austriackiej w 1929 r.; niemniej jednak, wobec równoległości ujawnionych tendencji, pewnym modyfikacjom mogłaby ulec jedynie ostrość tendencji, nie zaś jej kierunek.

Załączone bilanse (w miljard. szyl. austr.) trzech największych banków wiedeńskich: „Credit-Anstalt'u”, „Wiener Bankverein'u” i „Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft” obejmują dominującą część bankowości austriackiej; poza sferą badania pozostał jedynie z grupy większych banków „Zentraleuropäische Länderbank” z tą częścią interesów, które obejmują Austrię, oraz „Mercurbank” — z grupy średnich banków, jak również nie odgrywające większej roli małe banki prowincjonalne.

Pozycje	Ogółem	Credit-Anstalt	Bank-Verein	Escompte-Gesellschaft
A.—Stan czynny				
Kasa, należności bankowe i dyskonto				
1927	547·0	289·4	188·5	69·1
1928	594·3	336·5	183·2	74·6
1929	611·5	360·1	168·9	82·5
Papiery wartościowe, udziały i nieruchomości.				
1927	194·2	93·1	50·7	50·4
1928	244·2	121·6	68·6	54·0
1929	282·0	147·9	78·1	56·0
Dłużnicy				
1927	1.286·1	681·6	280·7	305·8
1928	1.346·6	740·1	275·0	331·5
1929	1.544·3	891·3	287·4	365·6
B.—Stan bierny				
Kapitał zakładowy i zapasowy				
1927	262·5	118·2	81·4	62·9
1928	264·9	119·0	82·0	63·9
1929	311·2	163·8	82·5	64·9
Wierzyciele				
1927	1.722·9	935·4	431·7	355·8
1928	1.897·8	1.069·2	438·9	389·7
1929	2.118·2	1.236·1	448·5	433·6
Inne pasywa				
1927	24·0	10·5	6·9	6·6
1928	23·3	10·7	6·0	6·6
1929	18·7	9·5	3·5	5·7

Wzrost ogólnych sum bilansowych wymienionych banków w 1929 r. w porów-

naniu z 1928 r. pozostaje głównie w związku ze wzrostem sumy bilansowej Credit-

Anstalt'u o 16½% — bez bilansu B. C. A. — oraz Escompte-Ges. o 10%, podczas gdy Bank-Verein podniósł swe obroty zaledwie o 15%. Ten wzrost pozostaje w związku ze wzrostem pozycji dłużników oraz portfeli udziałów, co było zrozumiałe na tle depresji, panującej w 1929 r., zwłaszcza w drugiej tego roku połowie. Ciasnota na rynku kapitałowym uwidoczniła się również po stronie pasywów niewielkim stosunkowo wzrostem kapitałów własnych banków, co dość znacznie pogorszyło płynność ich aktywów; odpowiednie liczby stosunku kapitałów własnych do cudzych wynoszą dla C.A. — 1:75, dla Escompte-Ges. 1:67, dla Bank-Verein'u 1:54, pozostając znacznie poniżej liczb przedwojennych.

Duży wzrost portfeli akcyjnego — prócz Credit-Anstalt'u w związku z jego fuzją z B. C. A. — wykazuje Bank-Verein, a to mimo tendencji szukania partnerów do swoich filij w państwach sukcesyjnych. Ten wzrost pozostaje w związku z przejęciem 25% akcji holdingu „Générale d'Industries en Pologne” — założonego wspólnie z Union Financière Polonaise, Bankiem Polsko-Francuskim, Bankiem Małopolskim i Powszechnym Bankiem Kredytowym z kapitałem zakładowym 30 miljn. fr. belg. Natomiast względnie pomyślnie przedstawiają się interesy zagraniczne Escompte-Gesellschaft; Bank Handlowy w Warszawie, w którego sanacji Escompte-

Ges. wzięła żywy udział, obecnie po ustąpieniu grupy cukrowniczej spłaca swe wiedeńskie zobowiązania. Mniej pomyślnie przedstawia się akcja Escompte-Ges. w Banku Chrissoveloni, którego sanacja, w związku z niepomyślnym stanem rumuńskiego koncernu przemysłowego z nim związanego, posuwa się dość opornie naprzód, uniemożliwiając szybkie wycofanie kapitałów wiedeńskich. Z zakresu zagranicznej działalności grynderskiej Escompte-Ges. w 1929 r. wymienić należy udział w podwyższeniu kapitału akcyjnego „Société Belgo-Polonaise de Force et de Traction Electriques” (Sobelpol) w Brukseli z 52 miljn. fr. belg. do 120 miljn.

W ostatecznym wyniku wysokość portfeli udziału wielkich banków wiedeńskich znać należy za największą ich bolączkę, absorbującą: w C. A. — 90%, w Bank-Verein — 95% i w Escompte-Ges. — 83% kapitałów zakładowych. Odprężenie na tym odcinku nastąpić może dopiero w razie poprawy na wewnętrznym rynku giełdowym lub zainteresowania zagranicy posiadaniem portfelami, o co specjalnie usilnie zabiega C. A. odnośnie do portfeli, objętego w spadku po Boden-Credit-Anstalt.

Szczególnie jaskrawo występuje niepomyślny stan bankowości austriackiej przy analizie rachunku zysków i strat.

Uwidocznia to poniższe zestawienie (w miljn. szyl):

	Ogółem	Credit-Anstalt	Bank-Verein	Escompte-Gesellschaft	
Zysk brutto	1927	92.9	45.0	32.0	15.9
	1928	91.6	46.2	29.4	16.0
	1929	87.5	46.9	25.6	15.0
Prowizje i odsetki	1927	73.0	36.5	23.3	13.2
	1928	74.4	38.6	21.9	13.9
	1929	75.7	40.7	21.1	13.9
	1927	19.8	8.5	8.6	2.7
Inne zyski	1928	17.1	7.5	7.5	2.1
	1929	11.8	6.2	4.5	1.1
	1927	70.5	34.9	26.0	9.6
Wydatki ogółem	1928	70.4	35.9	24.5	10.0
	1929	70.9	38.1	22.9	9.9
	1927	22.2	10.1	5.9	6.3
Czysty zysk	1928	21.2	10.3	4.9	6.0
	1929	16.6	8.8	2.7	5.1
	Z czego przeniesiono:				
Na kapitał zapas.	1927	2.6	0.8	0.6	1.2
	1928	2.5	1.0	0.5	1.0
	1929	1.7	0.9	—	0.8
Na r-k zysków roku następn.	1927	1.6	0.8	0.4	0.4
	1928	1.4	0.8	0.3	0.3
	1929	0.9	0.7	—	0.2
Dywidenda — w miljn.	1927	18.1	8.5	4.9	4.7
	1928	17.3	8.5	4.1	4.7
	1929	14.0	7.2	2.7	4.1
Dywidenda — w %	1927	10.5	10.0	9.0	12.5
	1928	10.0	10.0	7.5	12.5
	1929	8.0	8.5	5.0	10.5

Ostry spadek czystego zysku, a w rezultacie dywidend za 1929 r. w pewnym rzędzie wynika ze spadku w grupie „inne zyski (brutto)”, obejmującej w pierwszym rzędzie zyski na papierach wartościowych — przy wydatkach, ujawniających w 1929 r. tendencję zniżkową (po za Credit-Anstalt'em, gdzie większe ciężary pozostają w związku z przejęciem personelu B. C. A.) Stosunkowo najlepiej przedstawia się w tym względzie położenie Escompte-Gesellschaft, ujawniającego jeszcze 10.5% wypłaconej za 1929 r. dywidendy przy 0.8 miljn. szyl. przeniesienia na rachunek kapitału zapasowego, 0.2 miljn., przeniesionych na rachunek zysków roku

następnego; najgorzej zaś przedstawia się sytuacja Bank-Verein'u, który wydzielił 5%, nie przenosząc do kapitału rezerwowego, mimo wzrostu portfeli udziałów o 9.5 miljn. szyl. w r. b. i spadku pozycji „innych zysków” z 7.5 miljn. w 1928 r. do 4.5 miljn. w 1929 r.

Niebezpieczeństwa, wynikające z takiego układu bilansów banków wiedeńskich, pozostają przedewszystkiem w związku z ich planami grynderskimi. Z tego punktu widzenia dość krytycznie oceniać należy plany tych banków, dotyczące rozwoju komunikacji na Dunaju. Poprawa sytuacji bankowej w Austrii pozostaje w ścisłej zależności od odprężenia na

wewnętrznym rynku kapitałowym i giełdowym; a w tym względzie momentem decydującym byłaby pomoc zagranicy, jak również zmiana polityki podatkowej Rządu wiedeńskiego.

m. i. d.

POŻYCZKA ZAGRANICZNA. — Według wiadomości prasowych Bank Morgana poprosił Rząd Austriacki o wysłanie do Londynu reprezentantów, upoważnionych do przeprowadzenia negocjacji w sprawie pożyczki zagranicznej. W związku z tem austriacki Minister Finansów Dr. Juch i dyrektor Banku Narodowego Dr. Hansch wyjechali do Anglii.

CZECHOSŁOWACJA

PRODUKCJA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH. — W 1929 r. zużyto w Czechosłowacji ogółem 198.000 t nawozów azotowych, z czego na saletę chilijską przypada 95.000 t, na siarczan amonu 52.000 t, na azotan wapnia 38.752 t i na saletę wapniową 11.389 t, co w przeliczeniu na czysty azot stanowi około 35.000 t i oznacza poważny wzrost w porównaniu do lat uprzednich, w których sytuacja przedstawiała się w sposób następujący (w tonnach czystego azotu):

Rok gosp.	Zużycie	Zużycie czystego azotu w kg na 1 ha uprawy	Produkcja krajowa	Import
1923/24	15.221	2.65	5.589	9.746
1924/25	21.379	3.61	5.236	16.500
1925/26	17.131	3.00	6.149	12.260
1926/27	20.466	3.50	11.386	9.732
1927/28	27.323	4.60	13.592	14.708

Konsumpcja azotu nie osiągnęła bynajmniej maksimum, przeciwnie, zważywszy na dużą uprawę buraka cukrowego, przewiduje się, że zużycie nawozów azotowych możnaby podnieść dwu- i nawet trzykrotnie, co stwarza dobre warunki rozwojowe dla krajowej produkcji azotu, stale nie wystarczającej na potrzeby rynku. Produkcja ta dostarcza azotniaków wapniowych i siarczanu amonu, rozpoczęta zaś została w 1918 r. przez założenie fabryki w Marjanskich Górach koło Mor. Ostrawy, o zdolności produkcyjnej 10.000 t azotu rocznie, co możnaby podnieść do 30.000 t. Jednocześnie z poprzednią założoną była fabryka azotanu wapnia w Falknowie koło Karlsbadu, pierwotnie pracująca nieregularnie, ostatnio jednak usprawniona i posiadająca wydajność 30.000 t azotanu rocznie. Poza tem poważnych ilości siarczanu amonu dostarczają koksownie i gazownie.

TRANSPORTY NA ŁABIE. — W r. ub. całkowity import do Czechosłowacji wyniósł 9.907 tys. t, z czego Łabą dowieziono 6.6%, w eksporcie zaś, wynoszącym 13.087 tys. t, udział Łaby osiągał 6.8%; oznacza to, iż żegluga na Łabie obejmuje większość rzecznych transportów zagranicznych Czechosłowacji, które ogółem wyniosły w 1929 r. w imporcie 812.4 tys. t (a więc Łabą 84.37%) i w eksporcie 1.230 tys. t (Łabą 74.34%). Rok ubiegły był jednak dla żeglugi rzecznej wysoce niepomyślny ze względu na długotrwałość zimy i niski stan wody od lipca do września, pozwalający obciążać statki zaledwie do 1/31 w konsekwencji przewozy w 1929 r. okazały się mniejsze niż w

1928 r. Wynika to z poniższego zestawienia (w tonnach):

	Import Łabą	Ekspert Łabą
1928	740.978	1.082.448
1929	674.757	892.026

WĘGRY

MIĘDZYKRAJOWE TARGI W BUDAPESZCIE. — Jak wynika ze sprawozdania oficjalnego, tegoroczne jubileuszowe Międzynarodowe Targi w Budapeszcie wypadły tak pod względem frekwencji jak i obrotów zadowalająco. Liczba wystawców wynosiła 1.421. Obszar wynajęty stanowił 18.000 m², podczas gdy powierzchnia całego terenu targów wynosi 70.000 m². Liczba reprezentowanych na targach branż wynosiła przeszło 200. Ogółem zwiedziło targi przeszło pół miliona osób, w tem liczba zwiedzających obco krajowców szacowana jest na 20.000. Najliczniej przybyli zwiedzający z państw ościennych z wyjątkiem Jugosławii (z powodu trudności paszportowych).

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 30 czerwca 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	16 — 22/VI		23 — 30/VI		Różnica (w %-ach) cen z 23 — 30/VI w stos. do cen z 16 — 22/VI
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszenica:					
Berlin	30'30	7'22	29'24	6'97	— 3'2
Praga	166'50	4'95	166'10	4'92½	— 0'2
Chicago	—	3'56½	—	3'70½	+ 3'9
Buenos Aires	—	4'07	—	4'09	+ 0'5
Liverpool	—	4'15½	—	4'07	— 2'0
Wiedeń	34'00	4'77	33'40	4'69	— 1'7
Hamburg	9'97	4'01½	9'42½	3'79	— 5'4
Zyto:					
Berlin	17'45	4'15½	17'11½	4'08	— 1'9
Praga	91'50	2'71	90'50	2'68½	— 1'1
Chicago	—	1'92	—	1'81	— 5'7
Wiedeń	20'90	2'94	20'60	2'92	— 1'0
Hamburg	—	—	—	—	—
Owies:					
Berlin	15'67	3'73	15'29	3'64½	— 2'4
Praga	98'50	2'92	100'00	2'97	+ 1'5
Chicago	—	2'64	—	2'91	+ 10'2
Buenos Aires	—	1'83	—	1'95	+ 6'5
Liverpool	—	2'60	—	2'60	—
Wiedeń	20'00	2'81	20'00	2'81	—
Hamburg	4'57½	1'85	4'50	1'82	— 1'6
Jęczmień browarowy:					
Berlin	—	—	—	—	—
Praga	137'00	4'06	137'00	4'06	—
Wiedeń	29'50	4'14½	29'50	4'14½	—
Hamburg	4'55	1'84	4'55	1'84	—
Jęczmień zwykły:					
Berlin	17'59	4'19	17'74	4'23	+ 0'8
Chicago	—	2'38	—	2'69	+ 13'1

ANGLJA. — W czwartym tygodniu czerwca sytuacja na rynku artykułów spożywczych i kolonialnych była następująca:

Cukier. — Oficjalnie notowania cen gatunków typowych bez zmiany: trzeci-nowy (z cłem opłaconem): kostka £ 1.5.6, najlepszy granulowany £ 1.2, kryształ zachodnio-indyjski £ 1.1 za cwt; buraczany (bez cła): zwyczajny granulowany £ 0.9, 96%-owy nowy standart £ 0.7.3, 88%-owy typu przedwojennego £ 0.6.3 za cwt.

Ruch handlowy był w pierwszych dniach bardzo słaby i dopiero przy końcu targów znacznie się ożywił. Popyt koncentrował się tym razem raczej na artykułach o charakterze inwestycyjnym, wówczas gdy w roku ubiegłym przeważały zakupy artykułów konsumpcji.

Z państw obcych oficjalnie wzięły udział, jako wystawcy, Polska, Włochy, Francja i Jugosławia.

Biuro pośrednictwa handlowego przy pawilonie polskim zdołało zawrzeć większe transakcje z rynkiem węgierskim w węglu i wyrobach gumowych. Dla towarów polskich okazały się zainteresowanie również i inne państwa oprócz Węgier, wobec czego tylko żałować należy, że pawilon nasz był obestany aż nadto ubogo. W stosunku do lat poprzednich tegoroczny udział polski oznacza wprawdzie bardzo poważny postęp, znaczenie jednak targów budapeszteńskich dla ekspansji naszego eksportu, a to tak ze względu na sam rynek węgierski, jak również i tranzyt na południe, czyni pożądanem, aby eksporterzy nasi poświęcili tym targom więcej bacności.

cenę £ 12.10 c. i. f. Londyn, sągo z Singapuru £ 9.16 c. i. f. za tonnę. Ceny zwykłego ryżu stołowego bez zmiany: oryginalny Carolina £ 31.10, Patna £ 25, imitacje Caroliny £ 24.10, hiszpański £ 14.10, birmański £ 12.10 za tonnę.

K a w a. — Oficjalnie notowania cen gatunków typowych bez zmiany: Jamajka £ 10, Costa Rica £ 7.5, Kenya dobra średnia £ 5.10, brazylijska Santos £ 3.10 za cwt.

Herbata. — Obrotów dokonywano na gatunki następujące: południowo-indyjską po 15'50 d, północno-indyjską po 13'25 d, cejlońską po 17'53 d, jawańską po 10'43 d, Sumatrę po 11'80 d ze starego zbioru i Darjeeling po 21'79 d z nowego zbioru, Niassą w ilości 282 paczek po 9'25 d i chińską z nowego zbioru po 48 d za funt. Cena chińskiej ze starego zbioru waha się od 15 do 36 d za dobrą Keemun; zwyczajna chińska w dużej bardzo podaży oferowana była po 10 d za funt.

K a k a o. — Zachodnia Afryka oferowała dostawy na lipiec do Londynu po £ 2.14 za cwt f. o. b. Oficjalnie notowania cen gatunków typowych bez zmiany: Trinidad £ 3.3.9, Grenada przednie £ 2.12.6, Accra standartowe £ 1.16.3 za cwt.

BYDŁO I MIĘSO

— Naogół I połowę czerwca cechowała słaba tendencja międzynarodowego rynku mięsnego: naskutek zmniejszenia się zapotrzebowania, wywołanego osłabioną siłą nabywczą szerszych mas konsumentów, konkurencją jarzyn i ryb oraz upałami.

W Austrii kształtowanie się cen na wiedeńskiej targowicy trzody chlewnej w okr. się sprawozdawczym było stosunkowo wyjątkowo korzystne na trzodę słoninową. Ożywienie się tendencji na rynku wiedeńskim w pierwszym rzędzie należy przypisać ożywionemu ruchowi turystycznemu oraz chwilowemu zmniejszeniu się dowozów trzody chlewnej z Niemiec.

W Czechosłowacji tendencja rynkowa utrzymywała się bez większych zmian. Wobec znacznej podaży trzody zagranicznej i krajowej zapotrzebowanie słabe.

Na rynku bekonowym w Anglii od dłuższego czasu daje się zaobserwować chwiejna tendencja cen i zmienność nastroju rynkowego. Naogół można stwierdzić pewne przekroczenie zapotrzebowania przez obecny eksport, szczególnie przez kraje skandynawskie. Poważną konkurencję bekonom stanowią obecnie jarzyny i ryby. W najbliższym miesiącu należy spodziewać się poprawy.

W Niemczech przy znacznych dowozach trzody chlewnej na wszystkie większe targowiska, zaznaczyła się chwilowa zwyżka cen, która w końcu okresu sprawozdawczego przeszła w ponowną niżkę. W celu odciążenia krajowej podaży rozpoczęły w Niemczech swą działalność zakłady bekoniarские.

WIEDEŃ. — Notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: prima świnie mięsne z Polski 2'15 — 2'50, — z Węgier 2'15 — 2'40, — z Jugosławii i Austrii 2'10 — 2'40; secunda świnie mięsne z Polski 1'95 — 2'25, — z Węgier 1'90 — 2'00, — z Jugosławii 1'90 — 2'10, — z Niemiec 2'00 — 2'30, — z Austrii 2'00 — 2'20; tertia świnie mięsne z Polski 1'85 — 1'90, — z Jugosławii 1'85 — 1'90, — z Niemiec i z Austrii 1'85 — 1'95.

M a k a. — Jęczmień krajowy uzyskiwał cenę £ 0.6, £ 0.6.3 i £ 0.7 za cwt, owies angielski £ 0.6.4 i £ 0.6.5. Import ziarn soi wykazuje spadek, ale transporty (z Mandżurii) wzrosły. Oficjalnie notowania cen 3 gatunków typowych mąki pszennej wykazują niżkę; dobra kanadyjska osłabła do £ 0.17.3, domowa przemiatu londyńskiego £ 0.16.9, angielska czysta do £ 0.15.3 za worek 140-funtowy.

R y ż. — Transporty ryżu z Kuby miały

PRAGA. — W jatkach Praga VII płaco — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cieleńca 9 — 14, — wyjątkowo 14'25, — polskie 10 — 11'75; świnie krajowe 12 — 14'50, — wyjątkowo 14'75, — polskie 14 — 15, — bagony jugosłowiańskie 10'75 — 11'75; spędn na poniedziałkowym targu bydła wynosił 1.148 szt., z czego przypada na bydło krajowe 605, słowackie 450, polskie 217. Ceny — w Kcz. za 1 kg bez podatku wynosiły: woły krajowe 6'00 — 7'25, stadniki 6'10 — 6'30, krowy 4'50 — 7'25, jałówki 5'30 — 7'60, polskie woły 6'50 — 6'75, — stadniki 5'60 — 7'00, — krowy 5'50 — 6'50, — jałówki 5'80 — 7'25. Na poniedziałkowym targu świń cena żywca wynosiła: świnie krajowe 10'20 — 10'75, — rumuńskie 8'50 — 9'85, bagony słowackie 8'90 — 9'00, — jugosłowiańskie 8'70 — 8'80, — węgierskie 8'20 — 9'20. Tendencja na bitą wagę mocniejsza; ceny zwykływały; na żywiec tendencja niejednolita; krajowe nieco mocniej, słowackie słabiej, jugosłowiańskie także słabiej.

LONDYN. — Na rynku bekonów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: bekony duńskie Nr. 1 sizeable 104, — Nr. 2 102, — Nr. 3 99, — ciężkie Nr. 1 101, szóstki Nr. 1 100 — 101, — Nr. 2 100, szwedzkie Nr. 1 sizeable 98 — 101, — Nr. 2 98, ciężkie Nr. 1 101, — Nr. 2 97, holenderskie Nr. 1 sizeable 93 — 98, — Nr. 2 90 — 95, — Nr. 3 86 — 92, polskie najchudsze 82 — 86, — chude 80 — 84, — prima 76 — 82, — szóstki 78 — 82, rosyjskie najchudsze 80, — chude 80, ukraińskie najchudsze 82 — 84, — chude 82 — 83, — szóstki prima 80.

MASŁO

— W I połowie czerwca sytuacja na rynku międzynarodowym masła jest określana jako kryzys, wynikający z braku porcji pomiędzy zapotrzebowaniem a podażą. Załamanie się równowagi między popytem a podażą zdaniem pewnych grup sfer zainteresowanych wynika z nadprodukcji masła, zdaniem drugich z subkonsumpcji. Zarówno w twierdzeniu jednego jak i drugiego tkwi słuszność, ponieważ nadprodukcja masła daje się obecnie wyraźnie odczuwać, jednakże przychylamy się do opinii ostatniej, uważając, iż depresja na rynku nabiałowym wynika ze zmniejszonego zapotrzebowania konsumpcyjnego.

Na rynku niemieckim od tygodnia zapanowała nieco żywsza tendencja naszkutek zmniejszenia mleczności krow z względu na silne upały. Jakość masła, również ze względu na obecne warunki atmosferyczne uległa poważnemu pogorszeniu. Na rynek zostały zrzucone dość znaczne zapasy masła z chłodni, co obniża ceny. Znamienneą rzeczą jest zupełny brak zapotrzebowania na gorsze gatunki masła, co uniemożliwiło w chwili obecnej dostęp towaru polskiego na rynek berliński.

W Anglii na rynku maślarskim panowały stosunkowo stałe ceny i żywszy popyt, jednakże poważne zapasy masła w chłodniach budzą poważne obawy.

Spożycie masła w Anglii, dzięki przystępnym cenom, wyraźnie wzrosło, jednakże obecny rozmiar konsumpcji nie da się utrzymać przy wyższych cenach.

BERLIN. — Notowano w RM za 1 kg w hurcie: I gat. masła 2'54, — II gat. 2'34, — gorsze 2'02, tendencja chwilowo utrzymana.

KOPENHAGA. — Ceny w kor. za 1 kg w hurcie: I gat. 2'23, tendencja żywsza.

MALMÖ. — I gat. kor. 2'12.

MANCHESTER. — Ceny w sh za cwt: masło duńskie 136/6, fińskie 131, szwedzkie 130.

LONDYN. — Masło duńskie sh 127, polskie 110 — 118.

JAJA

Na światowym rynku jajczarskim w I połowie czerwca zaznaczyło się pewne osłabienie tendencji naskutek zbliżającego się końca kampanii konserwacyjnej.

Według przybliżonych obliczeń zapotrzebowanie na jaja do chłodni zostało w połowie okresu sprawozdawczego zaspokojone w 75%. Jest przeto rzeczą jasną, iż powyższy stan rzeczy wywiera deprymujący wpływ na stan rynku. Aczkolwiek ceny w większości wypadków utrzymują się na poprzednim poziomie, tem niemniej wobec słabnącego zapotrzebowania na rynkach odbiorczych niektóre kraje eksportujące zaczynają obniżać ceny eksportowe.

Należy zaznaczyć, że widoki na przyszłość są naogół dosyć niepewne, ponieważ obecnie trwa okres najwyższej produkcji jaj; wobec ustalonej pogody trudno jest przewidzieć, kiedy nastąpi spadek.

Na rynku niemieckim panował spokojny nastrój. Ceny zniżkowały, ponieważ całkowita podaż nie mogła być pochłonięta przez miejscowy rynek. Oczekiwania na ożywiony nastrój rynku podczas Zielonych Świąt zupełnie zawiodły.

Stan rynku francuskiego jest nadal spokojny, jednakże wobec zmniejszonych dowozów ceny na większy towar wykazywały tendencję zwykłą.

Sytuacja rynkowa w Belgji była analogiczna do stanu rynku francuskiego: jedynie towar wyborowy cieszył się popytem.

Wobec nadmiernych dowozów i przesylenia rynku w Anglii panował słaby nastrój i zniżkujące ceny na wszystkie bez wyjątku gatunki.

Na rynku duńskim panował zastój, ceny zniżkowały.

BERLIN. — Notowano w fenigach za 1 szt. loco Berlin: jaja krajowe 8 — 11, — duńskie 18 lbs 10¼, — 16 lbs 10¼, estońskie 17 lbs 9¾, — 16 lbs 9, bułgarskie 8¼, rosyjskie 6¾ — 7½, polskie 6½ — 6¾.

LONDYN. — Notowano — w sh za 120 szt. brutto: angielskie 11 — 14/6, holenderskie bronzowe 18 lbs 12/6, — 16 lbs 10/9, zwykle 18 lbs 11/9, duńskie 18 lbs 12, — 15 lbs 10, szwedzkie 18 lbs 12 — 11/9, polskie 48/51 7/1½, — 51/54 7/4½, czerewone 6/3.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza: większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgji wraz z Luksemburgiemi i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 26 czerwca 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania za 1.016 kg	Belgia i Luksemburg za 1.000 kg	Francja
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	3. 7.6	3. 2.0	3. 2.0
tomasowska	—	2.18.6	—
hematytowa	3.12.0	—	—
ferromangan	10.15.0	—	—
Półwytwór:			
kęsy	6. 5.0	4.14.0	4.14.0
platinny	6. 2.6	4.14.0	4.14.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 7.6	5. 7.6	5. 7.6
belki	7. 2.6	5. 1.6	5. 1.6
kałowniki	7. 2.6	5. 7.6	5. 7.6
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	7.12.6	—	—
zyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	5.12.6	5.12.6
drut-walcówka	7.12.6	—	—
blacha tomasowska	8.15.0	6. 0.0	6. 0.0
blacha czarna (24 gąge)	9.15.0	—	—
drut ocynkow.	13. 0.0	7.17.0	7.17.0
gwoździe druc.	10. 0.0	6. 7.6	6. 7.6

Położenie na rynku starego żelastwa przedstawiało się w tygodniu od 21 do 29 czerwca, jak następuje.

Głęboka depresja, panująca na rynku niemieckim, w tygodniu sprawozdawczym zastrzyła się jeszcze bardziej. I bez tego niskie ceny na stare żelastwo obniżyły się w dalszym ciągu, powodując spadek ceny zasadniczej na staliwo z RM 43 na RM 42.

Obniżyły się także ceny na żelastwo I gatunku z RM 40 na RM 39 i na żeliwo maszynowe tłuczone z RM 59'5 na RM 59.

Na rynku druzgu żeliwnego położenie w dalszym ciągu słabe, i transakcje są zawierane po nader niskich cenach. Gorsze gatunki druzgu nie znajdują wogóle nabywców.

Oficjalne ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko - westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	20/VI	28/VI
Staliwo	42/44	41/43
Żelastwo I gatunku	39/41	38/40
Pakiety z blachy czarn.	ca 38	38
Żelastwo wielkopiecowe	—	—
Otoczki	27/28	27/28
Żelastwo mieszane	27/28	27/28
Żeliwo maszynowe tłucz.	59/60	58/60
" kupne	48/50	48/50

Na rynku francuskim zmian żadnych nie było, i ceny utrzymywały się na niższym poziomie. Dostawa żelastwa jest wystarczająca i trzyma się w granicach zapotrzebowania.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. loco Longwy za 1.000 kg — przedstawiały się, jak następuje:

	13/VI	21/VI
Staliwo	210,220	210/200
Żelastwo I gatunku	190,200	190/200
Odpadki blachy niesort.	60/70	60/70
" " pakiet.	120/130	120/130
Otoczki	130/140	130/140
Żelastwo mieszane	140/150	140/150
Żeliwo maszyn. tłucz.	320/330	320/330

Na rynku starego żelastwa w Belgji położenie w dalszym ciągu bardzo niekorzystne.

Ceny rynkowe starych metali przedstawiały się, jak następuje (w Niemczech loco Berlin i we Francji loco miejsce spożycia, wzgl. loco granica — za 1.000 kg):

	Niemcy 24/VI RM	Francja 21/VI Fr. fr.
Miedź — odpadki grube	103	680/690
Bronz — odpadki grube	92	600/610
Mosiądz — odp. gr.	72	430/440
Cynk stary	24	135/145
Ołów mięk. stary	32	195/205

ANGLJA. — Na angielskim rynku metalowym ogólna sytuacja w tygodniu sprawozdawczym od 21 do 29 czerwca r. b. nie o wiele się zmieniła. Znaczna część metali pozostała na poziomie obniżonych kursów z ubiegłego tygodnia. Na rynku miedzi dało się zanotować nieznaczne obniżenie kursu na miedź Standard, natomiast miedź elektrolityczna, rafinowana i blacha miedziana pozostały na poziomie poprzednich notowań.

Na rynku cyny, która dn. 2 stycznia r. b. notowana była po £ 180 $\frac{1}{4}$ — $\frac{7}{8}$ za tonnę i, stale zniżkując, w dn. 27 czerwca osiągnęła nienotowany od 1914 r. kurs — £ 132 $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ za tonnę, w poprzednim tygodniu nastąpiło pewne uspokojenie, i ceny nieco się podniosły; nie na długo jednak, gdyż w okresie sprawozdawczym zarówno w obrotach kasowych jak i terminowych cyna znowu zniżkowała.

Na rynku ołowiu nastąpiło pewne odprężenie, i dała się zanotować nieznaczna poprawa kursów, natomiast cynk, spadek cen którego w ostatnich czasach przyjął charakter katastrofalny, w dalszym ciągu zniżkował i to bardzo dotkliwie, gdyż różnica pomiędzy ultimo ubiegłego i sprawozdawczego tygodnia wyniosła £ $\frac{1}{2}$ na tonnie; strata ta, wynosząca około 3% poprzednich notowań, jest jednak bardzo dotkliwa dla producentów, jeżeli uwzględnimy okoliczność, że i ceny uprzednie w większości zakładów nie pokrywały kosztów własnych produkcji cynku. Należy się spodziewać, że stan taki wpłynie na przyspieszenie rokowań w sprawie utworzenia kartelu cynkowego, gdyż bez planowego ograniczenia światowej produkcji cynku trudno rozliczać na poprawę sytuacji. W dalszym ciągu zniżkowała ruda wolframowa.

Na rynku srebra, które z 21 $\frac{5}{8}$ d za uncję w dn. 2 stycznia 1930 r. zniżkowało do 15 $\frac{13}{16}$ d za uncję w dn. 20 czerwca r. b. (ultimo ub. tygodnia), nastąpiła w okresie sprawozdawczym nieznaczna poprawa.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się w tygodniu sprawozdawczym, jak następuje:

Miedź standard wykazała zniżkę ceny zarówno przy operacjach kasowych (£ $\frac{1}{2}$ na tonnie), jak i terminowych (£ $\frac{9}{16}$ na tonnie); miedź elektrolityczna, rafinowana i blacha miedziana pozostały na poziomie notowań z ubiegłego tygodnia.

Cyna straciła przy sprzedaży gotówkowej £ $\frac{15}{16}$ na tonnie, przy operacjach zaś terminowych £ 1 na tonnie.

Ołów zamknął swój tydzień z zyskiem £ $\frac{5}{16}$ na tonnie przy operacjach kasowych i £ $\frac{1}{8}$ na tonnie przy operacjach terminowych.

Cynk wykazał w sprawozdawczym tygodniu dalszą stratę, wynoszącą £ $\frac{1}{2}$ na tonnie przy sprzedaży gotówkowej i £ $\frac{9}{16}$ na tonnie przy operacjach terminowych.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany zarówno przy sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon i blacha biała zatrzymały się na poziomie z ubiegłego tygodnia.

Rtęć po stracie, wynoszącej w ubiegłym tygodniu £ $\frac{5}{2}$ na butli, podniosła się nieco w cenie, uzyskując w okresie sprawozdawczym zwykłą, wynoszącą £ $\frac{1}{2}$ na butli.

Ruda wolframowa straciła w dalszym ciągu sh 1 na 1% w tonnie.

Platyna „Spong” pozostała na poziomie notowań z ubiegłego tygodnia.

Srebro zamknęło swój tydzień z nieznacznym zyskiem, wynoszącym $\frac{1}{8}$ d na uncję, zarówno przy operacjach kasowych jak i terminowych.

Złoto pozostało bez zmiany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w £ za butle, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 112 arkuszach 24 gage):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksym.	minim.	ultimo
Miedź:				
standard				
kasa	49 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	49 $\frac{3}{8}$	48 $\frac{3}{8}$	49 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{8}$
term.	49 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	49 $\frac{3}{16}$	48 $\frac{3}{8}$	49 $\frac{1}{16}$ - $\frac{5}{16}$
elektrol.	54 $\frac{1}{2}$ -56 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$ -56 $\frac{1}{2}$
rafinow.	54 $\frac{1}{2}$ -53 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{4}$	54 $\frac{1}{2}$ -55 $\frac{1}{2}$
blacha				
miedz.	87	83	83	83
Cyna:				
kasa	138 $\frac{1}{4}$ -139	139 $\frac{3}{4}$	134 $\frac{1}{8}$	137 $\frac{5}{8}$ - $\frac{3}{4}$
term.	140 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$	136 $\frac{1}{8}$	141 $\frac{1}{4}$	139 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$
Ołów:				
kasa	17 $\frac{7}{8}$	18 $\frac{3}{16}$	17 $\frac{15}{16}$	18 $\frac{3}{16}$
term.	17 $\frac{7}{8}$	18	17 $\frac{15}{16}$	18
Cynk:				
kasa	16 $\frac{9}{16}$	16 $\frac{1}{4}$	16 $\frac{1}{16}$	16 $\frac{1}{16}$
term.	17 $\frac{3}{16}$	17 $\frac{7}{8}$	16 $\frac{7}{8}$	16 $\frac{5}{8}$
Glin:				
dla kraju	95	95	95	95
„ za gr.	100	100	100	100
Antymon	46-46 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{2}$	46	46-46 $\frac{1}{2}$
Blacha				
biała	18 $\frac{1}{8}$	18 $\frac{1}{8}$	18 $\frac{1}{8}$	18 $\frac{1}{8}$
Rtęć	22 $\frac{1}{4}$	22 $\frac{3}{4}$	22 $\frac{3}{4}$	22 $\frac{3}{4}$
Nikiel:				
dla kraju	175	175	175	175
„ za gr.	175	175	175	175
Ruda wolfram.	17	17	16	16
Platyna				
„Spong”	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{3}{4}$
Srebro:				
kasa	15 $\frac{13}{16}$	15 $\frac{15}{16}$	15 $\frac{7}{16}$	15 $\frac{15}{16}$
term.	15 $\frac{5}{8}$	15 $\frac{3}{4}$	15 $\frac{1}{4}$	15 $\frac{3}{4}$
Złoto	85	85	84.11 $\frac{1}{4}$	85

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

	23/VI	16/VI
Surówka odl. Nr. III (2 $\frac{5}{8}$ —3·0% Si)	3.7.6—3.18.6	3.7.6—3.18.6
Surówka marten. zasadowa	3.3.0—3.12.6	3.3.0—3.11.0
Kęsy	6.0.0—6.10.0	6.0.0—6.10.0
Szyny	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe	8.0.0—8.10.0	8.0.0—8.10.0
Żelazokształ. Blacha okrętowa, mostowa i t. p.	8.10.0	8.10.0
8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
Blacha czarna (24 gage)	9.15.0	9.15.0
Blacha ocynkowa. (24 g.)	11.17.6	11.17.6
Drut - walcówka	8.0.0	7.15.0
Bednarka	9.5.0—9.15.0	9.5.0—9.15.0

SUROWCE I PÓLPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W czwartym tygodniu czerwca sytuacja na rynku była następująca:

Bawełna. — Ceny nie wykazywały tendencji wyraźnej. Nastrój był stosunkowo stały. Sprawozdania o światowym handlu tekstylnym są nadal niepomyślne. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 28 czerwca wynosiła 7·64 d; przędzy bawełnianej: amerykańskiej 11 $\frac{1}{2}$ d, egipskiej 20 $\frac{1}{2}$ d za funt.

Wełna. — Widoki na interesy w okresie od dn. 1 lipca do 1 października są słabe. Zapasy na składach niewyprzedanych wyrobów wełnianych są stosunkowo małe, tak, iż jeśli zima 1930/31 będzie normalna, sytuacja handlu powinna być pomyślna.

Sprzedaż wełny z nowego strzyżenia już się zaczęła w hrabstwach wschodnich, ale ceny są bardzo niskie. Oficjalne notowania cen bez zmiany: Queensland merynosowa myta £ 0.29, śnieżno-biała z Przylądka Dobrej Nadziei £ 0.22, Victoria merynosowa tłusta £ 0.16, krzyżówka australazyjska przednia £ 0.18, średnia £ 0.12, licha £ 0.011 za funt. Topsy typ „64” £ 0.25 za funt.

Juta. — Fabryki indyjskie pracują przy 10%-owej redukcji swej produkcji. Gatunki przednie uzyskiwały cenę £ 22.10, a dostawy wrześnieowe z nowego zbioru — £ 23, „lightnings” towar na miejscu £ 12, cena na wrzesień £ 21.15, „hearts” £ 19.15 i £ 20.10 za tonnę. Sprzedaż juty heskiej poprawiła się przy cenie £ 1.3 za 100 jardów, worków po £ 3.10 za 100 sztuk.

Konopie. — Oficjalne notowania wszystkich gatunków wykazują spadek: sisal przedni £ 25.10, manilskie „J” £ 23, miękkie północno-włoskie Cannabis £ 49.10 za tonnę.

Len. — obroty były minimalne, ceny spadły: przedni do £ 105, średni do £ 80, liche do £ 60 za tonnę.

Jedwab. — Ceny były następujące: Extra C szanghajski £ 0.139, kantoński albo „niebieski stoń” spadł do £ 0.106, ale jest to spadek, wynoszący tylko sh 3 w ciągu roku. Spadek cen jedwabiu francuskiego wynosi sh 7, włoskiego sh 6, japońskiego sh 66 na funcie. Oficjalne notowania były następujące: włoski £ 0.14, japoński £ 0.13 chiński £ 0.106 za funt.

BIBLIOGRAFJA

„KRONIKA O POLSKIM MORZU, DZIEJE WALK, ZWYCIĘSTW I PRACY”. — Warszawa 1930 str. 448, z licznymi ilustracjami, planami i wykreśleniami. Nakładem tyg. „Polska Gospodarcza” ukazała się pod redakcją P. CZEŚŁAWA PECHEGO „Kronika o Polskim Morzu”, zawierająca kilkadziesiąt prac najwybitniejszych autorów, wszechstronnie oświetlających zagadnienia, związane z problemem morskim w Polsce.

Monumentalne to dzieło ukazuje się bardzo na czasie. Rok 1930, kiedy w całej Polsce obchodzono uroczystości odzyskanie dostępu do morza, jest jednocześnie rokiem dalszego postępu w naszym zżywaniu się z morzem, wykorzystaniu tych wielkich możliwości, jakie nam daje skrawek błękitnego wybrzeża, w zdobywaniu coraz to wybitniejszego stanowiska nad Morzem Bałtyckim. Ubiegłe 10 lat przyniosły niewątpliwie cud pracy odrodzonego Państwa, i najwięcej cud ten przejawiał się właśnie w pracy nad morzem. Cud Gdyni jest tak wyjątkowy, że niewieleby podobnych mu znaleziono w historii cywilizacji.

Ale ubiegłe dziesięciolecie przyniosło nie tylko rozwój polskiego wybrzeża i powstanie Gdyni; dokonały się niemniej cenne przemiany w strukturze myśli i nastawienia się społeczeństwa polskiego. Polskie Morze, jego rola i znaczenie dla Polski, stają się coraz bardziej zrozumiałe i bliskie coraz liczniejszemu warstwowi społeczeństwa. To, co przed paroma laty wiedziało się, ale się nie czuło, teraz zyskuje sobie obywatelstwo w myśli narodu polskiego, jako jedna z najcenniejszych zdobyczy ostatniego dziesięciolecia. Oczywiście, nie można twierdzić, że zrozumienie doniosłości posiadania własnego dostępu do Morza jest u nas

wystarczająco pełne i głęboko wpojone. Dużo się zrobiło, ale bardzo dużo pozostaje jeszcze do zrobienia, aby społeczeństwo nasze w pełni żyło się z myślą o morzu, o jego pięknie i o jego znaczeniu dla rozwoju, postępu i mocarstwowego stanowiska Polski.

Niewątpliwie, „Kronika o Polskim Morzu” przyczyni się w wysokim stopniu do pogłębienia wiedzy o morzu oraz do wzbudzenia większego zainteresowania do Morza Polskiego, jego piękna, jego roli dla Polski, jak również do ciekawych i oryginalnych okolic nadmorskich Polski.

Wszystkie prace, które złożyły się na omawiane wydawnictwo, mają właśnie na celu możliwie wszechstronne i gruntowne, monograficzne często, ujęcie poszczególnych ogniw wielkiego zagadnienia.

Poza słowem wstępnym P. Red. Pechego, znajdujemy więc w pierwszym rzędzie artykuł pióra Twórcy naszej polityki morskiej, P. Ministra Kwiatkowskiego, oglądającego już po kilku zaledwie latach tak wspaniałe wyniki swojej pracy, tak piękne rezultaty swej myśli twórczej i wysiłków. Tytuł artykułu P. Ministra: „Trzymajmy się morza”, wystarczająco odzwierciedla rolę tego czynnika w naszej polityce gospodarczej, tak, jak ją ujmują odpowiedzialne czynniki tej polityki.

Dalsze artykuły omawiają morze i wybrzeże morskie z punktu widzenia historii, etnografii, kultury, sztuki, religii i geografii. Stanowią one niejako wstęp do dalszych prac, ujmujących zagadnienie morskie Polski z punktu widzenia przede wszystkim ekonomicznego. Mamy więc szereg prac, poświęconych flocie, Gdyni, jej rozwojowi i urządzeniu, Gdańskowi, handlowi morskiemu i jego poszczególnym gałęziom, kwestjom ustawodawstwa i traktatowym; na zakończenie kilka

artykułów mówi o propagandzie antypolskiej oraz o naukowej obronie Pomorza i dostępu do morza. Ostatni artykuł jest to wyczerpująca bibliografia morska, wykaz dzieł, związanych z morzem polskim.

Całość, wydana bardzo wykwintnie i ozdobnie, zawierająca liczne ilustracje i zdjęcia, wykazuje doskonałą harmonię między treścią a formą tego pożytecznego dzieła. „Kronika o polskim morzu”, odzwierciedlająca historię 10 lat walk, pracy i zwycięstw, powinna spotkać się z wielkim uznaniem Czytelników. Świadczy ona dobitnie o tem, jak naród polski potrafi walczyć o swe żywotne prawa, pracować—nieraz w wysoce nie sprzyjających warunkach, i zwyciężać.

„ROCZNIK INFORMACYJNY O SPÓLKACH AKCYJNYCH W POLSCE 1930”. Ogracował *TEODOR SZOBER*, pod kierunkiem komitetu redakcyjnego w składzie PP.: J. Dangla, Prof. K. Kasperskiego, B. Rzepeckiego oraz W. Małcużyńskiego. Warszawa 1930, str. CXCII + 1471. — Ukazał się „Rocznik Informacyjny o spółkach akcyjnych w Polsce”, bardzo cenne wydawnictwo, opracowane nadzwyczaj solidnie i sumiennie. W porównaniu do poprzedniego rocznika wprowadzono kilka bardzo doniosłych zmian, które niewątpliwie, przyczynią się jeszcze do spopularyzowania tego pożytecznego wydawnictwa. Jedną z takich inowacji jest wprowadzenie języka niemieckiego, ważne ze względu na udostępnienie korzystania z „Rocznika” handlowcom i przemysłowcom państw środkowo-europejskich.

Omawiane wydawnictwo, w niczem nie ustępujące podobnym wydawnictwom zachodnim, powinno się znaleźć na biurku każdego kupca lub przemysłowca.

B. W-cki

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—*z* 15, półrocznie—*z* 30, rocznie—*z* 60

z granicą:

kwartalnie—*z* 25, półrocznie—*z* 50, rocznie—*z* 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—*z* 1.200; II i III str. okł.—*z* 900;
½ str.—*z* 500; strony zwyczajne — *z* 600,
¼ str.—*z* 350, ¼ str.—*z* 200, 1/8 str.—*z* 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych,
petitowych oraz tabelarycznych
do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZEŚŁAW PECH**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Société Textile „La Czenstochovienne”, Société Anonyme à Roubaix (Francja)

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	fr.	PASYWA:	fr.
Koszty założenia i organizacji	1'00	Kapitał akcyjny	20,000.000'00
Nieruchomości	23,454.018'14	Fundusz amortyzacyjny, rezerwowo i zapasowy	15,496 114'33
Papiery wartościowe	1,089.515'70	Wierzyciele	31,718.040'32
Towary i Różne	16,773.172'91	Zysk	3,912.398'30
Dłużnicy	29,8 5.264'35		
Kasa	4.580'85		
	<u>71,126.552'95</u>		<u>71,126.552'95</u>

Wyciąg z ogólnego rachunku Zysków i Strat za 1929 r.

WINIEN:	fr.	MA:	fr.
Amortyzacja, różne koszty ogólne i podatki	2,546.354'46	Przychód brutto z ogólnej eksploatacji	6,458.752'76
Zysk	<u>3,912.398'30</u>		<u>6,458.752'76</u>
	<u>6,458.752'76</u>		<u>6,458.752'76</u>

Towarzystwo Przędzalnicze „La Czenstochovienne”, S. A. w Częstochowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r. z działalności w Polsce

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Grunty	656.756'45	Kapitał Akcyjny	4,383.750'00
Budynki	2,742.642'21	Fundusz Amortyzacyjny	1,841.718'60
Maszyny i Urządzenia Fabryczne	7,768.323'33	Wierzyciele	10,809.915'01
Towary	2,044.883'31	Zysk	43.141'79
Materiały Pomocnicze	175.810'46		
Papiery Wartościowe	223.889'85		
Banki	139.640'62		
Weksle	1,005.443'72		
Dłużnicy	2,321.135'45		
	<u>17,078.525'40</u>		<u>17,078.525'40</u>

Wyciąg z Rachunku Strat i Zysków z działalności w Polsce za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł
Wydatki różne i podatki	342.857'97	Czynsz dzierżawny	707.423'90
Odpisy z tytułu amortyzacji	432.001'70	Różne wpływy	110.577'56
Zysk	<u>43.141'79</u>		<u>818.001'46</u>
	<u>818 001'46</u>		<u>818.001'46</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej FLUID

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 sierpnia r. b., o godz. 12 w południe, w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego Nr. 3/5, odbędzie się **ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE**, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wy-

bór przewodniczącego Zebrania; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i sprawozdania za 1929 r.; 3) Wybór 1 członka Zarządu i 1 zastępcy; 4) Wybór Dyrektora Zarządzającego na 1930 r.; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

**Uchwałą Walnego Zebrania
Akcjonariuszy**

„Rolnik”, Spółka Akcyjna w Lublińcu,

odbytego w dn. 24 maja 1930 r., postanowiono likwidację Spółki. Wierzycieli „Rolnik”, Spółki Akcyjnej w Lublińcu, wzywa się do zgłoszenia swych roszczeń na ręce likwidatorów do dn. 1 października 1930 r., których miejsce zamieszkania znajduje się w Katowicach, ul. Mickiewicza 10, w lokalu „Kooperacji Rolnej”.

**„Rolnik”, Spółka Akcyjna w Lublińcu
w likwidacji**

**Spółka Akcyjna pod firmą
Towarzystwo Wydawnicze „Kompas”, S. A.**

podaje do wiadomości, że stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy z dn. 31 grudnia 1929 r., którego protokół został sporządzony przez Notariusza w Łodzi Stefana Jarzębskiego Nr. repertorium 5.024, została postanowiona likwidacja firmy „Towarzystwo Wydawnicze „Kompas”, Spółka Akcyjna w Łodzi”; likwidatorami zostali mianowani: Dr. Adolf Speidel, Juliusz Lohrer i Adolf Horak—senior, siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się w Łodzi przy ul. Gdańskiej pod Nr. 130.

Niniejszem Komisja Likwidacyjna wzywa wierzycieli Spółki, aby do dn. 15 sierpnia 1931 r. jako ostatecznego terminu likwidacji zgłosili swe roszczenia.

Zakłady Włókiennicze KAROL HOFFRICHTER, S. A., Łódź

**Bilans za czas od dn. 1 lipca 1928 r.
do dn. 31 grudnia 1929 r.**

STAN CZYNNY:		zł
Grunty i budynki		1.447.481'51
Maszyny i urządzenia techniczne		3.644.844'06
Ruchomości		34 050'62
Gotówka, weksle i papiery wartościowe		634.991'90
Zapasy		2.390.229'86
Dłużnicy	zł 1.089.145'84	
Banki	zł 161.127'68	1.250.273'52
		<u>9.401.871'47</u>

STAN BIERNY:		
Kapitał zakładowy		3.500.000'00
Kapitał amortyzacyjny		1.259.658'48
Wierzyciele przedwojenni		882.370'37
Hipoteki		48.870'19
Akcepty i rebursy	zł 1.146.274'33	
Wierzyciele	zł 1.741.338'18	2.887.612'51
Zysk		823.359'92
		<u>9.401.871'47</u>

Rachunek Strat i Zysków

STRATY:		zł
Koszty ogólnej organizacji Spółki Akcyjnej i straty na dłużnikach		1.521.955'98
Podatki		539.445'87
Świadczenia socjalne		250.175'82
Świadczenia społeczne		10.851'85
Zysk do podziału		823 359'92
		<u>3.145.789'44</u>

ZYSKI:		
Zysk brutto		3.145.789'44
		<u>3.145.789'44</u>

**Towarzystwo Przemysłowo-Leśne
„KAMIENNE”, S. A.**

Zarząd w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł
Kasa, pozostałość		2.500'00
Banki		3.021'83
Weksle		46.596'99
Oddział Klesów		18.311'05
Kaucja w Dyrekcji P. K. P.		22.023'44
Las na pniu		175.100'00
Towary		51.050'00
Ruchomości		10.896'11
Dłużnicy różni		280.572'90
		<u>610.072'32</u>

STAN BIERNY:		zł
Kapitał Zakładowy		500.000'00
Wierzyciele różni		68.804'90
Prowizje do wypłacenia		4.496'11
Podatki do zapłacenia		4.622'25
Weksle Tratty		100'00
Zysk Bilansowy		32.049'06
		<u>610.072'32</u>

RADA ZAWIADOWCZA

**Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych
i Spirytusu, S. A. w Lesienicach**

POD LWOWEM

zwołuje niniejszem

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się dn. 25 lipca 1930 r., o godz. 4 po południu w sali konferencyjnej Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14 (wejście od ul. Kościuszki 7), z następującym porządkiem dziennym:

Fuzja Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu, S. A., z Pierwszą Krajową Fabryką Spirytusu i Drożdży Spirytusowych w Zamarstynowie.

Celem wykonania prawa głosowania na Walnym Zgromadzeniu należy najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje (do których nie muszą być dołączone arkusze kuponowe), uzasadniające prawo głosu, w Kasie Spółki w Lesienicach pod Lwowem, lub też w Banku Dyskontowym Warszawskim, Oddział we Lwowie.

Prawo głosowania może być wykonane osobiście lub przez pełnomocnika bez względu na to, czy tenże jest akcjonariuszem lub nie.

Pełnomocnictwo winno być pisemne.

„PATRIA”**POLSKIE TOWARZYSTWO ASEKURACYJNE I REASEKURACYJNE, S. A.**

zawiadamia, że w Nr. 140 „Monitora Polskiego” z 20 czerwca 1930 r. ogłoszone zostało postanowienie PP. Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu w brzmieniu następującem:

„Na zasadzie art. 1 ustawy z dn. 29 kwietnia 1919 r. o zatwierdzeniu i zmianie statutów spółek akcyjnych („Dz. Pr.” Nr. 39, poz. 282) oraz art. 170 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383) zezwala się Spółce Akcyjnej p. f. „Patria” Polskie Towarzystwo Asekuracyjne i Reasekuracyjne, Spółka Akcyjna:

I. — na powiększenie kapitału zakładowego o zł 500.000⁰⁰, czyli do wysokości zł 1.000.000⁰⁰, drogą nowej (IV-ej) emisji 50.000 sztuk nowych akcji po zł 10 nominalnej wartości, na następujących warunkach:

a) pierwszeństwo do nabycia akcji IV-ej emisji służy dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku do ilości posiadanych akcji poprzednich emisji;

b) dla dokonania prawa poboru dla dawnych akcjonariuszów (p. a) ustala się dwumiesięczny termin od dnia ogłoszenia subskrypcji w „Monitorze Polskim”;

c) gdyby po upływie powyższego terminu (p. b) nie wszystkie akcje zostały przez dawnych akcjonariuszów rozebrane, winna Spółka ogłosić dodatkową subskrypcję na te akcje, zaofiarowując je ponownie wszystkim dawnym akcjonariuszom; termin dodatkowej subskrypcji ustala się jednomiesięczny od dnia jej ogłoszenia;

d) repartycji tych akcji, na które dotychczasowi akcjonariusze z tytułu posiadania prawa pierwszeństwa się nie zapiszą, dokona Rada Zarządzająca według swego uznania i określi ich kurs emisyjny, który jednak nie może być niższy, niż cena emisyjna;

e) cenę emisyjną określa się na zł 1250, z czego zł 10 przeznaczają się na kapitał zakładowy, zł 38 na koszty, związane z nową emisją, resztę zaś na kapitał zapasowy i fundusz wyrównawczy;

Warszawa, dn. 3 czerwca 1930 r.

Za Ministra Przemysłu i Handlu: (—) *J. Kozuchowski*
Podsekr. Stanu

W z. Kierownika Ministerstwa Skarbu: (—) *Grodyński*
Podsekr. Stanu

Na zasadzie powyższego postanowienia Rada Zarządzająca spółki akcyjnej p. f. „Patria” Polskie Towarzystwo Asekuracyjne i Reasekuracyjne, Spółka Akcyjna, od dnia dzisiejszego przyjmować będzie zapisy i wpłaty na akcje nowej IV-ej emisji od właścicieli akcji poprzednich emisji w biurze Towarzystwa w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4. Akcjonariusze, pragnący wykonać prawo poboru akcji IV-ej emisji, winni przedstawić posiadane akcje poprzednich emisji do biura Towarzystwa, celem ostemplowania oraz wpłacić po zł 1250 za każdą nową akcję IV-ej emisji.

Sprawozdanie roczne Czernickiego Towarzystwa Węglowego, Spółka Akcyjna Czernitzer Steinkohlen-Bergbau, Spółka Akcyjna

za siedemnasty rok handlowy od 1 stycznia 1929 r. do 31 grudnia 1929 r.

Zamknięcie rachunku na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY: Nieruchomości zł 6,730.335⁷⁷; Ruchomości zł 7,526.393⁶¹; Kasa zł 6.058⁴⁵; Zapasy materiałów i węgla zł 849.909⁵⁰; Nieściągnięte wierzytelności zł 1,279.324⁹¹; Papiery wartościowe zł 187.678⁰⁰; Premje ubezpieczeniowe wypłacone zgóry zł 2.705⁸⁷; Konto zysków i strat: Strata z roku 1928 zł 250.682³⁷; Strata w roku 1929 zł 205.058⁴²; razem zł 455.740⁷⁹; **Ogółem zł 17,038.146⁹⁰.**

STAN BIERNY: Kapitał akcyjny zł 4,900.000⁰⁰; Pożyczka obligacyjna zł 4,034.080⁰⁰; Ustawowy fundusz rezerwowy zł 242.670⁹⁰; Nadzwyczajny fundusz rezerwowy zł 616.945⁶⁷; Zarobki i pensje zł 253.343⁸⁸; Wierzyciele zł 5,267.406⁴⁵; Fundusz amortyzacyjny zł 1,723.700⁰⁰; **Ogółem zł 17,038.146⁹⁰.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1929 r.

WINIEN: Przeniesienie z dn. 1 stycznia 1929 r. zł 250.682³⁷; Odpisy zł 285.700⁰⁰; **Ogółem zł 536.382³⁷.**

MA: Ruch kopalniany zł 80.641⁵⁸; Strata zł 455.740⁷⁹; **Ogółem zł 536.382³⁷.**

Niewiadom, dn. 31 grudnia 1929 r.

Rada Nadzorcza: *J. Petschek*

Zarząd: *Marjan Wojciechowski, Karol Petschek.*

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat poddałem dokładnej rewizji i potwierdzam jego zgodność z równocześnie mi przedłożonymi i sprawdzonymi przeze mnie księgami Spółki, które się przepisowo prowadzi.

Katowice, dn. 10 czerwca 1930 r.

Witold Skarżyński, Zaprzysiężony i publicznie ustanowiony rewizor księgowy i rzeczoznawca.

Towarzystwo Ubezpieczeń

STAN CZYNNY:

BILANS na dzień

	Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia inne	Razem
Zobowiązania akcjonariuszów z tytułu niewypłaconego kapitału akcyjnego	—	—	—
Kasa	—	69.918'11	69.918'11
Instytucje kredytowe:			
Krajowe:			
a) Państwowe i Bank Polski	13.271'13	161.389'05	
b) inne	35.528'68	114.710'93	324.899'79
Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi:			
Krajowe:			
Posiadające bezpieczeństwo prawne	1.707.945'86	794.258'53	2.502.204'39
Pożyczki hipoteczne i pożyczki pod zastaw hipot.	—		
Nieruchomości	71.288'63		71.288'63
Zaliczki oraz pożyczki pod zastaw własn. polis	294.914'50		294.914'50
Pożyczki, udzielone gminom lub zw. samorz.	—		
Pożyczki pod zastaw papierów wartościowych	—		
Należność z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej w działach ubezpieczeń:			
A. — w dziale pośred. ubezpieczeń na życie	450'91		
B. — w innych działach:			
1) od nieszczęśliwych wypadków	5.448'62		
2) od ognia	26.689'55		
3) od kradzieży	1.192'20		
	450'91	33.330'37	33.781'28
Dłużnicy:			
1) oddziały		1.047.865'53	1.047.865'53
2) agenci	140.093'74		140.093'74
3) różni z tytułu zaległej składki	119.817'60	545.700'27	665.517'87
4) zakłady ubezpieczeń:			
a) z rachunku reasekuracji	7.252'05	981.266'31	988.518'36
b) z rachunku koasekuracji		644.398'74	644.398'74
5) inni		107.767'93	107.767'93
Ruchomości biurowe		72.842'63	72.842'63
Inne aktywa:			
a) weksle		603.131'77	
b) różne	208.952'46	4.552'83	816.637'06
Lokaty, stanowiące kaucje		29.500'00	29.500'00
Lokaty fund. Kasy Przech. Pomocy i Emeryt.			
Strata	21.751'25		21.751'25
	2.621.266'81	5.210.633'00	7.831.899'81

ZYSKI:

Rachunek zysków

Odpis straty z rachunku kapitału akcyjnego 'poprzednich emisji	198.369'95	198.369'95
Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń:		
1) transportów	34.278'31	
2) od ognia	18.428'69	
3) od chłomage	4.434'23	
4) od odpowiedzialności prawnej	5.990'12	
5) szyb	5.502'28	
6) koni	2.872'52	71.506'15
Czysty dochód z majątku zakładu	24.950'05	24.950'05
Zysk z rachunku fuzji „Omnium-Wilja”	29.685'30	29.685'30
Strata	21.751'25	21.751'25
	21.751'25	324.511'45
	21.751'25	346.262'70

Czysty zysk zł 6.752'99 został

Za Radę Nadzorczą: *M. Rogowski.*

Dyrektor Zarządzający *Fr. Benesz.*

„PIAST”, Spółka Akcyjna

31 grudnia 1929 r.

		STAN BIERNY:		
		Ubezpieczenia na życie	Ubezpieczenia inne	Razem
	zł	zł	zł	zł
Kapitały i fundusze własne:				
1) emitowany kapitał akc. (akcyj sztuk 20.000 po zł 100'00)		500.000'00	1,500.000'00	2,000.000'00
Fundusz ubezpieczeniowy:				
A. — Ubezpieczenia na życie:				
1) rezerwa składek od ubezp. bezpośr.	1,825.034'78			
2) 60% przenies. składek	114.519'67	1.939.554'45		1,939.554'45
B. — Ubezpieczenia inne:				
rezerwa składek na udział własny w działach ubezpieczeń:				
a) od nieszczęśliwych wypadków	24.219'81			
b) od odpowiedzialności prawnej	50.793'31			
c) od ognia	529.635'59			
d) od kradzieży	76.147'32			
e) szyb	35.178'95			
f) transportów	34.157'51			
g) samochodów	30.645'50			
h) koni	2.019'52			
i) chłmage	195'67		782.993'18	782.993'18
Fundusze i rezerwy techniczne				
A. — ubezpieczenia na życie:				
1) rezerwa na nieuregulowane sumy płatne	6.942'50			
2) 40% przeniesienia składek	76.346'45	83.288'95		83.288'95
B. — Ubezpieczenia inne:				
rezerwa na nieureg. szkody na udział własny w działach:				
a) od nieszczęśliwych wypadków	27.584'13			
b) od odpowiedzialności prawnej	131.252'77			
c) od ognia	453.113'49			
d) od kradzieży	79.880'62			
e) szyb	11.820'19			
f) transportów	31.130'72			
g) samochodów	38.670'91		773.852'83	773.852'83
Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek w działach ubezpieczeń:				
1) od odpowiedzialności prawnej	48.424'52			
2) od ognia	529.541'63			
3) od kradzieży	81.697'22			
4) od szyb	105.537'13			
5) samochodów	109.572'49			
6) koni	2.980'69		877.753'68	877.753'68
Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości		6.415'97		6.415'97
Długi hipoteczne:				
Wierzyciele:				
1) agenci				
2) zakłady ubezpieczeń				
a) z rachunku reasekuracji		92.007'44	564.421'59	656.429'03
b) z rachunku koasekuracji			82.513'67	82.513'67
3) inni			41.519'63	41.519'63
Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów			10'24	10'24
Niepodniesiony udział w zyskach przez ubezpieczających			—	—
Nieuiszczone podatki i opłaty:				
Opłaty stemplowe od ubezpieczeń			40.985'22	40.985'22
Inne pasywa			488.578'72	488.578'72
Kaucje			29.500'00	29.500'00
Fundusz Kasy Przezorności, Pomocy i Emerytalnej			—	—
Zysk			28.504'24	28.504'24
		<u>2,621.266'81</u>	<u>5,210.633'00</u>	<u>7,831.899'81</u>
i strat za 1929 r.				
Strata z roku poprzedniego			198.369'95	198.369'95
Strata z roku sprawozdawczego na rachunku ubezpieczeń:				
na życie		21.751'25		21.751'25
1) od nieszczęśliwych wypadków			4.986'19	
2) od kradzieży			40.379'67	
3) samochodów			4.545'19	49.911'05
Strata na kursie walut obcych			1.703'36	1.703'36
Straty, nieobjęte poszczególnymi rachunkami:				
1) odpisano z wartości ruchomości			8.093'63	
2) odpisano z wartości nieruchomości			1.425'77	
3) różnica kursu na papierach wartościowych			36.503'45	46.022'85
Zysk			28.504'24	28.504'24
		<u>21.751'25</u>	<u>324.511'45</u>	<u>346.262'70</u>

przeniesiony na 1930 rok.

7a Zarząd: W. Fajans.

Francuskie Towarzystwo Akcyjne „PERUN”

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

przyjęty na zwykłym Walnem Zgromadzeniu, odbytem w Paryżu dn. 10 czerwca 1930 r.

AKTYWA:	fr. fr.	PASYWA:	fr. fr.
Koszta podwyższenia kapitału	1'00	Kapitał	12.000.000'00
Umeblowanie	121.084'13	Premja emisyjna	3.410.861'20
Plac i budynki	1,652.362'05	Rezerwa legalna	40.245'30
Maszyny	6,945.171'29	Rezerwa, powstała z waloryzacji nierucho- mości w Polsce	1,348.560'45
Nowe instalacje	1,552.836'97	Kapitał amortyzacyjny	975.704'33
Towary gotowe i surowce	1,271.615'03	Dostawcy	1,645.484'84
Roboty w toku	132.392'86	Wierzyciele różni	6,339.538'99
Gwarancje i Depozyty	14.822'24	Należności z tytułu udziałów	188.952'79
Kasy i Banki	294.778'67	Zysk	1.095'70
Weksle	11 005'28		
Dłużnicy różni	2,037.073'58		
Portfel (akcje i udziały)	11,917.300'40		
	<u>25,950.443'70</u>		<u>25,950.443'60</u>

Bilans Oddziału w Polsce na dz. 31 grudnia 1929 r.

przyjęty na zwykłym Walnem Zgromadzeniu, odbytem w Paryżu dn. 10 czerwca 1930 r.

AKTYWA:	zł	zł	PASYWA:	zł	zł
Plac	70.278'04		Kapitał zakładowy	5,360.818'00	
Budynki	507.470'93		„ amortyzacyjny	200.944'87	5,661.762'87
Maszyny	487.174'43		„ rezerwowo, powstały z powodu waloryzacji 1928 r.		226.550'49
Warsztaty	55.361'75		Zaciągnięta pożyczka w 1929 r. fr. fr. 5,270.432'49 =	1,642.281'84	
Narzędzia	20.805'72		Wierzyciele różni — krajowi	527.259'48	
Środki przewozowe	64.187'00		„ „ — zagranicz.	829.691'46	
Umeblowanie	42.337'11		Rezerwa na podatki poz. 1928 r.	34.100'00	
Nowe instalacje	542.949'99		„ „ „ 1929 r.	40.000'00	3,073.332'78
Butle	1,799.852'67	3,591.417'64	Zysk za 1929 r.		208.209'00
Gotówka — Banki	100.823'10				
Dłużnicy różni	719.814'30				
Materiały surowe i towary go- towe	490.911'85				
Portfel (akcje i udziały)	4,166.888'25	5,478.437'50			
	<u>9,069.855'14</u>				<u>9,069.855'14</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

	zł	zł	zł	zł
Koszta handlowe i fabryczne	789.274'81		Za towary	1,388.521'38
Podatki	122.849'35		Procenty bankowe	2.187'20
Świadczenia socjalne	43.388'04		Różne	503'00
Oplaty kolejowe i utrzymanie samochołów	100.858'44			
Zużyte narzędzia i materiały	32.374'17			
% od zaciągniętej pożyczki	32.321'95			
Straty na likwidacji maszyn	21.935'82			
Rezerwa na podatki	40.000'00	1,183.002'58		
Zysk za 1929 r.		208.209'00		
		<u>1,391.211'58</u>		<u>1,391.211'58</u>

Podział Zysku:	zł	zł
Amortyzacja	140.210'49	
Pozostałość do dyspozycji Wal- nego Zgromadzenia	67.998'51	208.209'00

RADA ZARZĄDZAJĄCA

**Pierwszej Krajowej Fabryki Spirytusu
i Drożdży Spirytusowych, S. A.**

W ZAMARSTYNOWIE

zwołuje niniejszem

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się dn. 25 lipca 1930 r., o godz. 4 min. 30 po południu, w sali konferencyjnej Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, z następującym porządkiem dziennym:

Fuzja Pierwszej Krajowej Fabryki Spirytusu i Drożdży Spirytusowych, S. A. w Zamarstynowie pod Lwowem z Lesienicką Fabryką Drożdży Prasowanych i Spirytusu S. A. w Lesienicach.

Celem wykonania prawa głosowania na Walnem Zgromadzeniu, należy najpóźniej na 3 dni przed jego terminem złożyć akcje lub tymczasowe zaświadczenia, uzasadniające prawo głosu, w Banku Dyskontowym Warszawskim, Oddział we Lwowie.

Prawo głosowania może być wykonane osobiście lub też przez pełnomocnika, bez względu na to czy tenże jest akcjonariuszem czy też nie.

Pełnomocnictwo ma być pisemne.

RADA ZARZĄDZAJĄCA

Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów w dn. 27 czerwca r. b., począwszy od dn. 1 lipca r. b. wypłaca się dywidendę za 1929 r. w stosunku 12%, czyli po

zł 6.00 od jednej akcji złotowej

w Kasie Dyrekcji, Warszawa, Jasna Nr. 4, w godzinach od 9 do 2, w sobotę od 9 do 12.

Cukrownia Kościańska, S. A. w Kościanie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 lipca 1930 r. o godz. 12, w lokalu Spółki w Kościanie odbędzie się

**Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie
Akcjonariuszów**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i przyjęcie nowego Statutu, zgodnego z prawem o spółkach akcyjnych;
- 2) Wyznaczenie pism do zamieszczania obowiązkowych ogłoszeń spółki;
- 3) Wolne głosy bez uchwał.

Projekt nowego statutu jest wyłożony do przejrzania w biurze Spółki.

Towarzystwo Akcyjne Elektrowni Zgierskiej

Bilans po dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł	zł	STAN BIERNY:		zł	zł
Kapitał zakładowy:				Kapitał własny:			
Place	376.827.93			Kapitał akcyjny	2.887.500.00		
Budynki	848.265.31			Kapitał rezerwowy	641.306.95		
Maszyny	2.886.478.31			Kapitał amortyzac.	1.020.859.17	4.549.666.12	
Sieć przewodników podziemn.	409.634.07			Kapitał obcy:			
" " napowietrz.	317.595.19			Dywidenda niepodniesiona	32.745.28		
" " ośw. miejsk.	102.131.99			Wierzyciele	135.565.35		
Ruchomości i narzędzia	24.629.86			Kaucje abonentów			
Liczniki, wypożyczone abonent.	67.864.50	5.033.426.95		w gotówce	zł 42.529.70		
Kapitał obrotowy:				Kaucje w pap. proc.	zł 665.01	43.194.71	
Materiały do eksploatacji	52.923.02			Akcepty	136.727.00		
Kasa	12.287.21			Pap. proc. własne, wydane na			
Papiery procentowe własne	7.263.00			kaucje	2.820.00	351.052.34	
Udziały w obcych przedsiębior.	2.000.00			Nadwyżka		419.941.74	
Dłużnicy	208.890.20						
Kaucje złożone	2.970.00						
Marki stemplowe i pocztowe	234.81						
Papiery procentowe obce	665.01	287.233.25					
		<u>5.320.660.20</u>					<u>5.320.660.20</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

Wydatki	857.909.85	Wpływy z operacji za 1929 r.	1.277.851.59
Nadwyżka	419.941.74		
	<u>1.277.851.59</u>		<u>1.277.851.59</u>

W ogłoszeniu firmy

Towarzystwo Fabryk Portland-Cementu „WYSOKA”, S. A.

które ukazało się w Nr. 25 Tygodnika w dniu 21 czerwca r. b., mylnie wydrukowano:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1930 r. operacyjny...

Winno być:

„Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1929 r. operacyjny”.

„ŻAR”, S. A. Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysłu

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów

odbędzie się w dn. 30 lipca 1930 r. o godz. 15 w lokalach Spółki w Nowym Tomysłu, ul. Fabryczna, z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1929/30 oraz przedłożenie bilansu i rachunku Zysków i Strat za tenże czasokres; 2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu i wniosku na podział zysku; 4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 5) Wolne głosy.

W zebraniu uczestniczyć i głosować mogą ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w jednym z banków wzgl. u polskiego notariusza i odnośne kwity depozytowe nadesłają najpóźniej w dn. 25 lipca 1930 r. do Zarządu Spółki.

Zarząd: (—) Zygmunt Fabrowski, (—) Marjan Jankiewicz.

Rada Nadzorcza: (—) Kazimierz Grybski, Prezes.

Zwyczajne Walne Zebranie
Akcjonariuszów

firmy

„ŻAR”, Sp. Akc.

Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysłu

odbędzie się w dniu 30 lipca 1930 r., o godz. 15 w lokalach Spółki w Nowym Tomysłu, ul. Fabryczna, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1929/30 oraz przedłożenie bilansu i rachunku Zysków i Strat za tenże czasokres;
- 2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i wniosku na podział zysku;
- 4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 5) Wolne głosy.

W Zebraniu uczestniczyć i głosować mogą ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w jednym z banków względnie u polskiego notariusza i odnośne kwity depozytowe nadesłają najpóźniej w dn. 25 lipca 1930 r. do Zarządu Spółki.

Akcjonariusze, pragnący zmiany w porządku obrad, winni zgłosić takowe Zarządowi Spółki najpóźniej do dn. 12 lipca 1930 r.

Zarząd:

(—) Zygmunt Fabrowski, (—) Marjan Jankiewicz

Rada Nadzorcza:

(—) Kazimierz Grybski, Prezes

Zasadą nowoczesnego kupca jest:

„Największy
obróć i naj-
mniejsze
zapasy,

by nie więzić
kapitału
obrotowego”.

Zasadę tę realizuje SAMOLOT, przywożąc towary z odległych miast z szybkością telegraficzną.

Samoloty kursują codziennie. Niskie taryfy przewozowe. Ułatwione formalności celne. Dostawa do domów.

Informujcie się w biurach Polskich Linij Lotniczych „LOT”.

Polska sieć komunikacji powietrznej obejmuje:

Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa, Gdańsk, Brno w Czechosłowacji, Wiedeń, Czerniowce, Galati i Bukareszt.

ZARZĄD

Polskiego Towarzystwa Samochodowego „SAINT-DIDIER”, S. A.

podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że naskutek uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Polskiego T-wa Samochodowego „Saint-Didier”, S. A., odbytego w dn. 30 czerwca 1930 r., zwołuje

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w dn. 26 lipca 1930 r., w lokalu Spółki przy ul. Mazowieckiej Nr. 9, o godz. 5 po południu z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za 1929 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie stanu rachunków na dz. 31 grudnia 1929 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 3) Wybory do Zarządu;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 5) Decyzja Walnego Zgromadzenia w sprawie dalszych losów Towarzystwa;
- 6) Wolne wnioski.

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE I TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W LUCKU—UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE—UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P E B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY, zł 130 MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓLDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓLDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY; Z 3 MIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 1 JEDNOMIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 5 OD STA. NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOECNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.